

Bieżące 7/8 Informacje

ISSN 1234-7086

Lipiec-Sierpień 2023
7-8 [403]

egzemplarz bezpłatny

W numerze:

MIKROORGANIZMY W UPRAWACH POLOWYCH

BYDŁO MLECZNE

Plan
Strategiczny dla
Wspólnej
Polityki
Rolnej
na lata 2023-2027

ROZWÓJ MAŁYCH GOSPODARSTW

100 LITRÓW KRWI

NA 100-LECIE
DORADZTWA
ROLNICZEGO

**ODDAJĄC
KREW
RATUJECIE
CZYJEŚ
ŻYCIE!**

Łączy nas krew,
która ratuje życie.
Dołączcie do
ogólnopolskiej akcji.
Zgłóście się do
oddziału terenowego
Centrum
Krwiodawstwa
i Krwiolecznictwa
lub do punktu
mobilnego i podajcie
hasło: „**ODR**”

patronat honorowy

Minister
Zdrowia

Minister Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

spis treści

1. Z życia MRiRW	4
2. O doradztwie rolniczym	7
3. Z życia WMODR z siedzibą w Olsztynie	8
4. Wiadomości z województwa	9
5. Z życia ARiMR	10
6. Z życia KOWR	11
7. Z życia KRUS	12
8. Z życia Samorządu Województwa W-M	13

W POLU I NA ŁĄCE

9. Odbudowa próchnicy – ważny element probiotechnologii w uprawach polowych	14
10. Kilka słów o wapnowaniu gleb	16
11. Trawy łąk i pastwisk i ich koszenie	18
12. Szkody spowodowane przez ślimaki w uprawach rolnych i metody walki z tym szkodnikiem	20

W CHLEWNI I OBORZE

13. Poprawa dobrostanu zwierząt dzięki nowoczesnym technologiom produkcji zwierzęcej	21
14. Chów bydła mlecznego metodami ekologicznymi	23
15. Choroby racic u bydła	24
16. Nowa polityka, nowe możliwości dla producentów drobiu	26

PRZY ZAGRODZIE

17. Nostalgiczne wspomnienia z dawnej wsi	34
18. Wpływ stosowania chemicznych środków ochrony roślin na żywotność pszczół i jego skutki uboczne	36
19. Strategia Wizja Zero w rolnictwie	38

Z EKONOMIĄ ZA PAN BRAT

20. System monitorowania suszy w Polsce	39
21. Badanie ankietowe GUS – Zintegrowane statystyki dotyczące gospodarstw rolnych	40

ROZWIJAMY OBSZARY WIEJSKIE

22. Wicemistrzowie krajowi Agroligi 2022 z Warmii i Mazur	41
23. Relacja z wyjazdu studyjnego	42
24. Wojewódzki finał „Olimpiady Wiedzy Rolniczej, Ochrony Środowiska i BHP w Rolnictwie”	44
25. „Lokalne Partnerstwa ds. Wody w woj. Warmińsko-Mazurskim – podsumowanie działań i kierunki rozwoju”	46
26. XXIX Kongres Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu	49
27. Posadź las ze wsparciem ARiMR	50
28. Rozwój małych gospodarstw – pierwszy nabór wniosków od 30 sierpnia br.	51
29. Harmonogram naborów wniosków w ramach PROW 2014-2020 i PS dla WPR 2023-2027	52

PORADY PRAWNE

30. Wybrane przepisy prawne dotyczące rolnictwa i obszarów wiejskich ..	53
---	----

W DOMU I W ZAGRODZIE

31. „Najlepsze gospodarstwo agroturystyczne z tradycjami” – rozstrzygnięcie konkursu	54
32. Cudze chwalicie, swego nie znacie... ..	56

AGRORYNEK 28-33

OGŁOSZENIA KUPNO-SPRZEDAŻ 57

KRZYŻÓWKA 58

REDAKCJA POLECA

16

Kilka słów o wapnowaniu gleb

Wapnowanie gleb rolniczych jest bardzo istotnym zabiegiem agrotechnicznym, który pozwala na podwyższenie odczynu pH gleby i uzupełnienie niedoborów wapnia przyswajalnego dla roślin

26

Nowa polityka, nowe możliwości dla producentów drobiu

Wspólna Polityka Rolna na lata 2023-2027 wprowadziła wiele zmian. Mowa tutaj m.in. o nowym programie finansowania jakim są ekoschematy. Płatności, które znalazły się w I filarze WPR mają trafić do wszystkich gospodarstw rolnych.

Rolniczy biuletyn informacyjny

Wydawca miesięcznika:

Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie

ul. Jagiellońska 91, 10-356 Olsztyn, tel./fax: 89 526 44 39, 89 535 76 84
sekretariat@w-modr.pl, redakcja@w-modr.pl (Redakcja)

Oddział w Olecku

Al. Zwycięstwa 10, 19-400 Olecko, tel./fax: 87 520 30 31, 87 520 30 32
olecko.dyrektor@w-modr.pl

Dyrektor – mgr inż. Damian Godziński

I Z-ca Dyrektora – mgr Małgorzata Micińska-Wąsik

II Z-ca Dyrektora – mgr Sonia Solarz-Taciak

Dyrektor Oddziału w Olecku – mgr Robert Nowacki

Redaktor Naczelny – mgr Mirosław Fesnak

Rada Programowa:

Przewodniczący: Małgorzata Micińska-Wąsik

Członkowie: Anna Fatyga, Mirosław Fesnak, Rodian Pawłowski,
Bolesław Piłarek, Jerzy Rutkowski, Agnieszka Soltysiak, Anna Subocz,
Karol Sus, Maria Suszko

Skład i druk:

Sekcja Wydawnictw i Informacji WMODR

Nakład:

1000 egz.

Biuletyn dostępny w wersji cyfrowej

100 dni Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Roberta Telusa

14 lipca 2023 r. minęło dokładnie 100 dni od chwili powierzenia mi przez Pana Prezydenta Andrzeja Dudę zaszczytnej funkcji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w Rzeczypospolitej Polskiej.

W chwili objęcia przeze mnie tego stanowiska – 6 kwietnia br. – przystąpiłem do konsekwentnej realizacji **programu rolnego oparte- go na następujących filarach**: silne i opłacalne rolnictwo, bezpieczeństwo żywnościowe oraz nowoczesna wieś, która jest ukierunkowana na postęp i rolnictwo precyzyjne.

100 dni mojej ministerialnej pracy to czas realizacji wielu zadań oraz setki odbytych spotkań i delegacji, zarówno krajowych, jak i zagranicznych. **To też wiele odniesionych sukcesów, którymi chcę się z Państwem podzielić.** Są one bowiem budujące i motywują mnie do dalszej wyężonej pracy na rzecz polskiego rolnictwa.

PRIORYTETY

Uważam, że priorytetem dla wsi powinna być **produkcja rolna oraz opłacalność tej produkcji.** Rolnik powinien mieć wpływ na cenę produktów rolnych, która dotąd w dużej mierze była dyktowana przez koncerny handlowe.

Priorytetem moich działań jest także wypracowanie **mechanizmów strategii kryzysowej.** Strategia ta powinna zabezpieczać interesy polskiego rolnika w związku z trwającą wojną w Ukrainie, tak aby polski rolnik nie tracił na napływie do Polski produktów ukraińskich.

Ostatnie trudne lata pandemii i wojny w Ukrainie pokazały nam wszystkim, że konieczne jest prowadzenie **merytorycznego dialogu z rolnikami** oraz wszystkimi podmiotami branży rolnej – po to, aby przewidywać możliwe problemy oraz podejmować działania w celu **zapewnienia płynności finansowej** naszych, polskich rolników. Konieczna jest także ścisła, dobra **współpraca pomiędzy podległymi ministerstwu inspekcjami**, po to by Polacy mieli pewność, że produkty rolne dostępne na naszym rynku są w bezpieczne i zdrowe.

DIALOG Z ROLNIKAMI

Obejmując urząd Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, miałem świadomość, że polskie rolnictwo wymaga wprowadzenia szybkich, zdecydowanych posunięć, które też z marszu podjąłem.

Już w pierwszym tygodniu mojego urzędowania udałem się do protestujących w Szczecinie rolników, aby wysłuchać ich postulatów. Wśród nich byli przedstawiciele różnych ugrupowań rolniczych, m.in. Solidarności Rolników Indywidualnych. Wierzyłem, że uda się doprowadzić do pogodzenia interesów strony społecznej i strony rządowej. Pierwsze spotkanie w Szczecinie odbyło się 13 kwietnia 2023 r. Kolejne, doskonale przygotowane przez rolników, obfitujące w rzeczowe argumenty i rozmowy toczące się do rana zaowocowały dużym sukcesem – **27 kwietnia rolnicy zawiesili strajk i podpisaliśmy porozumienie w Szczecinie.**

Zostały w nim zawarte uzgodnienia dotyczące postulatów rolników, będące wynikiem aktualnych potrzeb rolnictwa w związku napływem do Polski ukraińskich towarów. Wypracowaliśmy pakiet pomocy finansowej dla rolników zagrożonych utratą płynności finansowej na skutek agresji rosyjskiej na Ukrainę.

Jest to doskonały przykład tego, że merytoryczna rozmowa i wzajemne poszanowanie racji obydwu stron mogą przynieść oczekiwane, dobre efekty, które stanowią odpowiedź rządu na problemy rolników. **Był to dla mnie sukces na dużą miarę, ponieważ pociągnął za sobą szereg kolejnych zmian, które pozytywnie wpłynęły na sytuację ekonomiczną rolników.**

KONKRETY – PODJĘTE DZIAŁANIA

Moje działania oparte na konstruktywnych rozmowach z rolnikami oraz reagowaniu na istniejące potrzeby rynku, przy akceptacji i wsparciu polskiego rządu, doprowadziły do wypracowania **pakietu pomocy dla rolników, wynoszącego ponad 15 mld złotych ze środków krajowych. Jest to największe w historii wsparcie dla sektora rolniczego.**

Podjęte, realne działania wchodzą już w życie. Jesteśmy wiarygodni – na koncie 50 tys. producentów rolnych Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa przełała już ponad 515 mln zł w ramach pakietu pomocy. Kolejne środki będą przelewane sukcesywnie, w miarę realizacji poszczególnych naborów wniosków.

PAKIET POMOCY FINANSOWEJ DLA ROLNIKÓW ZAGROŻONYCH UTRATĄ PŁYNNOCI FINANSOWEJ NA SKUTEK AGRESJI ROSYJSKIEJ NA UKRAINĘ

Listę sukcesów w tym zakresie budują **następujące programy wsparcia**, które udało mi się w ciągu ostatnich stu dni wypracować:

- **Uruchomienie mechanizmów pomocy finansowej dla producentów pszenicy:**
 - **Dopłata do sprzedanej pszenicy osiągnęła historyczny poziom 3025 zł na hektar**, co w przeliczeniu daje około 550 zł dopłaty do tony sprzedanej pszenicy.
 - Warto zwrócić uwagę, że proponowane stawki dopłat do zbóż sprzedanych od 1 grudnia 2022 r. wzrosły o około 100 proc.
- **Dopłaty przysługują do pierwszych trzystu hektarów:** Zmienione zostały zapisy, dzięki którym, dopłaty przysługują do pierwszych trzystu hektarów, niezależnie od wielkości gospodarstwa (w przypadku zboża i nawozów rolniczych).
- **Pomoc dla producentów pozostałych zbóż, tj. jęczmienia, pszenżyta, żyta, owsa, mieszanek zbożowych, kukurydzy oraz rzepaku i rzepiku:**
 - Wartość tej pomocy mieści się w przedziale od 700 zł/1 ha do 1750 zł/1 ha.
 - Pierwotnie UE przyznała Polsce pomoc na ten cel w wysokości 29,5 mln euro z możliwością dofinansowania o taką samą kwotę ze środków krajowych.
 - W wyniku negocjacji UE przyznała 30 czerwca br. Polsce II transzę pomocy na ten cel w wysokości 39,33 mln euro z możliwością dofinansowania dwa razy większą kwotą ze środków krajowych. W związku z tym **łączny budżet tej pomocy to ok. 800 mln zł.**
- **Dopłaty do nawozów:**
 - Polska jest jedynym krajem w UE, który zastosował dopłaty do nawozów.
 - W 2023 r. rząd ponownie przeznaczył na ten cel 4,7 mld zł.
 - Jest to dopłata w wysokości 500 zł do 1 ha.
- **Dopłaty do paliwa rolniczego:**
 - Jest to zwrot do 1 litra zakupionego oleju napędowego w wysokości 2 zł.
 - Oznacza to wzrost o 100 proc. w stosunku do 2022 r., kiedy kwota zwrotu wynosiła 1 zł.

- ❑ **Wsparcie producentów trzody chlewnej:**
 - wprowadzenie hodowli świń na własny użytek;
 - **kontynuacja Programu Locha+ – wartość pomocy to 500 mln zł;** pomoc wyniesie 100 zł do każdej sztuki świni, jednak nie więcej niż 500 tys. zł dla producenta świń (program w trakcie realizacji, wymaga zgody KE).
- ❑ **Dopłaty do kwalifikowanego materiału siewnego:** Wartość pomocy wynosi 210 mln zł (pomoc w trakcie realizacji, wymaga zgody KE).
- ❑ **Kredyty płynnościowe dla gospodarstw na poprawę płynności finansowej w związku z wojną w Ukrainie:**
 - Wysokość kredytów to, w zależności od wielkości gospodarstwa, od 100 do 400 tys. zł, z okresem **stosowania dopłat do oprocentowania do 60 miesięcy i oprocentowaniem 2 proc.**
 - Banki współpracujące z ARiMR od 13 lipca 2023 r. zarezerwowały limit akcji kredytowej na kwotę ponad 840 mln zł dla ponad 5,5 tys. producentów rolnych ubiegających się o kredyt płynnościowy.
- ❑ **Kredyty skupowe:** Są to kredyty o **oprocentowaniu 2 proc., do maksymalnej wysokości 40 mln zł dla skupujących zboża, owoce miękkie oraz materiał siewny.**
- ❑ **Planowana dopłata w wysokości 200 złotych:**
 - Jest to dopłata do tony mokrej kukurydzy skupionej przez podmioty skupowe, aby pomóc rolnikom.
 - Przewidziano kwotę **240 mln zł** w budżecie krajowym na realizację tego programu.
- ❑ **Zmiany przepisów prawnych pozwalające na budowę bez konieczności pozyskania pozwolenia na budowę, a jedynie zgłoszenia budowy:**
 - **naziemnych silosów** na materiały sypkie o pojemności do 250 m³ i wysokości do 15 m oraz
 - **jednokondygnacyjnych budynków gospodarczych i wiat** o prostej konstrukcji, związanych z produkcją rolną, o wielkości do 300 m².
- ❑ **Wsparcie w zakresie rozwoju infrastruktury magazynowej – 3 nabory wniosków w ramach KPO:** Na przełomie czerwca i lipca 2023 r. zakończyliśmy 3 następujące nabory wniosków w ramach inwestycji A1.4.1. Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), które cieszyły się ogromnym zainteresowaniem.
 - Mając na uwadze sytuację na rynku zbóż, przeprowadzono **nabór dotyczący wsparcia zakupu silosów wraz z wyposażeniem.** W naborze tym złożono **12 973 wnioski na kwotę ponad 513 mln zł.** Wsparcie w zakresie rozwoju infrastruktury magazynowej pozwoli rolnikom przechować zboże po najbliższych żniwach.
 - W naborze wniosków o **pomoc na budowę i modernizację tzw. centrów przechowalniczo-dystrybucyjnych produktów rolnych** wpłynęły **703 wnioski na kwotę 3 756 mln zł.** Centra te będą działały jako **bufory magazynowe na rynku w czasach obecnych i przyszłych kryzysów na rynku żywnościowym.**
 - W naborze dotyczącym wsparcia dla organizacji zajmujących się **redystrybucją żywności na cele społeczne** wpłynęły **94 wnioski na kwotę 245,5 mln zł** na inwestycje realizowane przez organizacje pozarządowe wykonujące działalność w zakresie nieodpłatnego przetwarzania, przechowywania, redystrybucji żywności na cele społeczne lub wydawania bezpłatnych posiłków – co ma **istotne znaczenie w czasach wysokich cen żywności.**
- ❑ **Dodatek sołecki:**
 - Wynosi 300 zł miesięcznie dla sołtysa, który pełnił funkcję co najmniej dwie kadencje, przez 8 lat i osiągnął wiek emerytalny.
 - Wysokość dodatku będzie corocznie waloryzowana.
- ❑ **Korzystne zmiany w zakresie ekoschematów:**
 - **Został uproszczony ekoschemat „Dobrostan zwierząt”.** Rejestry wypasu/wybiegu mogą być zastąpione oświadczeniami. **Dotyczy to praktyk podwyższających poziom dobrostanu zwierząt.**
 - **Czekamy także na zgodę Komisji Europejskiej na wprowadzenie dalszych, korzystnych zmian w zakresie ekoschematów,** dotyczących: wprowadzenia „Płatności dla małych gospodarstw” (płatność w wysokości 225 EUR/ha dla gospodarstw o wielkości do 5 ha), uproszczenia ekoschematu „Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi”, zwiększenia stawek Uzupełniającej Płatności Podstawowej (UPP) oraz zmian dotyczących warunkowości, w zakresie normy GAEC 6.
- ❑ **Pomoc dla pszczelarzy:** Podwyższono do **80 mln zł** limit pomocy dla pszczelarzy do przezimowanych rodzin pszczelarskich.
- ❑ **Ochrona polskiej ziemi:**
 - Oznacza ograniczenie nabywania ziemi przez obcokrajowców, po to, żeby polscy rolnicy mieli możliwość jej nabywania w pierwszej kolejności.
 - **Żeby chronić polską ziemię rolną, rząd ustawą z 14 kwietnia 2016 r. wprowadził następujące warunki nabycia nieruchomości rolnych:** nabywcą nieruchomości rolnych może być tylko rolnik indywidualny, który przez 5 lat mieszka w gminie, w której jest położona ta nieruchomość lub w gminie sąsiedniej i musi osobiście prowadzić gospodarstwo przez 5 lat.
 - Za rządów PiS w latach 2016-2022 z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa sprzedano cudzoziemcom tylko 48,98 ha nieruchomości rolnych.
- ❑ **Zmiany w gospodarce gruntami:**
 - Dotyczą określania należności czynszu dzierżawnego nieruchomości rolnych Skarbu Państwa, a także prawa nabycia przez KOWR zadłużonych gospodarstw, żeby dokonać spłaty zadłużenia i zawrzeć umowę dzierżawy tej nieruchomości z dotychczasowym właścicielem.
- ❑ **Uchwalona 13 lipca 2023 r. ustawa zawiera następujące rozwiązania:**
 - Rolnik będzie mógł w zamian za spłatę zadłużenia przekazać KOWR własność swojej nieruchomości i jednocześnie dalej ją uprawiać jako dzierżawca.
 - Okres spłaty należności rolników wobec KOWR został przedłużony z 15 do 25 lat.
 - Zmienił się sposób liczenia czynszu dzierżawnego należnego KOWR, dzięki czemu gwałtowne skoki ceny pszenicy nie będą skutkowały gwałtownym wzrostem czynszu.
- ❑ **Fundusz Ochrony Rolnictwa:** Ustawa weszła w życie 1 lipca 2023 r. Jej celem jest pomoc rolnikom, którzy ponieśli straty z powodu upadłości firm skupujących. Skarb Państwa wypłaci im zaległe należności, a potem sam będzie dochodził zwrotu poniesionych kosztów. Jest to gwarancja ochrony płatności rolnika.

STABILIZACJA CEN NA RYNKU MALIN

Za ostatni sukces uznać należy także podjęcie decyzji o **uruchomieniu przez jedną ze Spółek Skarbu Państwa skupu malin w województwie lubelskim.** Działania te koordynował wraz ze mną wiceminister Rafał Romanowski, a ich **celem jest stabilizacja cen na rynku malin.**

INNE DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE ROLNIKÓW

Poza pomocą związaną ze skutkami wojny w Ukrainie wprowadziliśmy także następujące formy wsparcia rolników:

ROZWÓJ OZE

Konsekwentnie wprowadzamy rozwiązania mające na celu **przyspieszenie rozwoju energii odnawialnej (OZE) na obszarach wiejskich**, a przez to – obniżenie kosztów pozyskania energii oraz wzrost konkurencyjności polskiego rolnictwa. W tym celu **procedowany jest cały pakiet zmian legislacyjnych obejmujący:**

- wprowadzenie **uproszczeń dla biogazowni rolniczych** m.in. w zakresie przyspieszenia procesu inwestycyjnego, wykorzystania substratów w biogazowniach rolniczych oraz nawozowego zagospodarowania pofermentu;
- **stabilizację rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych** poprzez określenie do 2025 r. podstawowych zasad realizacji narodowego Celu Wskaźnikowego, w tym wprowadzenie europejskiego standardu benzyn E-10, który zacznie obowiązywać od stycznia 2024 r.;
- **reformę dla spółdzielni energetycznych;**
- **regulacje i system wsparcia dla rozwoju rynku biometanu w Polsce.**

POZOSTAŁE WSPIERANE DZIAŁANIA – KONTYNUACJA

Obok już wymienionych, kontynuuję wsparcie następujących działań:

- **Emerytury rolnicze:** Są wypłacane w pełnej wysokości bez konieczności zbywania gospodarstw. Emerytura KRUS jest obecnie już na poziomie emerytur ZUS. Dla porównania należy podkreślić, że w 2015 r. wynosiła ok. 800 zł, natomiast w 2023 r. – blisko 1600 zł.
- **Dalsze wsparcie dla Kół Gospodyń Wiejskich (KGW):** Kwoty wsparcia finansowego w 2023 r. zostały zwiększone i wynoszą od 8 do 10 tysięcy złotych.
- **Wyrównanie płatności bezpośrednich:** Oznacza płatność równą średniej unijnej albo ją przekraczającą dla ponad 97 proc. gospodarstw rolnych (o wielkości do 50 ha) od kampanii 2023 r. – dzięki zwiększeniu środków na płatność redystrybucyjną o ok. 122 mln EUR.

SUKCESY NA ARENIE MIĘDZYNARODOWEJ

Oprócz wprowadzenia pakietu pomocy finansowej za mój znaczący sukces uważam działania na arenie międzynarodowej. Ich wynikiem jest zawarcie **sojuszu 5 krajów przygranicznych**, w skład którego wchodzi Polska, Słowacja, Bułgaria, Rumunia i Węgry, a któremu to od momentu jego powstania, jako polski minister, nieformalnie przewodniczę.

To właśnie twarde działania polskiego rządu doprowadziły do zauważenia problemu przez Unię Europejską i podjęcia przez nią odpowiednich działań. **Udało się wprowadzić unijne ograniczenia dotyczące zakazu importu zbóż zabezpieczające nasze rynki (wstępnie do 15 września, ale mam nadzieję na wydłużenie tego terminu przez KE), a także zaczęły we właściwy sposób funkcjonować korytarze solidarnościowe.** Wcześniej UE zdawała się nie dostrzegać problemów państw przygranicznych. Uważam, iż Ukrainie trzeba pomagać, ale koszty tej pomocy powinny być rozłożone na wszystkie kraje Europy, a nie tylko na kraje przyfrontowe.

W ramach działań sojuszu „5” krajów przyfrontowych odbyłem szereg spotkań, które znacząco i pozytywnie wpłynęły na działania Unii Europejskiej w zakresie ochrony rynków naszych krajów. Dzięki wspólnym działaniom **KE zatwierdziła także pakiet pomocy w wysokości 100 mln euro dla państw przyfrontowych.** Chciałbym podkreślić także dobrą współpracę z komisarzem UE Januszem Wojciechowskim, który wspierał nasze działania w Komisji Europejskiej. Bardzo liczymy na dalsze wsparcie w zakresie przedłużenia terminu zakazu wpływania towarów z Ukrainy po 15 września. Merytoryczny dialog na polu działań międzynarodowych jest ogromnym sukcesem.

Warto dodać, że odbyłem także spotkania z ministrami ds. rolnictwa Litwy, Łotwy, Estonii oraz merem regionu wileńskiego. Prezentowałem też polskie stanowisko na posiedzeniu Rady AGRIFISH w Luksemburgu i w Brukseli.

STABILIZACJA RYNKU ZBÓŻ

Kluczowym działaniem moim i resortu rolnictwa było ustabilizowanie sytuacji na rynku zbóż i zachęcenie rolników do sprzedaży zboża zalegającego w magazynach. Założeniem było upłynnienie około 4 mln ton nadwyżki zboża zalegającego w spichlerzach rolników. Pomimo niskich cen skupu, ale przy oferowanych dopłatach do zbóż, **cel ten został osiągnięty. Obecnie nie mamy już nadwyżek zboża.** Oferowane dopłaty spowodowały, że rolnicy w ciągu 4 miesięcy pozbyli się swoich zapasów przed kolejnymi zniwami.

PROPAGOWANIE TRADYCJI I PATRIOTYZMU

Jako Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi bardzo cenię sobie również dziedzictwo kulturowe polskiej wsi i utożsamiam się z działaniami na rzecz propagowania patriotyzmu. Z mojej inicjatywy zorganizowane zostały:

- **I Ogólnopolska Parada Kół Gospodyń Wiejskich „Kolory Polskiej Wsi” w Opocznie**, która była barwnym i radosnym świętem promującym folklor i kuchnię regionalne wszystkich regionów Polski.
- **Ogólnopolskie Święto Niepodległościowego Ruchu Ludowego**, którego celem było podkreślenie, jak ważnym filarem walki o niepodległość Polski była polska wieś.

PLANOWANE DZIAŁANIA

Planowane przeze mnie dalsze kierunki rozwoju rolnictwa odnoszą się do:

- **Wprowadzania innowacyjności w rolnictwie:** Dotyczy to każdego etapu łańcucha dostaw – od dostawców środków do produkcji rolnej, po rolnictwo, dystrybucję, przetwórstwo, magazynowanie, handel (hurtowy, detaliczny, zagraniczny), gastronomię, aż do konsumpcji.
- **Poprawy bezpieczeństwa żywnościowego:** Polska zajęła 21. miejsce w Globalnym Indeksie Bezpieczeństwa Żywnościowego, w klasyfikacji generalnej obejmującej 113 krajów.
- **Rozwijania współpracy z krajami UE:** Odbywa się to m.in. w zakresie przepływu towarów z Ukrainy (m.in. działania korytarzy solidarnościowych) oraz zacieśniania współpracy państw Trójmorza.

PRIORYTETY NA PRZYSZŁOŚĆ

Priorytety działań na przyszłość obejmują **siedem kluczowych obszarów**, w zakresie m.in.: **wspólnej polityki rolnej i współpracy międzynarodowej, konkurencyjności rolnictwa i gospodarki żywnościowej oraz bezpieczeństwa żywnościowego, rozwoju obszarów wiejskich, polityki społecznej, rozwoju pozarolniczych miejsc pracy, edukacji i wiedzy na obszarach wiejskich oraz zrównoważonej gospodarki ziemią i nieruchomościami rolnymi.**

Podsumowując, stwierdzam, że polska wieś ma szansę stać się lokomotywą wzrostu gospodarczego dla całego kraju. Silne rolnictwo w dynamicznie rozwijającej się gospodarce jest moim celem i strategią przyszłych działań.

*Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Robert Telus*

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

agroWARMA 2023

Wspieranie rolników i przedsiębiorców w podejmowanych przez nich wysiłkach na rzecz modernizacji posiadanych gospodarstw to jedno z ważniejszych zadań WMO DR. Upowszechnianie informacji o innowacyjnych rozwiązaniach i dobrych praktykach następuje między innymi na organizowanych przez Ośrodek targach i wystawach, które są doskonałym miejscem do bezpośredniej wymiany informacji i doświadczeń pomiędzy wystawcami a odwiedzającymi te wydarzenia rolnikami, a także pomiędzy samymi wystawcami.

mgr inż. Damian Godziński

Dyrektor Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie

w Gryźlinach gościliśmy ponad 200 wystawców i ponad 55 tys. osób odwiedzających.

W tym roku łączymy wysiłek organizacji trzech wydarzeń: XXIX Jesiennych Targów Rolniczych „Wszystko dla rolnictwa”, Warmińsko-Mazurskiej Wystawy Zwierząt Hodowlanych oraz V Forum Innowacji, w jednym miejscu i czasie, pod wspólną nazwą agroWARMA 2023. W dniach 26-27 sierpnia 2023 r. teren łądowiska w Gryźlinach będzie terenem ekspozycyjnym dla maszyn i urządzeń rolniczych, krzewów, wyrobów rękodzielniczych, przetwórstwa rolno-spożywczego, dla najlepszych zwierząt hodowlanych oraz miejscem w którym każdy, niezależnie od wieku, będzie mógł wziąć aktywny udział w zajęciach edukacyjno-warsztatowych. Strefa konferencyjna, w ramach V Forum Innowacji, przybliży zainteresowanym tematykę bezpieczeństwa i higieny pracy w rolnictwie w nowym, dynamicznym i obrazowym ujęciu.

Wykorzystując wieloletnie doświadczenie Ośrodka w organizacji targów i wystaw, dołożymy wszelkich starań, aby zaprezentować Państwu jak najbogatszą ofertę producentów maszyn i urządzeń rolniczych, urządzeń wykorzystywanych w budynkach inwentarskich, pasz i dodatków paszowych, środków ochrony roślin, materiału nasiennego, gospodarstw ogrodniczych i szkółkarskich.

Nowością podczas tegorocznego wydarzenia będzie udział podmiotów i firm, których spektrum działalności jest wsparcie sprzedaży bezpośredniej. W specjalnie utworzonym sektorze gościć będziemy producentów maszyn i urządzeń, które mogą być z powodzeniem wykorzystywane w gospodarstwie rolnym do drobnego przetwórstwa mięsa, mleka, owoców i warzyw oraz firmy wytwarzające i wdrażające nowe technologie IT i know-how.

Wiedza, umiejętności i innowacje są podstawą dynamicznego, a zarazem zrównoważonego rozwoju, tym bardziej w sektorze rolnym. Niestety, jest on jednym z najbardziej niebezpiecznych sektorów gospodarki, co obrazują statystyki wypadków

przy pracy, w tym wypadków śmiertelnych oraz chorób zawodowych. Dostrzegając potrzebę kreowania wśród rolników i mieszkańców obszarów wiejskich świadomości w dziedzinie szeroko pojętego bezpieczeństwa V Forum Innowacji odbywać się będzie pod hasłem „Bezpieczny rolnik – bezpieczny konsument”.

Tematyka konferencji obejmować będzie zagadnienia z zakresu szeroko pojętego zdrowia publicznego, dobrostanu rolników i mieszkańców obszarów wiejskich. Dla efektywniejszego przekazu w ramach Forum, poza częścią wykładową, zaprezentujemy pokazy pierwszej pomocy na miarę XXI wieku, symulatory pożarów, koncepcję medycyny zdalnej. Postaramy się łamać tabu i bariery związane z pierwszą pomocą i ratownictwem wykorzystując unikalny system szkoleń przy użyciu klasycznych fantomów i gogli VR. Zadbamy o to, żeby uczestnicy agroWARMA mogli doświadczyć silnych, a przez to zapamiętanych, wrażeń i realnie uczyć się ratować poszkodowanego oraz poczuć zmęczenie po zakończonych ćwiczeniach.

Równoległe z targami i forum odbywać się będzie Warmińsko-Mazurska Wystawa Zwierząt Hodowlanych, na której swój bogaty dorobek zaprezentują hodowcy bydła mlecznego i mięsnego, koni oraz owiec i kóz. Dzięki posiadanym przez Ośrodek dwóm halom namiotowym o powierzchni 1000 m² każda, hodowcy będą mieli doskonałą okazję do prezentacji swoich zwierząt, a one same komfortowe warunki do bytowania z zachowaniem obowiązujących przepisów dobrostanu zwierząt.

Już dziś zapraszam Państwa do udziału w agroWARMA 2023. Mam nadzieję, że spędzony z nami czas będzie doskonałą okazją do wymiany doświadczeń i pozyskania fachowej wiedzy oraz miejscem inspiracji do podejmowania nowych wyzwań i kreowania trendów służących poprawie warunków życia na terenach wiejskich i konkurencyjności polskiego rolnictwa.

Po więcej informacji zapraszam na stronę internetową www.wmodr.pl oraz na fanpage Ośrodka www.facebook.com/wmodr.olsztyn.

Z życia WMODR

mgr Małgorzata Micińska-Wąsik

I Zastępca Dyrektora Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie

Trwają III Warmińsko-Mazurskie Dni Pola

Do 6 lipca br. trwają III Warmińsko-Mazurskie Dni Pola. Spotkania na polu w każdym powiecie naszego województwa mają na celu umożliwienie rolnikom porównania w warunkach lokalnych, czyli zbliżonych do występujących w ich gospodarstwach, potencjału odmian roślin uprawnych, systemów ochrony roślin i nawożenia. Naukowcy z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Instytutu Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach, Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu oraz z Instytutu Ochrony Roślin w Poznaniu prowadzą warsztaty na polu. Doświadczenie organizacji Dni Pola z poprzednich lat pokazało nam, że są to spotkania oczekiwane, głównie z powodu możliwości bezpośredniego kontaktu między osobami zainteresowanymi rozwojem rolnictwa.

Nabory wniosków w ramach PROW na lata 2014-2020 i Planu Strategicznego dla WPR na lata 2023-2027

Zapraszamy do korzystania z fachowego doradztwa rolniczego w zakresie działań i interwencji programów dla rolnictwa i wsi z udziałem środków Unii Europejskiej, w ramach których prowadzone są aktualnie nabory wniosków oraz z usług sporządzania niezbędnej dokumentacji aplikacyjnej świadczonych przez pracowników Powiatowych Zespołów Doradztwa Rolniczego, Oddziału w Olecku i Centrali WMODR.

Zapraszamy do udziału w szkoleniach organizowanych przez Ośrodek

Szkolenia organizowane przez Powiatowe Zespoły Doradztwa Rolniczego – harmonogramy szkoleń dostępne są na www.wmodr.pl oraz w aplikacji na telefony komórkowe ODR Olsztyn. Informacje o planowanych szkoleniach i pokazach można uzyskać u każdego doradcy terenowego. Ośrodek proponuje szkolenia o tematyce dotyczącej, m.in.: integrowanej ochrony roślin, rolnictwa ekologicznego, żywienia bydła mlecznego, bieżących informacji o naborach wniosków dot. dofinansowania działań w gospodarstwach, rachunkowości rolnej, sprzedaż, rolniczego handlu detalicznego.

Targi agroWARMA odbędą się dniami 26-27 sierpnia br. na terenie łądowiska w Gryźlinach

Targi agroWARMA łączą w sobie trzy wydarzenia doradcze: XXIX Jesienne Targi Rolnicze „Wszystko dla rolnictwa”, Warmińsko-Mazurską Wystawę Zwierząt Hodowlanych oraz V Forum Innowacji. Zaprezentowana zostanie szeroka oferta maszyn rolniczych i urządzeń do produkcji żywności. Nie zabraknie roślin, artykułów szkółkarskich, sadowniczych i ogrodniczych. Nabyć będzie można wyroby regionalne i tradycyjne. Hodowcy z Warmii i Mazur zaprezentują swój dorobek szerokiego gronu odbiorców. V Forum Innowacji to dwudniowa konferencja poświęcona zagadnieniom bezpieczeństwa pracy rolnika, przekładającego się na bezpieczeństwo konsumenta. Wystawców prosimy o kontakt z komisarzem wydarzenia, Panem Mirosławem Fesnakiem, tel. 605 098 542.

Krajowa Sieć Gospodarstw Demonstracyjnych

Sieć utworzona została przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, w ścisłej współpracy z 16 wojewódzkimi ośrodkami doradztwa rolniczego. Gospodarstwa demonstracyjne, od lat, są dla rolników miejscem zdobywania wiedzy i doświadczenia, szczególnie cennym z uwagi na pokazywanie rozwiązań aktualnych i realnych. W gospodarstwie demonstracyjnym rolnicy mają możliwość poczynienia obserwacji, porównania ze swoimi sposobami gospodarowania, a także wymiany doświadczeń. Tworzona aktualnie strona internetowa – www.gospodarstwademonstracyjne.cdr.gov.pl – stanowi wykaz gospodarstw wraz z ich charakterystyką. Taka baza ułatwi kontakty oraz pozwoli jednostkom doradztwa rolniczego realizować zadania upowszechnieniowe, szkoleniowe i informacyjne w sposób synergiczny. Koordynatorem sieci na województwo warmińsko-mazurskie jest dr inż. Rodian Pawłowski, tel. 695 550 460. Zapraszamy właścicieli gospodarstw zainteresowanych udziałem w sieci do współpracy.

Olimpiada Wiedzy Rolniczej, Ochrony Środowiska i BHP w Rolnictwie

Za nami finał wojewódzkiej Olimpiady, który odbył się w dniu 20 czerwca br. Młodzi rolnicy zmierzali się z testem wiedzy oraz zadaniami praktycznymi. W eliminacjach powiatowych wzięło udział 238 uczestników. W finale wojewódzkim – 48 osób. Zwyciężył Pan Janusz Juniewicz z powiatu elbląskiego. Gratulujemy tak wysokiego poziomu wiedzy i życzymy dalszych sukcesów zawodowych. Relacja z Olimpiady znajduje się na str. 44.

Krajowa Konkurs Agroliga 2022 – finał w Pałacu Prezydenckim

22 czerwca br. odbyła się uroczysta gala finałowa konkursu Agroliga 2022. Celem konkursu, od 30 lat, jest wyłonienie i promowanie najlepszych polskich rolników i agropodsiębiorców. „Jesteście wzorem dla innych” – powiedział Prezydent RP Andrzej Duda podczas uroczystości zorganizowanej w Pałacu Prezydenckim. Wicemistrzem krajowym w kategorii Rolnik zostali pp. Marzena i Jacek Szulwic z Groszek, powiat działowski. W kategorii Firma Wicemistrzem krajowym została Piekarnia-Cukiernia Marek Szabelski z Piecek, powiat mrągowski. Zwycięzcom serdecznie gratulujemy!!! Relacja z gali znajduje się na str. 41.

VI edycja Rządowego Programu Inwestycji Strategicznych skierowana do samorządów, w których działały PGR-y

Ruszył nabór wniosków i potrwa do końca lipca. To kolejne wsparcie dla terenów po dawnych PGR-ach. W III naborze gminy i powiaty z województwa warmińsko-mazurskiego otrzymały w sumie blisko 320 mln zł na inwestycje bliskie ludziom.

Krzysztof Guzek

Rzecznik Prasowy Wojewody Warmińsko-Mazurskiego

Otrzymane pieniądze były przeznaczone m.in.: na przebudowę dróg, budowę sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, oczyszczalni ścieków, budowę świetlic wiejskich.

Wnioski w ramach VI edycji programu mogą złożyć gminy, powiaty, związki międzygminne i powiatowo-gminne, które zostały zakwalifikowane jako samorzady popegeerowskie. Jednostki samorządu terytorialnego mogą liczyć na dofinansowanie w wysokości 98%. Oznacza to, że będą musiały wnieść tylko 2% udziału własnego na realizację inwestycji. Każdy uprawniony samorząd może złożyć 2 wnioski.

Dla gmin obowiązują limity:

- jeden wniosek, którego wartość dofinansowania nie może przekroczyć 2 mln zł;
- jeden wniosek, którego wartość dofinansowania nie może przekroczyć 5 mln zł.

Dla powiatów, związków międzygminnych i powiatowo-gminnych obowiązują limity:

- jeden wniosek, którego wartość dofinansowania nie może przekroczyć 2 mln zł;
- jeden wniosek, którego wartość dofinansowania nie może przekroczyć 8 mln zł.

Dotychczas odbyło się już pięć edycji Rządowego Programu Inwestycji Strategicznych

- I i II edycja programu była przeznaczona dla wszystkich samorządów w całej Polsce;

- III edycja była zaadresowana do obszarów popegeerowskich;
- IV edycja była wsparciem dla gmin uzdrowiskowych;
- V edycja miała na celu rozwój stref przemysłowych w samorządach.

Rząd zapobiega również różnicom w postępie cyfrowym pomiędzy gminami. W roku ubiegłym w ramach projektu „Wsparcie dzieci i wnuków pracowników PGR w rozwoju cyfrowym” uczniowie z naszego województwa otrzymali ponad 80 mln zł.

To działania, które obecny rząd podejmuje dla zrównoważonego rozwoju samorządów i równych szans mieszkańców.

Wręczenie symbolicznych promes na dofinansowanie inwestycji w ramach III edycji Rządowego Programu Inwestycji Strategicznych

Modernizacja gospodarstw rolnych – pieniądze na inwestycje budowlane, maszyny i urządzenia

Najpopularniejsza pomoc udzielana za pośrednictwem ARiMR znowu przynosi efekty. Podwyższone zostały kwoty wsparcia – można zyskać do 250 tys. zł, a nawet do 600 tys. zł.

Leszek Potorski

Dyrektor WM OR Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w terminie od 5 czerwca do 5 lipca 2023 r. przeprowadziła nabór wniosków o przyznanie pomocy na operacje typu „Modernizacja gospodarstw rolnych” w obszarze racjonalizacji technologii produkcji, wprowadzenia innowacji, zmiany profilu produkcji, zwiększenia skali produkcji, poprawy jakości produkcji lub zwiększenia wartości dodanej produktu (obszar D). To już piąty nabór wniosków z niniejszego obszaru, przeprowadzony w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. W dotychczasowych naborach, w województwie warmińsko-mazurskim rolnicy złożyli niemal 4500 wniosków. Większość aplikacji dotyczyła zakupu maszyn i urządzeń. Tylko niespełna 20% wniosków dotyczy inwestycji budowlanych.

Wsparcie w ramach obszaru D cieszy się największym powodzeniem wśród rolników, gdyż tylko w ramach niego można dokonać zakupu maszyn i urządzeń, bądź zainwestować w budynki gospodarcze, niezwiązane z produkcją zwierzęcą w gospodarstwie. Pomoc finansowa może być przeznaczona na:

- budowę, przebudowę, remont połączony z modernizacją budynków lub budowli wykorzystywanych do produkcji rolnej, w tym przygotowania do sprzedaży produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie;
- zakup nowych maszyn, urządzeń, wyposażenia do produkcji rolnej, w tym przygotowania do sprzedaży produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie;
- zakładanie sadów lub plantacji krzewów owocowych, gatunków owocujących efektywnie dłużej niż 5 lat;
- budowę albo zakup elementów infrastruktury technicznej wpływających bezpośrednio na warunki prowadzenia działalności rolniczej.

Pomoc skierowana jest do rolników posiadających gospodarstwa, których wielkość ekonomiczna musi być nie mniejsza niż 13 tys. euro i nie większa niż 200 tys. euro. Wyjątek stanowią rolnicy, którzy będą wspólnie składać wniosek o przyznanie pomocy. W takim przypadku dolna granica wielkości ekonomicznej pojedynczego gospodarstwa może być mniejsza niż 13 tys. euro, przy czym suma wielkości ekonomicznej wszystkich gospodarstw musi wynosić co najmniej 15 tys. euro, a po zrealizowaniu inwestycji wielkość ekonomiczna gospodarstwa każdego ze wspólnie wnioskujących rolników osiągać wartość co najmniej 13 tys. euro.

Pomoc przyznawana jest w postaci refundacji poniesionych kosztów na realizację danej inwestycji. Poziom dofinansowania wynosi standardowo:

- 50% poniesionych kosztów kwalifikowanych operacji, albo
- 60%, ale tylko w przypadku, gdy o pomoc ubiega się młody rolnik lub gdy wniosek o przyznanie pomocy składany jest przez osoby wspólnie wnioskujące.

Nowością w aktualnym naborze są podwyższone kwoty pomocy. Jeden beneficjent i jedno gospodarstwo może otrzymać maksymalnie 600 tys. zł, jeżeli zaplanowane przedsięwzięcia związane będą bezpośrednio z budową, modernizacją budynków inwentarskich lub magazynów paszowych, w których prowadzona jest produkcja zwierzęca, lub adaptacją innych istniejących w gospodarstwie budynków na budynki inwentarskie, (w tym ich wyposażenie). W pozostałych przypadkach limit wynosi 250 tys. zł.

Wnioski, które uzyskały minimum 1,5 punktu będą podlegały ocenie kompletności i poprawności, oraz zgodności z zasadami dotyczącymi przyznawania pomocy w ramach operacji typu „Modernizacja gospodarstw rolnych”, weryfikacji krzyżowej, weryfikacji limitu pomocy i ewentualnej wnioskowanej kwoty zaliczki, oraz ocenie technicznej i ekonomicznej, ocenie kosztorysowej robót budowlanych, jak również ewentualnej wizycie w miejscu realizacji operacji.

W przypadku pozytywnego rozpatrzenia wniosku o przyznanie pomocy Agencja wyznaczy niezwłocznie Wnioskodawcy, w formie pisemnej, termin zawarcia umowy, nie dłuższy niż 14 dni od dnia otrzymania wezwania. Z chwilą podpisania umowy Wnioskodawca staje się Beneficjentem Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 i może rozpocząć realizację operacji, zgodnie z przyjętym w niej zakresem rzeczowym i finansowym. Realizacja operacji może zostać rozpoczęta po dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy i przed dniem podpisania umowy, jednak należy pamiętać, że wówczas wnioskodawca nie ma gwarancji, że otrzyma dofinansowanie. Należy pamiętać o obowiązujących terminach realizacji operacji, tj., w przypadku inwestycji jednoetapowej, powinna ona być rozliczona w ciągu 24 miesięcy od dnia zawarcia umowy, natomiast w przypadku inwestycji dwuetapowej jest to 36 miesięcy. Niezależnie od tych terminów zakończenie realizacji operacji musi nastąpić do 30 czerwca 2025 r.

Rolnik indywidualny i kwalifikacje uprawniające do nabywania gruntów rolnych

Obrót nieruchomościami rolnymi w Polsce pomiędzy podmiotami na rynku prywatnym reguluje szereg przepisów, ze szczególnym podkreśleniem ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego, zwanej dalej UKUR.

dr Marcin Kazimierczuk

Zastępca Dyrektora Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa Oddział Terenowy w Olsztynie

Zgodnie z ustawą UKUR nabywcą nieruchomości rolnej może być wyłącznie **rolnik indywidualny**, chyba że ustawa stanowi inaczej. Zatem zamierzając nabyć nieruchomość rolną nabywca powinien ustalić w pierwszej kolejności czy posiada **status rolnika indywidualnego**.

Za rolnika indywidualnego uważa się osobę fizyczną będącą właścicielem, użytkownikiem wieczystym, samoistnym posiadaczem lub dzierżawcą nieruchomości rolnych, których łączna powierzchnia użytków rolnych nie przekracza 300 ha, posiadającą kwalifikacje rolnicze oraz co najmniej od 5 lat zamieszkującą w gminie, na obszarze której jest położona jedna z nieruchomości rolnych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego przy czym do okresu tego zalicza się okres zamieszkiwania w innej gminie bezpośrednio poprzedzający zmianę miejsca zamieszkania, jeżeli w gminie tej jest albo była położona jedna z nieruchomości rolnych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego i prowadzącą przez ten okres osobiście to gospodarstwo.

Uważa się, że osoba fizyczna osobiście **prowadzi gospodarstwo rolne**, jeżeli pracuje w tym gospodarstwie i podejmuje wszelkie decyzje dotyczące prowadzenia działalności rolniczej w tym gospodarstwie.

Zgodnie z UKUR osoba fizyczna **posiada kwalifikacje rolnicze**, jeżeli uzyskała:

1. wykształcenie podstawowe, gimnazjalne, zasadnicze zawodowe lub zasadnicze branżowe inne niż rolnicze i posiada co najmniej 5-letni staż pracy w rolnictwie, lub
2. wykształcenie wyższe inne niż rolnicze i posiada co najmniej 3-letni staż pracy w rolnictwie albo wykształcenie wyższe inne niż rolnicze i ukończone studia podyplomowe w zakresie związanym z rolnictwem, albo wykształcenie średnie lub średnie branżowe inne niż rolnicze i posiada co najmniej 3-letni staż pracy w rolnictwie, lub
3. tytuł kwalifikacyjny lub tytuł zawodowy, lub tytuł zawodowy mistrza w zawodzie przydatnym do prowadzenia działalności rolniczej i posiada co najmniej 3-letni staż pracy w rolnictwie, lub
4. wykształcenie rolnicze zasadnicze zawodowe, zasadnicze branżowe, średnie, średnie branżowe lub wyższe.

W określonych sytuacjach, aby udokumentować posiadanie niezbędnych kwalifikacji rolniczych konieczne jest też wykazanie, iż posiada się odpowiednio długi staż pracy w rolnictwie. Za **staż pracy**, zgodnie z art. 6 ust. 3 i ust. 3a ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego uznaje się okres, w którym osoba fizyczna:

1. podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników, lub

2. prowadziła działalność rolniczą w gospodarstwie rolnym o obszarze nie mniejszym niż 1 ha stanowiącym jej własność, przedmiot użytkowania wieczystego, przedmiot samoistnego posiadania lub dzierżawy, lub
3. była zatrudniona w gospodarstwie rolnym na podstawie umowy o pracę lub spółdzielczej umowy o pracę, wykonując pracę związaną z prowadzeniem działalności rolniczej, lub
4. wykonywała pracę związaną z prowadzeniem działalności rolniczej w charakterze członka spółdzielni produkcji rolnej, lub
5. odbyła staż, o którym mowa w art. 53 ust. 1 ustawy z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obejmujący wykonywanie czynności związanych z prowadzeniem działalności rolniczej.
6. za staż pracy, uznaje się również okres pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym potwierdzony zaświadczeniem wydanym na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 1990 r. o wliczaniu okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym do pracowniczego stażu pracy.

Wykaz kierunków studiów, zawodów oraz tytułów kwalifikacyjnych, których ukończenie lub posiadanie uznaje się za posiadanie kwalifikacji rolniczych, określony został w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 17 stycznia 2012 r. w sprawie kwalifikacji rolniczych posiadanych przez osoby wykonujące działalność rolniczą.

Dowodem potwierdzającym zamieszkanie jest zaświadczenie o zameldowaniu na pobyt stały. Jeżeli nabywana nieruchomość ma wejść w skład wspólności majątkowej małżeńskiej, wystarczające jest, gdy wymogi te **spełnia tylko jeden z małżonków**.

Należy jednak podkreślić, że rolnik indywidualny może nabywać nieruchomości rolne w celu powiększenia gospodarstwa rodzinnego do powierzchni nie większej niż 300 ha użytków rolnych. Ponadto zgodnie obowiązującymi przepisami, jeżeli nabywana przez rolnika indywidualnego nieruchomość rolna jest położona w gminie, w której nie ma on miejsca zamieszkania (lub w gminie, która nie graniczy z tą gminą), Krajowemu Ośrodkowi Wsparcia Rolnictwa przysługuje prawo pierwokupu nieruchomości (na podstawie art. 3 ust. 4 UKUR).

Zgodnie z art. 7 ust. 6 UKUR przy zawieraniu umowy, w wyniku której następuje przeniesienie własności nieruchomości rolnej, nabywca jest obowiązany do przedłożenia dowodów, o których mowa w ust. 1, 4, 5 i 9 oraz przepisach wydanych na podstawie ust. 8 pkt 5, albo złożenia oświadczenia, że nie spełnia warunków określonych w art. 5 i 6. W oświadczeniu tym należy podać łączną powierzchnię i miejsce położenia nieruchomości rolnych, których nabywca jest właścicielem, użytkownikiem wieczystym, dzierżawcą lub samoistnym posiadaczem.

Bezpiecznie na wsi mamy, niebezpiecznych substancji unikamy – finał konkursów dla dzieci

5 czerwca w siedzibie Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Olsztynie odbyła się uroczysta gala podsumowująca ogólnopolskie konkursy prewencyjne dla dzieci na szczeblu wojewódzkim.

mgr Henryk Żuchowski

Dyrektor Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział Regionalny w Olsztynie

XIII Ogólnopolski Konkurs Plastyczny dla Dzieci oraz IV edycja Ogólnopolskiego Konkursu na Rymowanek o Bezpieczeństwie w Gospodarstwie Rolnym przebiegały pod hasłem „Bezpiecznie na wsi mamy, niebezpiecznych substancji unikamy” i poświęcone były popularyzowaniu wśród najmłodszych zasad prawidłowego stosowania i magazynowania niebezpiecznych substancji w gospodarstwie rolnym, m.in. środków ochrony roślin, nawozów, paliw itp., oraz ochronie środowiska naturalnego.

Patronem honorowym Konkursu Plastycznego był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, zaś Ogólnopolskiego Konkursu na Rymowanek – Minister Edukacji i Nauki. Eliminacje wojewódzkie obu konkursów zostały objęte honorowym patronatem Warmińsko-Mazurskiego Kuratora Oświaty, Pana Krzysztofa Marka Nowackiego.

Fundatorami nagród w konkursach na szczeblu wojewódzkim Konkursu byli: Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Okręgowa Inspekcja Pracy w Olsztynie, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Oddział Regionalny w Olsztynie, Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa Oddział Terenowy w Olsztynie, Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Olsztynie oraz AGRO Ubezpieczenia – Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych.

Ogólnopolski Konkurs Plastyczny dla Dzieci

W całej Polsce do tegorocznej edycji Konkursu Plastycznego przystąpiło 38146 uczniów z 3184 szkół podstawowych z terenów wiejskich. W województwie warmińsko-mazurskim prace do konkursu nadesłało 1309 uczniów ze 141 szkół podstawowych.

W I grupie (klasy 0-III) laureatami konkursu na szczeblu wojewódzkim zostali:

- ❑ I miejsce – Weronika Konopińska z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Waplewie;
- ❑ II miejsce – Kinga Kalinowska ze Szkoły Podstawowej w Idzbarku;
- ❑ III miejsce – Malwina Ignaczuk ze Szkoły Podstawowej w Lipowinie.

W II grupie wiekowej (klasy IV-VIII) miejsca na podium zajęli:

- ❑ I miejsce – Leon Druszcz z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Miłakowie;
- ❑ II miejsce – Maja Krasińska ze Szkoły Podstawowej w Ornie;
- ❑ III miejsce – Zuzanna Krzykowska ze Szkoły Podstawowej w Muszakach.

Wyróżnienia w I grupie wiekowej otrzymali: Kamil Czachorowski (SP w Nidzicy), Krzysztof Łopacki (SP w Nakomiadach) oraz Nikola Piersa (ZSP w Łęgajnach).

Wyróżnienia w II grupie wiekowej przyznano: Igorowi Przekop (SP w Kowalach Oleckich), Weronice Zegadło (SP w Miłomłynie), a także Pawłowi Zysk (SP w Waplewie).

Praca konkursowa Kingi Kalinowskiej ze Szkoły Podstawowej w Idzbarku została wyróżniona w etapie centralnym konkursu.

Ogólnopolski Konkurs na Rymowanek o Bezpieczeństwie w Gospodarstwie Rolnym

Do IV edycji Ogólnopolskiego Konkursu na Rymowanek zgłoszono ogółem 2072 rymowanki. W województwie warmińsko-mazurskim do konkursu przystąpiło 98 uczestników.

Na Warmii i Mazurach autorami najwyższej ocenionych prac, w kolejności alfabetycznej, zostali:

- ❑ Wiktor Bojar z powiatu ostródzkiego
- ❑ Piotr Daniszewski z powiatu lidzbarskiego
- ❑ Maria Maleszewska z powiatu olsztyńskiego

Wyróżnienia w konkursie otrzymali:

- ❑ Agnieszka Kijewska z powiatu przasnyskiego
- ❑ Szymon Lewandowski z powiatu nidzicki
- ❑ Natalia Rochnińska z powiatu ostródzkiego

Wśród 20 najwyższej ocenionych prac przez Centralną Komisję Konkursową, znalazła się rymowanka autorstwa Piotra Daniszewskiego.

Wszystkim laureatom serdecznie gratulujemy!

Rozstrzygnięto regionalny etap konkursu „nasze kulinarne dziedzictwo – smaki regionów”

Celem konkursu jest identyfikacja regionalnych produktów oraz ich promocja, przygotowanie producentów do uczestniczenia w systemach jakości żywności, zarówno na szczeblu unijnym, jak i krajowym, zachęcenie rolników i właścicieli lokalnych firm do korzystania z dorobku polskiego dziedzictwa kulinarnego w celu wzbogacenia swojej oferty rynkowej.

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Podczas pierwszego etapu w Olsztynie – finału regionalnego – wyłonieni zostali laureaci w dwóch kategoriach: produkty regionalne oraz potrawy regionalne. Poniżej przedstawiamy listę nagrodzonych i wyróżnionych. Konkurs organizuje samorząd województwa we współpracy z Polską Izbą Produktu Regionalnego i Lokalnego. Drugi etap to wybór dokonany przez Krajową Kapitułę Konkursu – spośród produktów nominowanych w regionach – najlepszych produktów oraz potraw i dań do prestiżowej nagrody konkursu „PERŁA”, które – razem z nagrodą „Klucz do Polskiej Spizarni” – są wręczane na wielkim finale konkursu podczas targów „Smaki Regionów” w Poznaniu.

Nagrody i wyróżnienia w konkursie na „Najlepszy regionalny i tradycyjny produkt żywnościowy”

I. W kategorii produktów regionalnych pochodzenia zwierzęcego:

Podkategoria: Produkty i przetwory mięsne

I nagroda ex aequo:

- 1) Zakład Wędliniarski FLIS-POL z Miłomłyną za „Szynkę Mazurską”
- 2) Gęsia Chata Sp. z o.o. z Iławy za „Półgęsek”

Podkategoria: produkty i przetwory z ryb

I nagroda: Gospodarstwo Rybackie LOKFISH z Olsztyna za „Paprykarz Karoli”

Podkategoria: produkty mleczne

I nagroda ex aequo:

- 1) Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Olecku za „Ser pełnotłusty Gouda wędzona Mazury Smak Natury”
- 2) Kozia Farma Złotna z Morąga za „Ser twardy Olender”

Podkategoria: miody

I nagroda: Gospodarstwo Pszczelarskie „Słodkie życie” ze Stawigudy za „Miód wielokwiatowy”

Wyróżnienia:

- 1) Pasięka Rancho w Kaczej Dolinie z Nowej Wsi Reszelskiej za „Plaster miodu – miód w plastrze”
- 2) Swojskie wędliny z Frygnowa za „Boczek wędzony”
- 3) Koło Gospodyń Wiejskich Stradunianki ze Stradun za „Paszтет z królika z jeleniem”

II. W kategorii produktów regionalnych pochodzenia roślinnego:

Podkategoria: przetwory warzywne

I nagroda: Wioletta Kochanowska z Pisanicy za „Kołpaki w occie”

Podkategoria: wyroby cukiernicze

I nagroda: „Dzika Czekolada” ze Szczytna za „Chatwę z nadzieniem różanym”

Wyróżnienia: Gospodarstwo Ogrodnicze Joanna i Sebastian Walkiewicz z Frygnowa za „Skórki owocowe Dzikie Trio Odporności”

III. W kategorii napoje regionalne:

Podkategoria: napoje bezalkoholowe

I nagroda: „Dobre Pola” z Kurzętnika za „Chmielas z Ziemi Lubawskiej”

Podkategoria: napoje alkoholowe

I nagroda: Browar Kormoran z Olsztyna za „Kormoran Żółty – export lager”

Wyróżnienia:

Koło Gospodyń Wiejskich Stradunianki ze Stradun za „Nalewkę z mniszka”

Ponadto Komisja Konkursowa nominowała do nagrody „Perła 2023” następujące produkty:

- 1) „Olej z lnu złocistego”, Pasięka Jabłońscy z Łąkorza
- 2) „Ciastka na palcu kręcone”, Aleksandra Wiśniewska z miejscowości Sątopy-Samulewo
- 3) „Miód rzepakowy”, Pasięka Rancho w Kaczej Dolinie z Nowej Wsi Reszelskiej
- 4) „Nalewajka”, Koło Gospodyń Wiejskich Stradunianki ze Stradun
- 5) „Twaróg naturalny półtłusty Mazury Smak Natury”, Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Olecku.

Odbudowa próchnicy – ważny element probiotechnologii w uprawach polowych

Zmiana uprawy gleby na jej przemysłową eksploatację prowadzi do stałego zmniejszania w niej materii organicznej, podstawowego źródła próchnicy. Gleba z niską jej zawartością nie żywi wydajnie mikro i makroorganizmów niezbędnych w odtwarzaniu jej żyzności. Największym wyzwaniem przemysłowego rolnictwa jest ujemny bilans materii organicznej w glebie, której utrata jest zatrważająca w skutkach. Jak dotąd ochrona żyzności gleb nie była priorytetem chociaż jest jednym z zasadniczych czynników regulujących klimat.

mgr inż. Urszula Anculewicz

Kierownik Działu Rolnictwa Ekologicznego i Ochrony Środowiska

Jacek Lasmanowicz

Regionalny Dyrektor Sprzedaży ProBiotics Polska

Od dwóch dekad zwolennicy rolnictwa schematyzowanego z lekceważeniem traktowali doniesienia na temat presji jakie rolnictwo wywołuje na środowisku. Z negatywnym odbiorem spotykały się przykłady upraw prowadzonych z użyciem biologii i uzyskiwaniem dobrych wyników plonowania roślin.

Dziesiątki lat nadmiernego sypania nawozów sztucznych i stosowania chemicznych środków ochrony roślin sprawiły, że straciliśmy olbrzymi potencjał, jaki tkwi w glebie i naturze, czyli mikroorganizmy zasiedlające glebę i przyczyniające się do tworzenia próchnicy. W polskich glebach ubytek próchnicy wynosi ok. 40%. Według badań prowadzonych przez IUNG Puławy, w wyniku działalności rolniczej w latach 2010-2014 ilość glebowej substancji organicznej zmniejszała się średnio o około 0,5 t/ha w ciągu roku. Uważa się również, że średnia zawartość próchnicy w glebach polskich waha się w przedziale 1,5-2%, podczas gdy powinna być ona na poziomie 3-5%. Co więcej, jak wskazuje Europejska Agencja Środowiska około 60-70% gleb w UE uznaje się za „niezdrowe”.

Ale to się zmienia a świadomość o negatywnym oddziaływaniu chemii rolniczej na środowisko zyskuje na sile zarówno wśród rolników jak i konsumentów. Rolnicy coraz chętniej sięgają do rolnictwa zrównoważonego, organicznego czy regeneratywnego rozumiejąc, że biologizacja jest wyjątkową szansą na rolnictwo nowoczesne, wydajne, precyzyjne, neutralne dla środowiska i klimatu oraz nieszkodzące człowiekowi.

W kontekście publikowanych badań i założeń Zielonego Ładu UE rolnictwo potrzebuje zmian i nowych rozwiązań, żeby dbać o środowisko i zdrowie konsumentów. Rozwiązaniem jest zadbanie o zdrową, bogatą w próchnicę glebę w czym pomocna może okazać się biologizacja czyli operowanie głównie biologicznymi czynnikami plonotwórczymi.

Silnikiem gleby a zarazem centrum jej życia mikrobiologicznego jest próchnica. To magazyn węgla, wody, makro i mikro składników, kwasów humusowych. Próchnica zawiera również auksyny, witaminy, kwasy organiczne i substancje o działaniu zbliżonym do antybiotyków. Obecność próchnicy w podłożu pozwala ograniczyć straty związków mineralnych (m.in. azotu, potasu), które wolniej wypłukują się z gleby i trudniej prze-

PRÓCHNICA – SILNIK GLEBY

- Główne źródło C (58%), N (5,8%), P (1%).
- Centrum życia mikrobiologicznego w glebie.

1% PRÓCHNICY

- 17 t węgla organicznego,
- 1,700 kg azotu organicznego,
- 300 kg fosforu,
- 90-150 t wody,
- mikroelementy, kwasy organiczne, aminokwasy, witaminy.

nikają w jej głębsze warstwy, przez co pozytywnie wpływa na wzrost i rozwój roślin, mających stały dostęp do łatwo przyswajalnych składników odżywczych, pobieranych z podłoża w miarę potrzeb. Ma też ogromny wpływ na właściwości i jakość gleby. Jej obecność sprzyja tworzeniu się pożądanej, gruzelkowej struktury podłoża,

poprawia jego napowietrzenie oraz wpływa na właściwą gospodarkę wodną. Ważne jest również to, że substancje próchniczne wraz z pożytecznymi mikroorganizmami odgrywają główną rolę w detoksykowaniu pozostałości pestycydów.

Rozwiązania biologiczne oparte na probiotechnologii i wyrobach mikrobiologicznych pozwalają w ciągu 2-4 lat poprawić kondycję i „zdrowie” gleby czyli zwiększenie jej żyzności poprzez przyrost materii organicznej (próchnicy). Te zadania, przy wielostronnym zaangażowaniu staramy się wdrażać w praktyce.

Od 2022 roku Warmińsko-Mazurskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w porozumieniu z firmą ProBiotics Polska prowadzi demonstracje polowe z użyciem elementów probiotechnologii w ośmiu gospodarstwach. Prowadzone w ramach demonstracji zabiegi oraz zastosowane preparaty mają na celu poprawę jakości gleby poprzez podniesienie jej żyzności, zwiększenie ilości węgla organicznego i próchnicy. Opracowanie metodyk dla konkretnych gospodarstw poprzedzone zostało wykonaniem badań gleby. W ramach badań sprawdzane były następujące parametry: poziom próchnicy; poziom materii organicznej, pH w wodzie i KCl; azot ogólny, formy dostępne makro i mikroelementów łącznie z poziomem wapnia, formy ogólne makroelementów, kationy wymienne w kompleksie sorpcyjnym. W wytypowanych gospodarstwach przebadany został również poziom bakterii glebowych oraz grzybów. Wykonanie tak szerokich badań dało pełny obraz gleby oraz jej zasobności i pozwoliło dobrać preparaty do konkretnych warunków.

Na potrzeby prowadzonych demonstracji polowych używane są trzy preparaty:

- ❑ **EmFarma Plus** – wspierając regeneratywne mikroorganizmy i organizmy glebowe wpływa na przekształcanie materii organicznej w składniki odżywcze przyswajalne dla roślin i wytwarza środowisko, w którym bakterie chorobotwórcze i szkodniki są wypierane z ich siedlisk; poprzez procesy próchnicotwórcze przyczynia się do znacznego zwiększenia żyzności gleby
- ❑ **Alginit** – zatrzymuje wodę w glebie; jest źródłem materii organicznej, krzemu, wapnia oraz 63 makro- i mikroelementów oraz pierwiastków śladowych; poprawia dostępność

składników pokarmowych i wody dla roślin; rozluźnia glebę zwięzłą i wzbogaca ją w substancje organiczne i mineralne; zatrzymuje nawozy mineralne rozpuszczalne w wodzie w strefie korzeniowej i zmniejsza ich wypłukiwanie; ułatwia przekształcanie składników pokarmowych do form dostępnych dla roślin

- ❑ **ProBio Humus** – naturalny biokondycjoner gleby o wysokiej zawartości kwasów humusowych wytworzony na bazie borowiny; poprawia strukturę i żyzność gleby; ułatwia wytwarzanie struktury gruzelkowej; pomaga utrzymać właściwą wilgotność i napowietrzenie gleby; poprawia właściwości buforowe gleby.

Poniżej dwa przykładowe gospodarstwa demonstracyjne.

W pierwszym kontynuowana jest demonstracja ubiegłoroczna, w drugim prowadzona jest nowa demonstracja

Kontynuacja demonstracji prowadzona jest w powiecie iławskim na glebach klasy IV. Demonstracją objęty jest 1 ha jęczmienia ozimego uprawiany w systemie konwencjonalnym.

W roku 2022 poziom próchnicy wynosił 2,34%, badanie na wiosnę 2023 pokazało próchnicę na poziomie 2,55%. W ramach demonstracji użyte były EmFarma, Alginit oraz ProBio Humus. Wsparcie mikroorganizmów Alginitem oraz kwasami humusowymi jak również kontynuacja działań zeszłorocznych wpłynęły na wyraźną poprawę wielkości i kondycji roślin na części testowej pola.

Nową demonstracją, założoną w powiecie kętrzyńskim jest 1 ha uprawa ekologicznej samopszy jarej na glebach klasy IIIb, IV.

Badanie gleby wykonane na wiosnę 2023 pokazało próchnicę na poziomie 3,55%. Biorąc pod uwagę klasę gleby wynik należy uznać za bardzo dobry. Dodatkowo poziom materii organicznej wyniósł 4,40%. Świadczy to o zasobności gleby w materię organiczną która może zostać przetworzona w próchnicę. W ramach demonstracji użyte zostały EmFarma oraz Alginit. Wsparcie mikroorganizmów Alginitem wraz z wysokim poziomem próchnicy wpłynęły na wyraźną poprawę wielkości i kondycji roślin na części testowej pola. Co ważne samopsza wysiana została 22.04 i do czasu wykonania zdjęć tj. 13.06 spadło jedynie 4,5 mm wody. Dzięki wysokiej zawartości próchnicy a na polu testowym dodatkowym wsparciu preparatami, pomimo braku wody wegetacja roślin przebiega w sposób normalny i nie widać niedoboru wody w roślinach.

Podobne doświadczenia prowadzono w gospodarstwach rolnych na terenie całej Polski jednakże w dłuższej perspektywie czasowej pokazują nie tylko wzrost plonów i zdrowotności roślin ale co najważniejsze zmianę struktury gleby i poziomu próchnicy.

Podobne doświadczenia prowadzono w gospodarstwach rolnych na terenie całej Polski jednakże w dłuższej perspektywie czasowej pokazują nie tylko wzrost plonów i zdrowotności roślin ale co najważniejsze zmianę struktury gleby i poziomu próchnicy.

Potrzeba użycia rozwiązań biologicznych w rolnictwie staje się faktem i wynika z wprowadzanych regulacji prawnych w kwestii ograniczenia dotychczasowych praktyk chemicznych. Celem jest wzrost bioróżnorodności, odbudowa gleby i poprawa bezpieczeństwa żywności. Wykorzystując w mądry sposób mechanizmy naturalne, nowoczesne rolnictwo może nie tylko osiągnąć wystarczający, ale i zdrowy plon. Na dodatek produkcja żywności w oparciu o biotechnologie może być zdecydowanie tańsza, niż przy pomocy wymyślanych przez człowieka sztucznych i nieobojętnych dla natury substytutów.

Więcej na temat znaczenia gleby znaleźć można na stronie Ośrodka: <https://wmodr.pl/ochrona-srodowiska-i-klimatu>

Kilka słów o wapnowaniu gleb

Wzrost kosztów produkcji, szczególnie nawozów oraz zmniejszająca się opłacalność produkcji roślinnej przyczyniły się do wzrostu zainteresowania wapnowaniem gleb. Coraz więcej rolników wykonuje analizę chemiczną gleby, w celu poznania odczynu oraz zasobności gleby w przyswajalne dla roślin pierwiastki i ustala nawożenie mineralne w oparciu o otrzymane wyniki. Wapnowanie to „inwestycja” dla rolnika, która z pewnością się opłaci.

mgr inż. Natalia Wiśniewska

Doradca Zespołu Doradców w Działdowie

Czy warto wapnować?

Wapnowanie gleb rolniczych jest bardzo istotnym zabiegiem agrotechnicznym, który pozwala na podwyższenie odczynu pH gleby i uzupełnienie niedoborów wapnia przyswajalnego dla roślin. Regularne wapnowanie jest prostym sposobem na poprawienie żyzności gleb. Regulacja odczynu gleby poprzez wapnowanie gleb przynosi nieocenione, długofalowe korzyści. Przyczynia się do poprawy właściwości fizycznych, chemicznych i aktywności biologicznej gleby. Zapewnia roślinom uprawnym optymalne pobieranie składników mineralnych z nawozów i przyczynia się do wzrostu plonów roślin, szczególnie tych wrażliwych na pH. Zaleceniem do wapnowania gleby jest jej niski odczyn pH, czyli nadmierne zakwaszenie. Proces zakwaszenia gleb jest zjawiskiem ciągłym, natomiast rolnik ma tylko ograniczony wpływ na jego rozwój. Wśród czynników zależnych od rolnika, wpływających na niskie pH gleby możemy wyróżnić stosowanie nawozów azotowych z siarką oraz wynoszenie wapnia z plonem roślin uprawnych. Naturalne czynniki decydujące o procesach zakwaszenia to wymywanie wapnia oraz kwaśne deszcze. Szacuje się, że wyżej wymienione czynniki powodują każdego roku straty wapnia rzędu 140 kg CaO/ha, a nawet ponad 250 kg CaO/ha w technologiach intensywnego nawożenia (zwłaszcza azotem) oraz w rejonach zanieczyszczonych, narażonych na kwaśne deszcze. Najbardziej podatne na zakwaszenie są gleby lekkie, gdzie ma miejsce wymywanie składników mineralnych do głębszych warstw profilu glebowego. Gleby ciężkie są mniej narażone na ewentualne zakwaszenie i rzadziej wykonuje się ich wapnowanie. Mianem gleb kwaśnych określa się gleby o pH równym 6,5 bądź niższym, przy czym:

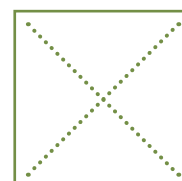
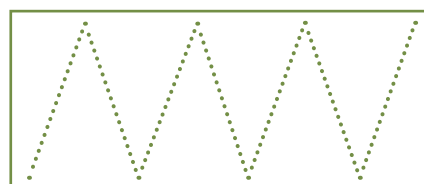
- gleby bardzo kwaśne – pH < 4,5
- gleby kwaśne – pH 4,6-5,5
- gleby lekko kwaśne – pH 5,6-6,5

Rośliny rolnicze a wymagania względem kwasowości gleby

Każda roślina uprawna wymaga gleb o optymalnym odczynie, dostosowanym do kategorii gleby. Do grupy roślin mało wrażliwych na zakwaszenie gdzie optymalne pH < 5,0 należą: gryka, łubin żółty, seradela, tytoń rzodkiew, rzepa czarna. Wśród roślin mniej wrażliwych na odczyn gleby możemy wyróżnić: żyto, owies, ziemniak, groch, fasola, rzepa, len, słonecznik. Optymalne pH dla gatunków mieści się w granicach pH 5,0-6,5. Do roślin silnie reagujących na kwaśne gleby, gdzie odpowiednie pH wynosi powyżej 6,0 zaliczamy: jęczmień, pszenicę, rzepak, gorczycę, kukurydzę, bobik, buraki, koniczynę, wykę i soję.

Kiedy i jak właściwie pobierać próby glebowe?

Dawka wapna ustalana jest na podstawie analizy chemicznej gleby. Zbadanie gleby i przygotowanie na jej podstawie zaleceń jest kluczowe, dla ustalenia optymalnych dawek nawozów mineralnych. Przy obecnej sytuacji na rynku nawozów, nie ma mowy o stosowaniu ich „na oko” według powszechnie przyjętych standardów lub uznania rolnika. Chcąc uzyskać zadowalające plony i stosować nawozów tak mało jak to tylko jest możliwe, ale w takiej ilości jak to jest konieczne musimy wykonywać badania zasobności gleb. Najbardziej optymalny termin na wykonanie badań gleby to termin jesienny lub wczesno-wiosenny. Jesienią próby gleby pobieramy po zbiorze plonu głównego i przed pierwszym nawożeniem mineralnym pod rośliny ozime. Możemy je również wykonać wczesną wiosną przed pierwszym wysiewem nawozów pod rośliny jare. Sposób pobierania próbek ma kluczowe znaczenie dla ustalenia zawartości składników pokarmowych w glebie. Próba glebowa pobrana w obrębie pola musi być uśredniona i reprezentatywna. W tym celu zaleca się pobranie 15-20 próbek pojedynczych, które następnie należy wymieszać i stworzyć jedną próbę ogólną o masie od 0,5 kg-1 kg. Oddzielną dla każdej uprawy próbę ogólną, należy przygotować z powierzchni nie większej niż 4 ha. Na przykład: jeśli uprawa rzepaku zajmuje działkę 6,5 ha, to wtedy z danej powierzchni przygotowujemy 2 próby glebowe. Glebę pobiera się za pomocą specjalnej laski glebowej, świdra bądź szpadła z warstwy ornej profilu glebowego. Na glebach ornych zalecana głębokość wynosi 0-20 cm, na łąkach i pastwiskach 5-20 cm. Ziemi nie należy pobierać na obrzeżach działki rolnej, na wzniesieniach albo zagłębieniach, jak również w miejscach po kopach czy stogach słomy. Próba dostarczona do stacji chemicznej powinna być świeża, najlepiej bezpośrednio pobrana z pola i wstępnie wysuszona w temperaturze pokojowej.

Schemat pobierania próbek glebowych

Niski koszt prób, wysoka przydatność

Analizy chemicznej gleby dokonują Stacje Chemiczno-Rolnicze zlokalizowane w każdym województwie. Wykonanie podstawowego zakresu badań (odczyn pH i zawartość pierwiastków P, K, Mg) to stosunkowo niski koszt badania. W chwili obecnej próba podstawowa wraz z zalecaną dawką wapna to koszt ok 15 zł za jedną próbę reprezentatywną z powierzchni 4 ha. Tak więc badanie każdego ha to koszt ok 0,94 zł na rok. Wynik analizy chemicznej gleby jest ważny przez 4 lata. Nie jest to duży wydatek, ale wysoce przydatny w celu poznania zasobności gleby i ustalenia poziomu nawożenia na podstawie uzyskanych wyników.

Dofinansowanie na zakup wapna

W ramach pomocy de minimis rolnicy mogą skorzystać z dofinansowania na zakup wapna w ramach programu „Ogólnopolski program regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie”, prowadzonego przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W tym roku pojawiła się także opcja uzyskania wsparcia na wapnowanie w ramach Ekoschematu Rolnictwo węglowe, gdzie jedną z praktyk jest „Opracowanie planu nawożenia- wariant z wapnowaniem”. W ekoschemacie wsparcie do danej działki rolnej przyznawane jest raz na 4 lata, pod warunkiem, że

w okresie 4 lat poprzedzających rok złożenia wniosku o przyznanie płatności rolnikowi nie zostało przyznane dofinansowanie na zakup nawozu wapniowego w ramach wniosku do NFOŚiGW. Zarówno w naborach prowadzonych przez NFOŚiGW, jak również w ramach ekoschematów dofinansowanie dotyczy gruntów dla których została wykonana analiza chemiczna gleby, a pH gleby jest niższe bądź równe 5,5. W obu naborach niezbędny będzie imienny dokument poświadczający zakup nawozów wapniowych. W ramach ekoschematu „Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia – wariant z wapnowaniem” można uzyskać wsparcie w wysokości 300 zł/ha wywapnowanego gruntu. Natomiast poziom dofinansowania w programie NFOŚiGW wynosi:

- do 300 zł/t czystego składnika odkwaszającego, dla gospodarstw nie większych niż 25 ha użytków rolnych;
- do 200 zł/t czystego składnika odkwaszającego, dla gospodarstw o powierzchni 25-50 ha użytków rolnych;
- do 100 zł/t czystego składnika odkwaszającego, dla gospodarstw o powierzchni powyżej 50 ha, ale nie większej niż 75 ha użytków rolnych.

W powiatowych Zespołach Doradztwa jest możliwość zaopatrzenia się w kartoniki do gleby, instrukcje pobierania prób oraz wypożyczenia specjalnej laski glebowej. Pośredniczymy również w bezpłatnej dostawie próbek do Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej. Na podstawie uzyskanej analizy gleby, sporządzimy plan nawożenia, jak również przygotujemy wniosek w ramach „Ogólnopolskiego programu regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie”. Zachęcamy do regularnego badania zasobności i odczynu gleby oraz korzystania z dostępnych form dofinansowania na zakup nawozów wapniowych, gdyż wapnowanie gleb rolniczych jest bardzo istotnym zabiegiem agrotechnicznym, który przynosi szereg długofalowych korzyści.

Źródła:

- Hołubowicz-Kliza G. 2006. „Wapnowanie gleb w polsce.” Wydawnictwo IUNG-PIB, Puławy, 2006
- Grześkowiak A. 2013. *Vademecum nawożenia, czyli zbiór podstawowych, praktycznych informacji o nawożeniu*
- <https://www.gov.pl/web/arimr/opracowanie-i-przestrzeganie-planu-nawozenia--wariant-podstawowy-i-wariant-z-wapnowaniem-23>
- https://wfosigw.pl/pogramy_i_konkursy/ogolnopolski-program-regeneracji-srodowiskowej-gleb-poprzez-ich-wapnowanie-w-roku-2019/

NOWOŚCI WYDAWNICZE

Krajobraz rolniczy Polski charakteryzuje szachownica pól, która wynika ze znacznego rozdrobnienia gruntów. Ponadto cechuje się dużą otwartą przestrzenią, płaskim lub lekko pofalowanym terenem, sezonową zmiennością pokrycia powierzchni terenu, a także niską i rozproszoną zabudową. Rolnicy w naszym kraju, zazwyczaj są właścicielami kilku pól, które są rozmieszczone w różnych miejscach, dlatego też gospodarują nimi wedle własnego uznania. Do takiego stanu doprowadziła intensyfikacja rolnictwa, która stanowi jedno z głównych źródeł presji wywołanej przez człowieka na środowisko naturalne. Z drugiej zaś strony gospodarka rolna jest w dużej mierze narażona na negatywne skutki zachodzących zmian klimatycznych, które powodują niejednokrotnie suszę, jak również zalania terenów uprawnych. Inwestując w zieloną infrastrukturę na terenach wiejskich możemy tę presję w pewien sposób ograniczyć. Rozczłonkowane w wyniku intensyfikacji rolnictwa siedliska można w naturalny sposób połączyć tworząc zieloną infrastrukturę w swojej okolicy. Działalność rolnicza przyczynia się do powstawania w środowisku tzw. agroekosystemów, w których roślinność jest modyfikowana na potrzeby rolnictwa.

Publikacje dostępne u doradców w Zespołach Doradców oraz do pobrania na stronie www.wmodr.pl.

Trawy łąk i pastwisk i ich koszenie

Nadchodzi najgorętszy czas dla hodowców bydła, czyli sianokosy. Ustalenie najlepszego terminu zbioru traw nie jest proste. Zależy ono bowiem od wielu czynników, takich jak skład gatunkowy runi, przeznaczenie pokosu, czy też warunki atmosferyczne. Wszystko to decyduje o uzyskaniu zielonki z możliwie najwyższą wartością pokarmową oraz z wysokim plonem biomasy roślin.

mgr inż. Krzysztof Bartnik

Główny Doradca Zespołu Doradców w Węgorzewie

Przyjmuje się, że do koszenia przystępujemy wtedy, kiedy wykłosi się większość gatunków traw rosnących na danym obszarze. W tym okresie roślinność zawiera jeszcze dużo strawnego białka, związków mineralnych i daje najwięcej masy. Trawy, rosnące na łąkach i pastwiskach mogą się różnić między sobą terminem wykłazania. Dlatego też warto pokusić się o poznanie charakterystyki niektórych z nich.

Wyczyniec łąkowy

Trawa wieloletnia, wysoka, rozłogowo-luznokępkowa. Żdźbło proste, niekiedy u dołu kolankowato zgięte. Liście są płaskie, bruzdkowane, nagie, o długości 5-40 cm, brzegiem szorstkie, błyszczące od spodu, zielone lub szarozielone. Kwiatostan to walcowata wiecha o długości 3-10 cm i średnicy 1 cm, zwężająca się u dołu i górze. Kłoski są jednokwiatowe, na krótkich szypułkach. Trawa ta rozwija się bardzo wcześnie, kłoszenie rozpoczyna na początku maja. Kosić należy ją na początku kwitnienia, wtedy bowiem ma największą wartość pokarmową, później drewnieje. Po skoszeniu odrasta bujnie. Pełne plony daje w 3-4 roku po zasiewie.

Tymotka łąkowa

Trawa wieloletnia, wysoka, luznokępkowa. Żdźbło proste i sztywne. Wiele odmian, u podstawy żdźbła wytwarza zgrubienie w kształcie cebulki. Liście są zwinięte w pączku. Blaszki liściowe lancetowate, ostro zakończone. Roślina wytwarza kłosokształtną, szorstką wiechę. Jej kłoski są jednokwiatowe, krótkie i mają ościste wyrostki. Tymotka ma małe wymagania glebowe, może być uprawiana na różnych typach dostatecznie uwilgotnionych gleb, nie jest bowiem odporna na susze. Trawa ta wiosną rozwija się bardzo późno. Kwitnie w końcu czerwca. Wymaga koszenia w fazie pełni kłoszenia, gdyż daje wtedy bardzo dobre siano.

Życica trwała

Życica trwała (*rajgras angielski*) jest trawą wieloletnią o dobrze rozwiniętym systemie korzeniowym. Życica tworzy luźne kępy. Wiosną rozpoczyna wegetację wcześnie, natomiast kwitnie późno. Stanowi cenny komponent wszystkich mieszanek zarówno na łąki, jak i pastwiska. Jest najbardziej wartościowym gatunkiem traw i ze względu na bardzo wysoką wartość pokarmową i smakowitość doskonale nadaje się na pastwiska trwałe dla wszystkich zwierząt gospodarskich. Znakomicie wytrzymuje udeptywanie przez zwierzęta. Forma pastewna życicy trwałej jest bardzo agresywna w mieszankach, a co za tym idzie potrafi wypierać z runi inne gatunki traw. Życica trwała to gatunek wrażliwy na letnie susze i mroźne zimy.

Kostrzewa łąkowa

W Polsce jest gatunkiem pospolitym i jednocześnie rośliną uprawną. Kostrzewa ma słabo ulistnione żdźbło o wysokości do 1,2 m. Liście długie, zwisające, o wiotkiej blaszce. Kwiaty zebrane w luźną i słabo rozgałęzioną wiechę, która w okresie kwitnienia staje się rozpięchłą, po przekwitnięciu znów ściętnia się. Kwitnie w końcu maja i w czerwcu.

Stokłosa bezostna

Jest to trawa wielokośna, luznokępkowa, której kępy są prosto wzniesione. Wytwarza silnie rozwinięty system korzeniowy. Jej łodygi mogą osiągać wysokość nawet 150 cm i są obficie ulistnione. Liście są płaskie. Jako kwiatostan stokłosa bezostna wytwarza długą, podwójną wiechę, która jest rozpięchłą oraz wielokłoskowa. Jej kłoski są 5-10-kwiatowe i bezostne, a kwiaty są koloru żółtego. Stokłosa odznacza się dużą strawnością i smakowitością oraz posiada bardzo korzystną zawartość składników mineralnych, co sprawia że jest chętnie zjadana przez zwierzęta. Na wiosnę stokłosa rozwija się późno, wykłazają się w III dekadzie maja lub I dekadzie czerwca, a kwitnienie rozpoczyna w połowie czerwca.

Wyznaczenie optymalnego terminu zbioru stokłosa bezostnej jest trudne, ponieważ utrzymuje ona dużą żywotność trwającą przez długi okres dojrzewania ziarniaków.

Kupkówka pospolita

Trawa ta, to wartościowa roślina pastewna. Jej szybki wiosenny wzrost, odporność na suszę, niskie temperatury, częste koszenie i przygryzanie przez zwierzęta sprawiają, że jest gatunkiem często wykorzystywanym do obsiewania łąk, pastwisk i użytków zielonych (trwałych i nietrwałych). Jej liście są bogate w białka i sole mineralne (potas, fosfor, wapń, magnez, krzem, mangan), dlatego mogą stanowić wartościową paszę dla zwierząt hodowlanych. Kupkówka pospolita może dawać bardzo duże plony masy zielonej, ale pod warunkiem, że jest uprawiana na glebach umiarkowanie wilgotnych i bogatych w składniki pokarmowe. Musi być ścięta w odpowiednio wczesnej fazie rozwoju (po osiągnięciu przez rośliny wys. ok. 50-70 cm i na ok. 10-14 dni przed pełnią kłoszenia, zwykle w drugiej połowie maja), gdyż szybko drewnieje, traci cenne substancje odżywcze oraz staje się ciężkostrawna i niesmaczna. Zbyt wysokie pędy mają też skłonność do wylegania.

Znając skład gatunkowy runi, łatwiej jest podjąć decyzję, co do terminu koszenia. Najwcześniej powinny być koszone łąki z dużym udziałem wyczyńca łąkowego i kupkówki pospolitej, już w fazie początku kłoszenia się tych gatunków. Nieco później – w pełni kłoszenia – można kosić łąki z udziałem kostrzewy łąkowej, a najpóźniej z udziałem tymotki łąkowej.

Czas koszenia różni się również ze względu na przeznaczenie pokosu

Przy zbiorze na siano zalecane jest, by do zbioru I odrostu zielonki na siano przystąpić, w pełni kłoszenia tzw. przewodnich gatunków traw w danym zbiorowisku. Natomiast II odrost: po 7-8 tyg. od zbioru I odrostu, a III odrost: po 7-8 tyg. od zbioru II odrostu. Jeśli rośliny skosimy za wcześnie, kiedy trawy nie są jeszcze wykłoszone, uzyskamy niższy plon siana. Jego wartość pokarmowa też będzie nieodpowiednia, bo tak zwane „wczesne siano” zawiera za dużo białka w stosunku do węglowodanów i suchej masy, co oznacza niską wartość energetyczną. Siano uzyskane z traw, które już przekwitły i zdrewniały zawiera z kolei mało białka ogólnego, a dużo suchej masy i węglowodanów strukturalnych.

Przy zbiorze na kiszonkę, najlepszy termin zbioru I pokosu traw, to okres od początku kłoszenia do początku wyrzu-

cania wiech dominujących w runi gatunków traw. Młoda zielonka ma dużo cukrów niezbędnych do prawidłowej fermentacji mlekowej w czasie zakiszania, a jednocześnie ma mniej włókna, co pozwala na jej dobre sprasowanie lub ugniecenie.

Na określenie optymalnego terminu koszenia traw ma również duży wpływ pogoda. Późna i zimna wiosna sprawia, że okres wegetacji się wydłuża, a tym samym koszenie traw przesuwa się w czasie. Jeśli maj obfituje w deszcze, zabieg koszenia należy wykonać nieco wcześniej.

Uchwycenie właściwego momentu koszenia traw jest niezwykle istotne. Dla pewności można oddać próbki traw do laboratorium, które je sprawdzi. Za zabieg ten trzeba jednak zapłacić, a przy tym nie mamy pewności, że wyniki dotrą do nas na czas. Pozostaje więc wnikliwa obserwacja łąk oraz własna wiedza i doświadczenie. Nie możemy się jednak łudzić, optymalny termin zbioru traw zawsze będzie kompromisem między ilością a jakością paszy.

Na koniec trzeba wspomnieć, że dla uzyskania dobrej paszy ważny jest nie tylko termin koszenia traw, ale również wysokość koszenia. Wielkość ta decyduje o ilości zebranej masy i wpływa na całkowitą wydajność użytków zielonych. W naszych warunkach klimatycznych przyjmuje się, że optymalna wysokość koszenia traw wynosi od 5 do 6 cm. Zbyt niskie koszenie opóźnia odrost roślin i wpływa na wzrost zanieczyszczenia zielonki glebą. Natomiast zwiększenie wysokości ścierniska przyczynia się do strat plonu z powodu nierównomiernego odrostu runi. W takim przypadku nadmiernie rozwijają się chwasty i w następnych okresach użytkowania spada plon i jego jakość z powodu niekorzystnych zmian w składzie botanicznym runi.

Jednostronne użytkowanie kośne łąk wpływa na rozwój różnego rodzaju chwastów. Natomiast stałe użytkowanie pastwiskowe ogranicza bytowanie traw wysokich, które źle tolerują częste przygryzanie i udeptywanie przez zwierzęta. W celu zmniejszenia zachwaszczenia i uzyskania odpowiednich zmian w składzie runi, wskazane jest wprowadzenie okresowych zmian w sposobie użytkowania, a więc spasanie łąk oraz koszenie pastwisk. Użytkując runi zmieniać, osiąga się równowagę między różnymi formami biologicznymi zbiorowisk.

Źródła:

- Przewodnik do ćwiczeń z łąkarstwa. Olsztyn, 1974 s. 23-25, 29-32, 36-37, 40-42
- Rogalski M.: Łąkarstwo; KURPISZ 2004, s.254-256

Szkody spowodowane przez ślimaki w uprawach rolnych i metody walki z tym szkodnikiem

Ślimaki nagie są poważnymi szkodnikami roślin i stwarzają problemy związane z ich zwalczaniem. Największe szkody w uprawach roślin w gruncie wyrządzają pomrowik plamisty i ślinik luzytański.

mgr inż. Czesław Kimbar

Starszy Doradca Zespołu Doradców w Lidzbarku Warmińskim

Ślinik luzytański (*Arion lusitanicus*) dotarł do Polski z Hiszpanii i obszarów Europy Zachodniej. W Polsce jest gatunkiem zawleczonym. Ten nagi ślimak osiąga znaczne rozmiary – dorasta do 14 cm długości. Ubarwienie dorosłych osobników jest jednorodnie od ceglastego do ciemno brunatnego, osobniki młode są jaśniej ubarwione.

Pojedyncze osobniki mogą żyć do dwóch lat. Zimują jaja i osobniki młodociane, rzadziej dorosłe. Jaja składane są w glebie i na jej powierzchni, średnio w ciągu życia ślimak składa około 450 jaj po 60 jaj w złożu. Jaja składane są od połowy sierpnia do późnej jesieni, z których jeszcze jesienią wylęga się około 30% młodych. Młode zimujące ślimaki wychodzą z kryjówek wczesną wiosną. Wyląg pozostałych zimujących jaj rozpoczyna się w połowie marca i trwa 4 do 6 tygodni. W sezonie wegetacyjnym występują dwa szczyty największej liczebności ślimaków: pierwszy w maju, drugi pod koniec lata – w okresie wschodów roślin ozimych. W naturalnym środowisku nie ma wrogów, którzy mogliby zredukować jego populację.

Ślimaki żerują głównie nocą, najintensywniej podczas pochmurnej i deszczowej pogody. W słoneczne dni chowają się w zacienionych, wilgotnych miejscach. Często zamieszkują zachwaszczone nieużytki i przydrożne rowy. Ślinik luzytański występuje licznie, wyrządzając znaczne szkody gospodarcze. W uprawach rolnych, uprawach warzywnych, sadach, szklarniach tunelach foliowych, przechowalniach, działkach może wyrządzać bardzo duże straty w plonach.

Ślimaki uszkadzają wszystkie organy roślin, najchętniej żerują na kielkujących nasionach, siewkach i młodych liściach, bulwach, soczystych owocach (np. truskawki), korzeniach i kłaczach. Swoim aparatem gębowym wyposażonym w język pokryty tarką – twardymi wyrostkami, zjadają tkankę roślin, w liściach robią nieregularne lub podłużne otwory, na częściach

podziemnych powodują płytkie wżery: buraki, marchew, ziemniaki. W miejscach ich żerowania można zaobserwować świeży lub zaschnięty błyszczący śluz.

W uprawach rolnych można zaobserwować intensywne występowanie ślimaków w uprawach rzepaku i pszenicy. Ich rozwojowi sprzyjają uproszczenia w uprawie roli, pozostawianie resztek poźniwnych na polu, duże uwilgotnienie. Do zabiegów ograniczających występowanie ślimaków należą zabiegi agrotechniczne takie jak: podorywka, orka przedsięwna, wczesny i głęboki siew, wałowanie gleby po siewie, wielokrotne bronowanie pól podczas słonecznej pogody. Dobre wyniki w ograniczeniu rozwoju i liczebności populacji ślimaków dają drenowanie i osuszanie zbyt wilgotnych pól, niszczenie chwastów na miedzach, usuwanie z pola kamieni.

Próg ekonomicznej szkodliwości w rzepaku ozimym to zniszczenie 5% roślin a w pszenicy 5% ziarniaków bezpośrednio po siewie roślin oraz w okresie wschodów, a w fazach późniejszych roślin zniszczenie 10% roślin w stopniu silnym. W przypadku upraw rolniczych (rzepak, pszenica) zwalczanie chemiczne powinno wykonać się przed wschodami roślin, po stwierdzeniu progowej liczby ślimaków.

Aktualnie do zwalczania chemicznego w uprawach rolniczych stosuje się preparaty które zawierają substancję czynną:

metaldehyd – związek z grupy aldehydów. Zabieg należy wykonać w czasie największej aktywności ślimaków, tj. w godzinach popołudniowych, wieczornych a nawet nocą. Takie preparaty można aplikować maksymalnie trzy razy w sezonie wegetacyjnym, w odstępie między zabiegami nie przekraczającymi pięciu dni. Substancja czynna – metaldehyd przywabia ślimaki powoduje zjedzenie przez nie śmiertelnej dawki, w wyniku tego następuje ich odrętwienie i śmierć z powodu odwodnienia organizmu.

Trochę inaczej postępujemy w walce ze ślimakami w ogrodach. Popularnym sposobem jest zwabianie ich w specjalnie przygotowane pułapki. Tworzymy w ogrodzie zacienione miejsce, wykorzystując kilka desek, układając je w stożek i wykładając przynętę np.: liście sałaty, kapusty. Ślimaki natychmiast zgromadzą się w tym miejscu na żerowaniu. Nam pozostaje ręczne zebranie i pozbycie się ślimaków. Słoiki wypełnione piwem wkopane w ziemię zwabią ślimaki do zapachu piwa. W rezultacie wpadną do słoika i utopią się. W dużym ogrodzie należy postawić kilka takich pułapek przy najchętniej zjadanych roślinach. Innym sposobem walki ze ślimakami jest usypywanie pomiędzy grządkami ścieżek z wapna gaszonego. Wapno dotkliwie parzy delikatną skórę ślimaka, w efekcie uśmiercając go. Średnia dawka wapna to około 4 kg na 100 m kwadratowych. Zabieg najlepiej wykonywać wieczorami, gdy ślimaki wychodzą z kryjówek na żer.

Zniechęcić ślimaki do przebywania w ogrodzie możemy tworząc bariery trudne do sforsowania dla ślimaków. Rozsyjemy pasami szerokości 20 cm trociny, igliwie sosnowe, plewy jęczmieńskie lub żytnie, popiół zmieszany z piaskiem, skorupki jaj. Ślimaki chcąc sforsować tę przeszkodę, zranią się. Ślimaki to trudne, ale nie niemożliwe do zwalczania szkodniki.

Stosując domowe metody ochrony, zabiegi profilaktyczne, mechaniczne, agrotechniczne i uprawowe możemy wygrać walkę ze ślimakami bez konieczności stosowania preparatów chemicznych. Natomiast na polach uprawnych do walki z nimi niezbędne jest stosowanie preparatów chemicznych.

Poprawa dobrostanu zwierząt dzięki nowoczesnym technologiom produkcji zwierzęcej

W ostatnich latach, coraz większą uwagę poświęca się dobrostanowi zwierząt w produkcji rolniczej. Produkcja zwierzęca ewoluuje, a nowe technologie stają się ważnym narzędziem do zapewnienia lepszych warunków życia zwierząt. W tym artykule omówię kilka innowacyjnych technologii, które przyczyniają się do poprawy dobrostanu zwierząt ze szczególnym uwzględnieniem żywienia zwierząt.

Maria Holba

Doradca Zespołu Doradców w Nowym Mieście Lubawskim

Inteligentne systemy monitorowania i zarządzania

Nowoczesne gospodarstwa hodowlane wykorzystują inteligentne systemy monitorowania i zarządzania, które umożliwiają ciągłą kontrolę warunków w oborach i chlewniach.

Czujniki monitorują parametry takie jak temperatura, wilgotność, jakość powietrza i natężenie oświetlenia. Te informacje pozwalają hodowcom na szybkie reagowanie na wszelkie zmiany środowiskowe, minimalizując ryzyko wystąpienia stresu u zwierząt.

Sztuczna inteligencja i analiza danych

Wprowadzenie sztucznej inteligencji (AI) i analizy danych do produkcji zwierzęcej ma ogromny potencjał w poprawie dobrostanu zwierząt. Zaawansowane algorytmy AI mogą analizować dane związane z zachowaniem, zdrowiem i żywieniem zwierząt, umożliwiając wcześniejsze wykrywanie problemów zdrowotnych i podejmowanie odpowiednich działań.

Technologie związane z komfortem i ruchem

Wielu producentów zwierzęcych inwestuje w nowoczesne systemy żywienia i legowisk, które poprawiają komfort i zdrowie zwierząt. Wykorzystuje się innowacyjne materiały, takie jak elastyczne podłogi, które są bardziej miękkie i elastyczne dla kończyn zwierząt, minimalizując ryzyko odleżyn. Ponadto, systemy automatycznego czyszczenia zapewniają czyste i higieniczne środowisko dla zwierząt.

Systemy utrzymania higieny

Ważnym aspektem dobrostanu zwierząt jest utrzymanie czystości i higieny w miejscach, gdzie są one hodowane. W tym celu wykorzystuje się zaawansowane technologie, takie jak automatyczne systemy czyszczenia, które usuwają odchody zwierząt, utrzymując czystość pomieszczeń. Dodatkowo, stosuje się również innowacyjne rozwiązania, takie jak chemiczne i biologiczne metody redukcji zapachów, aby zapewnić przyjemne warunki środowiskowe dla zwierząt.

Udoskonalone systemy żywienia i pojenia

Karmienie i pojenie zwierząt odgrywają kluczową rolę w produkcji zwierzęcej, a technologie z nimi związane mają na celu zapewnienie odpowiedniej i zrównoważonej diety dla zwierząt. Odpowiednio dobrane rozwiązania uwzględniające dobrostan zwierząt pomagają zoptymalizować żywienie, oraz przyczynić się do poprawy efektywności produkcji. Automatyczne systemy karmienia pozwalają na precyzyjne i zindywidualizowane dostarczanie paszy, uwzględniając indywidualne potrzeby zwierząt. Systemy pojenia również ewoluują, umożliwiając dostęp do czystej i świeżej wody w sposób bardziej naturalny i wygodny. Oto kilka z nowych technologii:

- ❑ **Automatyczne systemy karmienia** są coraz bardziej popularne w hodowli zwierząt. Wykorzystują one zaawansowane technologie, takie jak sensory, systemy wagowe i progra-

my komputerowe do dostarczania odpowiednich ilości pokarmu w odpowiednim czasie. Dzięki temu zwierzęta otrzymują dokładnie tyle pożywienia, ile potrzebują, co prowadzi do optymalnego wzrostu i zdrowia.

- ❑ **Precyzyjne dawkowanie paszy.** Technologie precyzyjnego dawkowania pokarmu umożliwiają dokładne i kontrolowane podawanie żywności zwierzętom. Wykorzystuje się różne metody, takie jak zautomatyzowane podajniki pokarmu, które mogą dostarczać precyzyjne porcje pokarmu na podstawie indywidualnych potrzeb zwierząt. Dzięki temu minimalizuje się marnotrawstwo pokarmu i zapewnia się optymalne wykorzystanie zasobów.

- ❑ **Diagnostyka i monitorowanie żywienia.** Nowoczesne technologie umożliwiają monitorowanie i ocenę stanu żywienia zwierząt. Zastosowanie narzędzi diagnostycznych, takich jak analiza składu ciała, poziomu składników odżywczych we krwi czy analiza kału, pozwala hodowcom na śledzenie zdrowia i efektywności żywienia zwierząt. Na podstawie tych informacji można dostosować dietę zwierząt, aby zapewnić im optymalne warunki żywieniowe.
- ❑ **Technologie identyfikacji i indywidualnego żywienia.** Technologie identyfikacji, takie jak chipy elektroniczne, umożliwiają śledzenie poszczególnych zwierząt i dostosowanie diety do ich potrzeb. Dzięki temu możliwe jest precyzyjne żywienie zwierząt, uwzględniające ich indywidualne cechy, takie jak wiek, wagę, aktywność fizyczną czy stan zdrowia. To pozwala zoptymalizować proces karmienia i zapewnić lepszy dobrostan zwierząt.

Podsumowując: poprawa dobrostanu zwierząt przy użyciu nowoczesnej technologii produkcji zwierzęcej jest niewątpliwie procesem kosztowym i bardzo innowacyjnym, niemniej jednak zastosowanie jej niesie za sobą znaczną poprawę jakości warunków życia zwierząt, a co za tym idzie zwiększenie ich żywotności i wydajności, co z kolei przekłada się wymiennie na efektywność i opłacalność produkcji rolniczej.

Chów bydła mlecznego metodami ekologicznymi

Chów ekologiczny to system produkcji żywności, który łączy najkorzystniejsze dla środowiska praktyki z ochroną zasobów naturalnych oraz wysokim poziomem dobrostanu zwierząt. Stosowane w nim metody odpowiadają wymaganiom konsumentów preferujących zdrowe produkty żywnościowe.

mgr inż. Dariusz Mazur

Kierownik Zespołu Doradców w Nidzicy

Podczas wyboru zwierząt do chowu ekologicznego należy brać pod uwagę nie tylko ich potencjał produkcyjny, ale także cechy funkcjonalne, takie jak: długowieczność krów, zdolność adaptacji do nowych warunków środowiskowych i żywieniowych, czas użytkowania, wydajność, odporność na mastitis i pasożyty, wykorzystanie paszy, płodność i łatwość porodów. Do najważniejszych ras bydła mlecznego w Polsce i przydatnego do chowu w gospodarstwach ekologicznych zaliczamy: czarno-białą, czerwono-białą, simentalską, polską czerwoną, jersey, holsztyńsko-fryzyjską. W rolnictwie ekologicznym najbardziej korzystny jest wybór jednego z systemów:

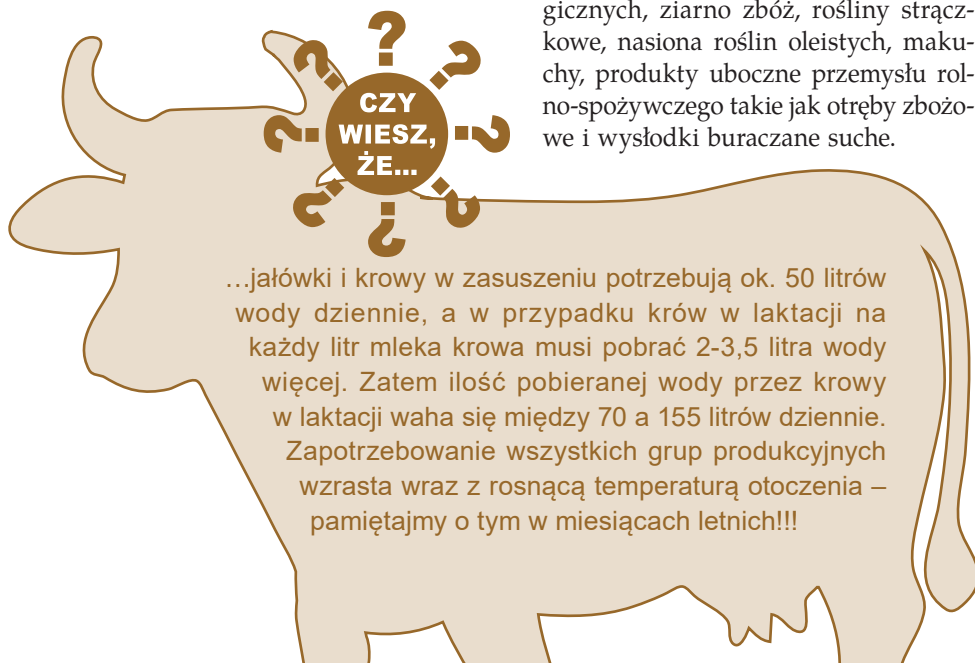
- pastwiskowy, czyli otwarty, z możliwością schronienia przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi,
- pastwiskowo-alkierzowy,
- alkierzowy z możliwością korzystania z wybiegów.

Obsada zwierząt powinna być dostosowana do ilości użytków rolnych w gospodarstwie ze szczególnym uwzględnieniem produkowanego obornika, tak by ilość azotu w nim zawarta nie przekraczała dawki 170 kg na 1 ha UR. Zakłada się, że produkcja mleka w go-

spodarstwach ekologicznych może być opłacalna, gdy w stadzie znajduje się co najmniej 15-30 krów o wydajności mlecznej w granicach 5-7 tys. kg mleka rocznie. Powierzchnia użytków rolnych na krowę wyniesie co najmniej 0,9-1,15 ha. W ekologicznym chowie podstawową paszę produkcyjną powinny stanowić zielonki w okresie letnim, kiszonki z runi łąkowej i siano w okresie zimowym. Pasze produkowane z zastosowaniem naturalnych metod uprawy i nawożenia nie mogą ujemnie oddziaływać na glebę i środowisko naturalne. Warunki są spełnione przez trwałe użytki zielone, mieszanki roślin bobowatych na gruntach ornych, mieszanki zbożowo-strączkowe, rośliny korzeniowe. Z białkowych i energetycznych pasz treściwych dopuszczone są do skarmiania pasze pochodzące z upraw ekologicznych, ziarno zbóż, rośliny strączkowe, nasiona roślin oleistych, makucho, produkty uboczne przemysłu rolno-spożywczego takie jak otręby zbożowe i wysłodki buraczane suche.

Co najmniej 60% suchej masy dziennej dawki pokarmowej powinny stanowić pasze pochodzące z użytków zielonych a w skład dawki dla krów będących w pierwszych trzech miesiącach laktacji może wchodzić nie więcej niż 40% pasz treściwych, natomiast w późniejszym okresie laktacji – nie więcej niż 20% suchej masy dawki. Wszystkie pasze wchodzące w skład dawki muszą być pochodzenia organicznego. Podczas bilansowania dawek pokarmowych należy zwracać uwagę nie tylko na produktywność zwierząt, ale także na jakość skarmianej paszy objętościowej, skład i strukturę dawki, z uwzględnieniem ograniczeń w stosowaniu niektórych rodzajów pasz wynikających z uregulowań prawnych. Produkcja mleka na trwałych użytkach zielonych jest 1,5-2,6 razy tańsza niż na gruntach ornych. Ponieważ pasze stosowane w gospodarstwach ekologicznych powinny pochodzić z własnej produkcji (zasada samowystarczalności paszowej), konieczne jest zapewnienie odpowiedniego arealu gruntów ornych do uprawy roślin pastewnych. Trwałe użytki zielone mogą dostarczyć wystarczającej ilości składników pokarmowych potrzebnej do produkcji mleka w granicach 20-25 kg/dzień. Ze względu na wartość pokarmową zielonki z runi pastwiskowo-łąkowej powinno się ją spasać lub kosić we wczesnych stadiach rozwojowych, nie później niż w okresie kłoszenia traw dominujących w runi.

...jałówki i krowy w zasuszeniu potrzebują ok. 50 litrów wody dziennie, a w przypadku krów w laktacji na każdy litr mleka krowa musi pobrać 2-3,5 litra wody więcej. Zatem ilość pobieranej wody przez krowy w laktacji waha się między 70 a 155 litrów dziennie. Zapotrzebowanie wszystkich grup produkcyjnych wzrasta wraz z rosnącą temperaturą otoczenia – pamiętajmy o tym w miesiącach letnich!!!

Choroby racic u bydła

Choroby racic są bardzo powszechnymi chorobami, wymieniane są na równi ze schorzeniami narządów rozrodczych, zaburzeń metabolicznych czy chorób gruczołu mlekowego. W ostatnim czasie częstotliwość występowania kulawizn wzrasta, co wynika ze wzrostu wydajności krów oraz masy ciała. Kulawizny u bydła spowodowane mogą być ogromem czynników, prowadzą nie tylko do zmian chorobowych ale także do obniżenia zysków ekonomicznych w wyniku obniżenia produkcji mlecznej, wzrostem brakowania bydła oraz spadkiem efektywności rozrodu.

mgr inż. Gabriela Borkowska

Doradca Zespołu Doradców w Szczytnie

Choroby racic zajmują kolejne miejsce zaraz po mastitis. Jest to więc często występujące schorzenie u bydła. Kulawizny w większości dotyczą tylnych kończyn ze względu na znaczące ich obciążenie. Problemy z kulawizną mogą dotyczyć nawet 1/4 populacji stada. Kulawizna jest to nieprawidłowy sposób poruszania się zwierzęcia, który prowadzi do schorzeń narządów ruchu. Towarzyszą jej dyskomfort a także ból, co powoduje znaczne straty ekonomiczne. Zaobserwowano spadek wydajności mlecznej o nawet 10%.

Kulawizna może pojawić się w stadzie ze względu na aspekty żywieniowe, genetyczne, utrzymanie zwierząt oraz higienę. Czynnikiem może być ogrom dlatego powinno się przeanalizować, obserwować każdy z nich. Zazwyczaj objawy kulawizny można ujrzeć po zachowaniu zwierzęcia, niestety nieraz objawy podkliniczne ujawniają się po pewnym czasie. Powinno się niezwłocznie poddać profilaktyce oraz leczeniu.

W Polsce obserwuje się najczęściej przyczyny:

- ❑ Przerwanie ciągłości rogu, który prowadzi do wynacznienia w okolicy linii białej oraz podeszwy.
- ❑ Zakażenia tworzywa racicowego oraz skóry palców.
- ❑ Nieprawidłowe podłoże – zbyt miękkie podłoże np. zastosowanie gumowych mat w oborze uwięziowej powoduje nadmierne wyrastanie rogu racicowego (wymagana regularna korekcja racic), nierówne posadzki, zbyt śliskie mogą być powodem wielu urazów.
- ❑ Nieprawidłowo zbilansowana dawka żywienia – kwasy, niedobory witamin czy minerałów w żywieniu.

Wspominając o prawidłowym żywieniu należy podkreślić rolę biotyny oraz wapnia. Prawidłowo zbilansowana dawka powinna być uzupełniona o witaminy A,D,E, biotynę oraz związki mineralne. Wpływają na prawidłową keratynizację rogu, poprawiają stan tkanek. U wysokowydajnych krów poziom biotyny wyprodukowanej w żwaczu może być niewystarczający. Dodatkowo duży udział pasz treściwych obniża syntezę biotyny. Z tych powodów tak ważne jest prawidłowe suplementowanie zwierząt. Biotyna redukuje uszkodzenia racic oraz pomaga podczas leczenia wrzodów podeszwy.

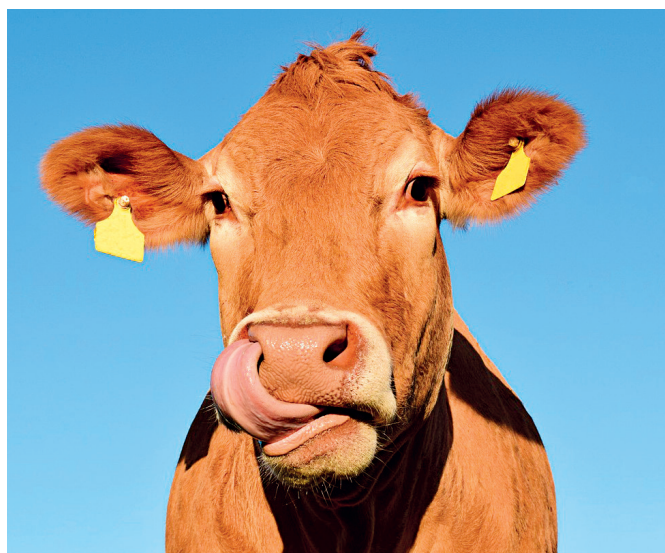
Ogromną rolę spełnia również miedź, wapń, mangan, cynk, kobalt oraz jod. Wapń aktywuje enzymy, biorące udział w tworzeniu rogu. Niedobory pozostałych pierwiastków mogą powodować gnicie oraz uszkodzenia rogu i podeszwy.

- ❑ Zbyt krótkie stanowiska powodują nierównomierne rozłożenie ciężaru masy ciała (jedna strona ciała zostaje mocniej obciążona).

Należy zwrócić uwagę na dobrostan krów. Powinna być zapewniona odpowiednia ilość zwierząt w stosunku do pomieszczenia inwentarskiego. Hodowca powinien zapewnić miękkie podłoże, zachęcające krowy do leżenia oraz odpowiednią przestrzeń do kładzenia się i wstawania.

- ❑ Nieprawidłowo przeprowadzona korekcja racic.
- ❑ Brak korekcji racic.

Korekcja racic jest niezbędnym zabiegiem u bydła mlecznego. W ciągu miesiąca racice przyrastają 3 cm. Podczas chodzenia ulegają one naturalnemu ścieraniu. Przy obecnym systemie chowu oraz hodowli zaleca się dwa razy w roku wykonać zabieg korekcji. Przywraca ona prawidłowe oparcie palców, dzięki czemu masa jest rozłożona równomiernie na wszystkie kończyny. Racice bez przeprowadzonej korekcji wywijają się do góry przez co są narażone na pęknięcie. Przez nieprawidłową postawę w wyniku porośnięcia rogu może dojść do złamań pięciny bądź przecięcia piętki co powoduje stany zapalne.

Hodowca powinien pamiętać o prawidłowej higienie racic. Skuteczną metodą jest kąpiel z preparatami odkażającymi, które zapobiegają występowaniu infekcji. Kąpiel powinna składać się ze wstępnej kąpeli która oczyszcza racice a następnie z profilaktycznej z dodatkami leczniczymi aby je zabezpieczyć. Wykonuje się ją na matach, basenach lub materacach przy użyciu preparatów pianowych. Pomaga to także uniknąć wielu chorób.

- Aspekty genetyczne – cechy osobnicze ukazujące mniejszą wytrzymałość rogu racicowego lub całego narządu ruchu.

Ważnym aspektem zapewniającym zdrowotność kończyn u bydła są uwarunkowania genetyczne. Zwierzęta z niepokąźną wytrzymałością układu kostnego, stawów i rogu racicowego są o wiele bardziej podatne na prosperitę schorzeń kończyn. Odpowiedni dobór nasienia lub buhajów do rozrodu, doskonalący budowę i jakość rogu racicowego.

- Brak lub zła higiena w oborze – przez dłuższy czas stanowiąca pozostają mokre, zanieczyszczone resztkami paszy lub odchodów mogą spowodować rozmiękanie rogu racicowego.

Istotne jest częste czyszczenie i ścielenie legowisk czy stanowisk oraz odpowiednia wentylacja. Racice oraz podłogi powinny być suche. Powierzchnie do chodzenia powinny zapewniać ścieranie się podszwy racic.

- Nieprawidłowa masa ciała (otyłość).
- Nieodpowiednia ilość ruchu.

Najczęściej występujące choroby racic:

- ochwat – zapalenie tworzywa racicowego bocznego podszwy oraz ściany przedniej, nieprawidłowo zbilansowana dawka pokarmowa, zbyt wysoki udział pasz treściwych, nadmiar węglowodanów łatwostrawnych oraz za niski poziom włókna,
- wrzody podszwy i opuszki – martwica tworzywa przy której występuje infekcja ropna,

- zanokcicę – ropno-martwicowe zapalenie skóry i warstwy podskórnej okolicy międzypalcowej,
- rozrost skóry – guzowate, twarde, rogowaciejące zmiany o charakterze martwicowym i ropnym,
- podbitek – ucisk nierównego podłoża na podszwę,
- grude – wyprysk na skórze palców w zgięciu pięcynowym,
- rozrost skóry – twarde, guzowate, rogowaciejące zmiany o charakterze ropnym i martwicowym,
- nagwożdżenie – przebicie rogu racicowego i zakażenie tkanki miękkiej,
- zerwanie mięśni,
- zwichnięcia kości,
- skręcenia kości,
- zapalenie stawów,
- złamania.

Hodowca zapewniając odpowiednią higienę, żywienia oraz profilaktykę może zapobiegać chorobom racic ale także innym chorobom i schorzeniom. Przy małych nakładach finansowych oraz pracy można zapobiec ogromnym stratom w gospodarstwie. Remont stada wiąże się z dużym wydatkiem a w szczególności kiedy sztuki są chore. Odpowiednia dbałość o zwierzęta przynosi podwójne zyski.

Źródła:

- Mülling Ch.K.W., Wustenberg R.Y., Nebel U., Hoffmann
- <https://ekrowa.pl/wiedza/>
- Kinal S., Bodarski R., Preś J., Twardoń J., Mordak R.:
- Czynniki żywieniowo-fizjologiczne wpływające na stan racic u wysoko wydajnych krów rasy HF *Medycyna Wet.*

Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie

zaprasza na bezpłatne, jednodniowe szkolenia pn.

„OBOWIĄZKI ROLNIKA W ŚWIETLE USTAWY PRAWO WODNE”

których celem jest odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie ekosystemów powiązanych z rolnictwem i leśnictwem, obejmujące następujące cele szczegółowe – poprawa gospodarki wodnej, w tym nawożenia i stosowania pestycydów.

Informacje nt. szkoleń dostępne są:

- na stronie www.wmodr.pl <https://wmodr.pl/projekty/prow-2014-2020-poddzialanie-11-wsparcie-dla-dzialan-w-zakresie-ksztalcenia-zawodowego-i-nabywania-umiejetnosci/4113>
- w Centrali WMODR pod numerem telefonu tel. 89/ 526 44 39, wew. 54 lub 60
- oraz w wszystkich Powiatowych Zespołach Doradztwa Rolniczego

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.”

Nowa polityka, nowe możliwości dla producentów drobiu

Wspólna Polityka Rolna na lata 2023-2027 wprowadziła wiele zmian. Mowa tutaj m.in. o nowym programie finansowania jakim są ekoschematy. Płatności, które znalazły się w I filarze WPR mają trafić do wszystkich gospodarstw rolnych, zarówno tych wyspecjalizowanych w produkcję roślinną, zwierzęcą jak i mieszaną.

Olga Witkowska

Doradca Zespołu Doradców w Działdowie

Rok 2023 jest okresem przełomowym dla polskiego rolnictwa. Zakończony został Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2013-2020 a rozpoczęła się Wspólna Polityka Rolna na lata 2023-2027. Kolejne rozpoczęte działania jest nową szansą na rozwój obszarów wiejskich poprzez wzmocnienie konkurencyjności i zwiększenia postępu.

Dokładnie 15 marca rozpoczął się nabór wniosków obszarowych, który pokazuje z jak szerokiego wachlarza możliwości może skorzystać producent rolny. Dobrostan zwierząt jest bardzo dobrym tego przykładem. Wsparcie dobrostanowe jest znane przez rolników już od kilku lat ale nie jako jeden z ekoschematów. Są to roczne, dobrowolne praktyki, których celem jest zrekompensowanie utraconych dochodów i poniesionych dodatkowych kosztów w wyniku stosowania praktyk hodowlanych spowodowanymi podwyższonym dobrostanem zwierząt.

Dopłaty na dobrostan zwierząt od roku bieżącego zostały w istotny sposób rozbudowane. Na liście oprócz krów, świń i owiec znajdziemy takie zwierzęta jak: konie, kozy, bydło opasowe i drób. To właśnie na temat drobiu pragnę poświęcić dalszą część artykułu. Dodatkowo płatne praktyki obejmują drób taki jak: kury nioski, kurczęta brojlera i indyki utrzymywane z przeznaczeniem na produkcję mięsa. W celu uzyskania nadprogramowych środków należy będzie spełnić wcześniej określone wymagania opisane w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 kwietnia 2023 r. w sprawie szczegółowych warunków i szczegółowego trybu przyznawania i wypłaty pomocy finansowej w ramach schematów na rzecz dobrostanu zwierząt w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (Dz.U. poz. 797). Wspólne dla producentów rolnych posiadających drób i chcących skorzystać z dodatkowego ekoschematu jest konieczność dysponowania numerem zakładu drobiu nadanym przez ARiMR i zapewnienie ciągłego dostępu do materiałów absorbujących uwagę, niewywierających negatywnego wpływu na zdrowie.

W przypadku dobrostanu niosek jest całkowity zakaz stosowania klatek i przycinania dziobów. Sytuacja dotyczy również zwiększonej powierzchni bytowej i dostępności gniazd. Maksymalnie 96 kur niosek/m² powierzchni gniazda w przypadku gniazd grupowych. W gniazdach pojedynczych nie więcej niż 5 sztuk i nie więcej niż 7 szt./m² powierzchni użytkowej podłogi. Właściciel jest również zobowiązany do zapewnienia o odpowiedniej długości grzędę (min. 0,2 m/kura nioska). W gospodarstwie minimalna liczba stanowisk musi wynosić 350.

W sytuacji, w której producent rolny jest zainteresowany dobrostanem kurcząt brojlerów na dzień składania wniosku jest zobowiązany do posiadania kurnika o minimum 500 stanowiskach. Budynek należy zarejestrować w systemie Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt. Zwierzętom konieczne jest zapewnienie nieprzerwanej ciemności trwającej nie mniej niż 6 godzin podczas całej doby. Powierzchnia bytowa również i w tym przypadku musi być koniecznie zwiększona. Maksymalnie 30 kg/m² i jednocześnie nie więcej niż 20 szt./m².

Posiadacz indyków przeznaczonych na produkcję mięsa w komputerowej bazie danych musi mieć zarejestrowane pomieszczenie na minimum 100 sztuk drobiu. Zapewnić zwiększoną powierzchnię bytową i okres nieprzerwanej ciemności, który powinien trwać 8 godzin w trakcie doby. W przypadku powierzchni, maksymalne zagęszczenie obsady powinno wynosić 50 kg/m².

Bardzo istotne aby każdy producent, który w tym roku jest zainteresowany jednym z wyżej omawianych dobrostanów był poinformowany o konieczności posiadania planu poprawy dobrostanu zwierząt. Dokument zostaje sporządzony przez doradcę rolniczego na formularzu udostępnionym przez ARiMR. Następnie konieczne należy go dostarczyć do Agencji Rolnictwa i Rozwoju Wsi przed upływem 25 dni od dnia, w którym upływa termin składania wniosków o przyznanie płatności dobrostanowej. Dla zainteresowanych zostały również przedstawione stawki. Na kurę niosekę wg stanu średniorocznego przypada 227,13 euro/szt. Dla brojlera i indyka stawki są podawane według liczby zwierząt wyprodukowanych (brojler – 0,2 zł/szt., indyk – 3,0 zł/szt.)

Ze względu na ogromne zmiany wprowadzone w roku bieżącym składanie wniosków obszarowych zostało przedłużone do dnia 30 czerwca 2023 roku. Dla zapominalskich dokument można złożyć również w terminie 25 dni kalendarzowych po terminie składania wniosków, do dnia 25 lipca. Należy jednak pamiętać, że za każdy opóźniony dzień roboczy zostanie zastosowane zmniejszenie w wysokości 1% należnej kwoty pomocy. Zmiany natomiast do złożonych wniosków można dokonać do 17 i 25 lipca. Pierwszy termin nie skutkuje żadnymi zmniejszeniami w porównaniu do późniejszej daty. Zatem jeszcze miesiąc lipiec daje producentom rolnym możliwości na zmiany i skorzystania z szerokiego wachlarza płatności.

Źródła:

- www.wiescirolnicze.pl
- www.tygodnik-rolniczy.pl
- www.arimr.gov.pl

Jeziorak – najdłuższe naturalne jezioro w Polsce

mgr inż. Marianna Grażyna Kuczyńska

Główny Specjalista Działu Metodyki Doradztwa, Szkoleń i Wydawnictw

W wakacje warto zobaczyć najdłuższe jezioro w Polsce – miejsce akcji książek Zbigniewa Nienackiego z serii Pan Samochodzik i... . Powstałe tutaj jego liczne powieści dla młodzieży przyniosły mu sławę i uznanie. Jeziorak ma powierzchnię przekraczającą trzydzieści kilometrów kwadratowych, jest długie na ponad dwadzieścia siedem kilometrów, a maksymalna głębokość wynosi prawie trzysta metrów.

Jeziorak jest najdłuższym i szóstym pod względem powierzchni jeziorem w Polsce. Jest niezwykle, nie tylko z uwagi na długość. Ponad dziesięć lat temu, w plebiscycie magazynu podróżniczego „National Geographic Traveler”, uznane zostało przez czytelników za jeden z siedmiu nowych cudów Polski. Jezioro Jeziorak, znane dawniej jako Gizerek albo Jezierzycze, znajduje się w północno-wschodniej Polsce na terenie Pojezierza Iławskiego. Jest to jezioro rynnowe, o ciekawym kształcie i bardzo urozmaiconą linią brzegową. Charakteryzuje się licznymi zatokami, półwyspami i wyspami. Do największych wysp należą Wielki Ostrów, zwany również Wielką Żuławą, Wielki Bukowiec i Czaplak. Największą wyspą na Jezioraku oraz jedną z największych wysp śródlądowych w Polsce jest Wielka Żuława o powierzchni przekraczającej osiemdziesiąt hektarów. Wyspa należy do miasta Iławy. Na jej południowo-wschodnim brzegu znajdują się pozostałości po średniowiecznym gródku krzyżackim. Są tutaj również ośrodki wypoczynkowe stworzone z myślą o turystach. Brzegi Jezioraka są przeważnie wysokie i strome. Zachodni brzeg i środkowa część brzegu wschodniego przylegają do wielkich kompleksów leśnych. Resztę obrzeży pokrywają pola, łąki i mniejsze kępy lasu. Odpoczywający tutaj mieszkańcy wielkich miast i aglomeracji znajdują ciszę i spokój.

Na brzegach akwenu dostępne są pola namiotowe, przystanie jachtowe, obiekty gastronomiczne, hotele i gospodarstwa agroturystyczne.

Po jeziorze pływa jedyny w Polsce statek, przystosowany do odbioru nieczystości bezpośrednio z jachtów i przenośnych toalet, ustawionych na brzegu w pobliżu pomostów pływających i stacjonarnych.

W Iławie warto zobaczyć neogotycki budynek zabytkowego dworca kolejowego z 1905 roku z ciekawą fasadą i freskami ośmiu herbów miast, do których przed wojną można było dojechać bezpośrednio z Iławy oraz wyróżniający się neobarokowy ratusz miejski wzniesiony w latach 1910-1912. Najstarszym zabytkiem jest Kościół Przemienienia Pańskiego, z rokokowym ołtarzem głównym z 1741 roku.

Iława posiada doskonałą bazę do aktywnego wypoczynku, wypożyczalnie sprzętu sportowego i noclegi. Jest tutaj również sporo portów i spokojnych przystani, z których mogą korzystać żeglarze. Port śródlądowy w Iławie jest jednym z najnowocześniejszych portów na Warmii i Mazurach. Znajduje się tutaj Centrum Obsługi Pasażerów, Powiatowe Centrum Informacji Turystycznej oraz Bosmanat. Tuż obok portu usytuowana jest piaszczysta plaża. Miejsce to szczególnie pięknie prezentuje się o wschodzie i zachodzie słońca i przyciąga spacerowiczów szukających pięknych widoków.

Do miejscowych atrakcji należą rejsy statkiem Ilavia, w czasie których można poznawać okolicę z perspektywy jeziora. Kursuje on codziennie, od maja do października. Trasa zaczyna się na Małym Jezioraku, gdzie statek mija fontannę, a następnie biegnie przez jezioro Jeziorak i dookoła Wielkiej Żuławy.

W wolne wakacyjne dni można szukać skarbów zręcznych podczas II wojny światowej, jak Pan Samochodzik, a przy okazji poznać największy skarb Pojezierza Iławskiego – Jeziorak, najdłuższe (27,45 km) oraz szóste pod względem powierzchni (31,52 km²) jezioro w Polsce.

Źródła:

- www.lubimyczytac.pl; www.podroztrwa.pl; www.encyklopedia.warmia.mazury.pl;
- www.pojezierzeilawskie.pl

Źródło fotografii:

- (c) Przemysław Rombel/www.worldisbeautiful.eu

CENY PASZ (12.06.2023 r.)

Agro-Produkt M. Zellma Nowe Miasto Lubawskie	
wyszczególnienie	zł/dt
Pasza CJ	456,00
Pasza DJ	420,00
Śruta sojowa (1 dt)	378,00
Śruta rzepakowa (1 dt)	230,00
De Heus-Stendera Lubawa drób	
Brojler 1	25 kg/56 zł
Brojler 2	25 kg/54 zł
Odchów 1	25 kg/52 zł
Odchów 2	25 kg/51 zł
Nioska towarowa	25 kg/52 zł
Drób wodny	25 kg/58 zł
De Heus-Stendera Lubawa trzoda	
Prestarter MPU 4% Mammy Perfekt	20 kg/75 zł
Prestarter MPU C	25 kg/66 zł
Konc.HGC Junior	25 kg/100 zł
Konc.HGC Super	25 kg/88zł
Premiks Starter 2,5%	25 kg/189 zł
Premiks Grower/Tucznik 2,5%	25 kg/154 zł
De Heus-Stendera Lubawa bydło	
Kaliber Milk	20 kg/190 zł
Ekono Milk	20 kg/171 zł
West Milk	20 kg/149 zł
Kaliber Starter	25 kg/53 zł
Kaliber Junior	25 kg/52 zł
Krowimix 18 Basic	25 kg/39 zł
Trans-Pasz – Teresa Bielecka Stożne	
wyszczególnienie	zł/dt
Produkty SANO	
Laktoma	63,00
Meggi 35	95,00
Mleko Milsan	167,00
Protamilk Complite	87,00
Protamino Forte	87,00
Protamino Matra	77,00
Protamino Piggi	97,00
Profisan	161,00
Piotr Andrzej Michalak, Alfa Agri Michalak, ul. Toruńska 4, 12-100 Szczytno	
Pasze dla trzody cena (zł/dt)	
Tucznik koncentrat	368,00
Prestarter 1	336,00
Starter Standard	266,00
Produkty SANO (zł/dt)	
Laktoma	224,00
Mleko Milsan	760,00
San Bull	296,00
Pasze dla bydła (zł/dt)	
Krówka	210,00
Lactoma	224,00
Opas	221,67
Cielak 1	260,00
Cielak 2	236,00
Pasze dla drobiu (zł/dt)	
Brojler 2	288,00
Brojler 3	284,00
Koncentrat 35	340,00
Kurka z podwórka	248,00
Inne (zł/dt)	
Otręby pszenne	164,00

Spółdzielnia producentów trzody LUB-TUCZ Lubawa	
wyszczególnienie	zł/dt
Tucznik TV Super	413,00
Warchlak W 20%	451,00
Prosięta PDP 20%	475,00
Lochy karmiące LK 20%	406,00
Lochy prośne LP 7,5%	351,00
Agrocentrum-Kałęczyn 8 Pisz	
mieszanki produkcyjne dla krów mlecznych (zł/dt)	
Agro TOP 18	161,50
Agro TOP 20	169,00
Agro TOP 22	177,00
Agro TOP 24	183,50
Agro Perfect 18	171,50
Agro Perfect 19	183,00
Agro Perfect 21	188,00
Agro Perfect 23	188,50
Agro Finezja 22	205,50
Agro Werwa	374,00
Agro Extra Energia	217,50
Agro Delicja	270,00
mieszanka dla cieląt (zł/dt)	
Agro Smakus	223,50
Agro Musli KPP	215,50
Agro Starter	204,00
Agro Kadet	195,50
Agro MH	176,00
Agro Top CJ	189,00
koncentraty (zł/dt)	
Maximus 38 MH	260,00
Maximus 38	263,00
mieszanki specjalistyczne (zł/dt)	
Agro Mix 26	196,00
Agro Mix 28	198,00
mieszanki dla opasów i bydła mięsnego (zł/dt)	
BullStar Progres	235,00
BullStar Strong	219,50
kurczęta hodowlane (zł/dt)	
Kurka 1	216,00
Kurka 2	206,50
Kurka 3	199,50
drób wodny (zł/dt)	
Gęś / Kaczka 1	238,50
Gęś / Kaczka 2	203,50
indyki (zł/dt)	
Indyk Vit Starter	280,30
Indyk Vit Grower	255,00
Indyk Vit Finisz	245,00
preparaty mlekozastępcze (zł/dt)	
Agrolac 1	1100,00
Agrolac Excellent	1038,00
Agrolac Komfort Plus	820,00
Agrolac Len	695,00

premiksy (zł/dt)	
VitAgro Gold Repro Max	870,00
VitAgro Gold SomiFix	610,00
VitAgro Gold Smart	775,00
VitAgro Elita	665,00
VitAgro TMR	435,00
VitAgro Gold Standard	455,00
VitAgro Zasuszenie	600,00
VitAgro Gold Gladiator	395,00
Vit Agro Gold CJ Max	520,00
VitAgro Silver Efekt	425,00
VitAgro Silver Somat	505,00
VitAgro Karot	610,00
RumBa Active	655,00
KillAcid	555,00
Agro Bufor Tytan	475,00
Agro Bufor Max S.C.	398,00
Agro Bufor	388,00
Mycokill	680,00
Agro Fat	1151,50
Calcium Koncept	218,00
VitAgro Przygotowanie	900,00
VitAgro Lakto Somat	510,00
VitAgro Rozród	620,00
Pasze dla kur niosek (zł/dt)	
Kurka Nioska	208,00
Kurka Nioska Gospodarska	209,00
Kurka Nioska Zgrodowa	188,00
Koncentrat sojowy dla kur niosek	242,50
Premiksy dla kur niosek (zł/dt)	
KokoVitAgro	555,50
Kurczak brojler farmerski (zł/dt)	
Brojler Starter	237,00
Brojler Grower	221,00
Brojler Finisz	218,00
Preparaty dietetyczne (zł/dt)	
Wigral Specjal C - tubka 100 ml	28,00
Ciekły Prąd - kanister	235,00
korektory białkowe (zł/dt)	
Mikor 38	247,00
Mikor 40 Protect	237,00
Promotor Activ 38	245,00
Promotor Activ 43	289,00
„MAZUR” Renata i Marcin Mazur sp.j. Kurzętnik	
Power Starter (25 kg)	116,00
Otręby pszenne	143,80
Power tucznik (25 kg)	107,00
Provit L (25 kg)	93,00
Provit P (25 kg)	97,00
Provit T (25 kg)	97,00
Śruta rzepakowa	230,00
Śruta sojowa	378,00

CENY ŚRODKÓW OCHRONY ROŚLIN (12.06.2023 r.)

Nazwa środka ochrony roślin	Spółdzielnia Ogrodniczo-Pszczelarska w Giżycku		Banaszewski Edwin Magazyn Biskupiec		P.U.-H. „CHEMIROL” Bartoszyce		ZRIO „Agroplon” Bartoszyce	
	opak.	zł	opak.	zł	opak.	zł	opak.	zł
HERBICYDY								
Cevino 500 SC					1 l	238,00	1 l	239,00
Galaxo 150 WG					0,2 kg	140,00		
Chwastox Extra 300 SL			1 / 5 l	30 / 115			10 l	198,00
Chwastox Turbo 340 SL	1 l	44,00					10 l	300,00
Granstar Ultra SX 50 SG	20 g	42,00						
Roundup Ultra	1 l	42,00						
Rosate Clean 360 SL			20 l	970,00				
Maister POWER 42,5 OD			5 l	900,00			5 l	1 100,00
Fernando Forte 300 EC			1 l	125,00	1 l	115,00	1 l	120,00
Halvetic			1 / 10 l	55 / 410	5 l	221,00		
Baristo 500 SC					1 l	92,00		
Agrosar 360 SL							20 l	580,00
Chwastox Nowy Trio 390 SL			5 l	250,00				
Fenoxinn 110 EC			1 l	158,00				
Tudor 114 OD			1 l	248,00				
Fundamentum 700 WG			30 g	75,00				
FUNGICYDY								
Makler 250 SE					1 l	120,00		
AsPik 250 EC					1 l	168,00		
Porter 250 EC					1 l	128,70	1 l	125,00
Kendo 50 EW			1 l	350,00	1 l	348,00	1 l	350,00
X-Met 100 SL					1 l	200,00		
Kier 450 SC					5 l	989,00		
Ambrossio 500 SC			1 l	130,00	5 l	579,99	5 l	585,00
Miedzian 50 WP			15 g	10,00				
Duet na Start (Empartis 15 l + Flexity 5 l)							20 l	2750,00
Triter 050 FS					500 ml	55,80		
INSEKTYCYDY								
Los Ovados 200 SE					100 g	37,50		
Mospilan 20 SP			40 g	33,00			600 g	290,00
Delmetros 100 SC			1 l	220,00	1 l	195,40		
ZAPRAWY i regulatory								
Triter 050 FS					500 ml	55,80		
Scenic 080 FS							1 l	290,00
Orius Extra 02 WS			0,3 kg	25,00				
Orius Extra 250 EW							1 l	85,00
Madron 50 FS					500 ml	78,00		
Flutrix 050 FS					500 ml	68,20		
Mepik 300 SL					1 l	85,00		
Regullo 500 EC					1 l	265,00		
CCC 750					20 l	441,00		
Stabilan 750 SL							20 l	420,00
Moddus 250 EC							1 l	190,00

CENY ŚRODKÓW OCHRONY ROŚLIN (12.06.2023 r.)

Nazwa środka ochrony roślin	Agro – Małdyty		Hurtownia „Alczes” Lubawa		Mazur s.j Kurzętnik		Agro-Produkt M. Zelma Nowe Miasto Lubawskie	
	opak.	zł	opak.	zł	opak.	zł	opak.	zł
HERBICYDY								
Huzar Activ Plus					1 l	160,00	1 l	158,00
Fenoxinn 110 EC	1 l	152,00			1 l	156,00	1 l	158,00
Fundamentum 700 WG	0,3 kg	58,00			100 g	340,00	100 g	342,00
Galaper 200 EC	1 l	68,00						
Major 300 SL	1 l	154,00			1 l	175,00	1 l	175,00
Chwastox Turbo 340 SL					5 l	220,00	5 l	228,00
Mustang Forte 195 SE			1 l	85,00	5 l	440,00	5 l	430,00
Fusilade Forte 150 EC			1 l	129,00	1 l	120,00	1 l	130,00
Puma Uniwersal 069 EW			1 l	139,00				
FUNGICYDY								
Ambrossio 500 SC	1 l	135,00			1 l	140,00		
Tarcza Łan 250 EW			1 l	69,00				
INSEKTYCYDY								
Coragen 200 SC			55 ml	85,00				
Delmetos 100 SC	1 l	175,00			1 l	220,00	1 l	220,00
Mospilan 20 SP					0,10 kg	28,00	0,10 kg	29,00
ZAPRAWY I REGULATORY								
Mepik 300 SL	1 l	75,00			1 l	95,00		
Toprex 375 SC					1 l	330,00		

NOWOŚCI WYDAWNICZE

WARMIŃSKO-MAZURSKI
OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO
Z SIEDZIBĄ W OLSZTYNIE

WSPARCIE MŁODYCH ROLNIKÓW
NA ROZPOCZĘCIE I ROZWÓJ DZIAŁALNOŚCI ROLNICZEJ
W RAMACH PLANU STRATEGICZNEGO WPR 2023-2027

Maria Suszko

Olsztyn, 2023 r.

Informacje zawarte w niniejszej broszurze dotyczą interwencji „Premie dla młodych rolników”, w ramach Planu Strategicznego dla WPR na lata 2023-2027 i omówione są głównie: warunki przyznawania pomocy i zawartości biznesplanu, kryteria wyboru operacji, przyznawanie punktów umożliwiające przyznanie pomocy, warunki realizacji operacji, forma i wysokość pomocy udzielanej beneficjentowi, warunki wypłaty pierwszej i drugiej raty pomocy, zobowiązania beneficjenta. Celem tej interwencji jest pomoc osobom fizycznym/młodym rolnikom poprzez wsparcie na rozpoczęcie i rozwój działalności rolniczej w gospodarstwie. Głównym wskaźnikiem osiągnięcia tego celu – jest wzrost wielkości ekonomicznej prowadzonego gospodarstwa w roku docelowym, w stosunku do wielkości ekonomicznej w roku wyjściowym. Pomoc przyznawana jest w formie płatności ryczałtowej, w wysokości 200 tys. zł wypłacanej w dwóch ratach. Plan rozwoju gospodarstw/biznesplan, składany do ARiMR wraz z wnioskiem o pomoc, stanowi główny załącznik do umowy o przyznaniu pomocy. Po podpisaniu umowy zmiany w biznesplanie wymagają zgody ARiMR oraz zmiany umowy. Jeżeli zmiany dokonane są po wypłacie pierwszej raty pomocy, ale pozwalają zachować spójność operacji i dotyczą skali lub rodzaju prowadzonej produkcji rolniczej, to nie wymagają zgody ARiMR (warunek osiągnięcia odpowiedniego wzrostu wielkości ekonomicznej gospodarstwa musi być osiągnięty).

Publikacje dostępne u doradców w Zespołach Doradców oraz do pobrania na stronie www.wmodr.pl.

CENY SKUPU MLEKA (12.06.2023 r.)

Spółdzielnia	Cena w zł. za jedn. tłuszczu	Cena w zł. za jedn. białka	Dopłata w zł. za klasę Extra	Średnia cena wypłacona za miesiąc /brutto/	Dopłata za wielkość dostawy	Dopłata
Spółdzielnia Mleczarska „MLEKPOL” w Grajewie ZPM Mrągowo				2,45		
Spółdzielnia Mleczarska „Mlekpol” Z.P.M. Mrągowo				2,36		
Spółdzielnia Mleczarska „MLEKOVITA” Oddział w Lubawie	0,11	0,10	0,10+0,05	2,13	0,10-0,22	Premia 0,25 dla każd. Prod. + 0,05 za zbiornik 0,04 za GMO + 0,02 za kontr. użytkowości.

CENY SKUPU ŻYWCA (zł/kg) (12.06.2023 r.)

Wyszczególnienie	Zakłady Mięsne MORLINY S.A. na zlecenie firmy OSI Poland FOOD WORKS Sp. z o.o.	Zakład Uboju Bydła Biskupiec	Ubojnia „Kąsek” Kisielice
ŻYWIEC WIEPRZOWY	brak skupu	brak skupu	Żywiec wieprzowy Strefa niebieska – 8,20 zł + VAT, Strefa różowa – 8,20 + VAT, Strefa czerwona – 7,80 + VAT – WBC kl. E – 11,50 + VAT
ŻYWIEC WOŁOWY	poubojowa klasa 0: jałówki – śr. 11,90 buhajki – śr. 10,20	poubojowa netto: jałówki pow. 320 kg R – 21,70 byki pow. 300 kg R – 20,20	jałówki: brak skupu byki /HF/: 11,00-13,00 zł + VAT byki mięsne: brak skupu
ŻYWIEC KROWY	śr. 11,05	poubojowa WBC netto > 320 kg R – 17,70	brak skupu

ŚREDNIE CENY TARGOWISKOWE (w zł) (12.06.2023 r.)

Targowisko / towar	pszenica (dt)	jeczmięń (dt)	pszenżyto (dt)	ziemniaki (dt)	jaja (szt.)
Biskupiec				225	1,35
Elk	90	78,5	87,5	105	1,15
Giżycko				230	1,25
Olecko	90	73	80	110	1,25
Orneta	130		100	200	1,20
Pisz				180	1,35
Szczytno				260	1,30

CENY NAWOZÓW MINERALNYCH (12.06.2023 r.)

AGRO-NAWOZY Zbigniew Reszka 13-124 Kozłowo	zł/dt	zł/dt	zł/dt	zł/dt	zł/dt	zł/dt	zł/dt	zł/dt	zł/dt	zł/dt	zł/dt	zł/dt	zł/dt	zł/dt	zł/dt	zł/dt	zł/dt	zł/dt	zł/dt
P.H.U. „Biochem” Wiesław Musiał	zł/dt	342,00	250,00			200,00													
„BAY WA Nowa Wieś 14-400 Pasłęk”	zł/dt	247,40	176,10	144,80			143,80								361,80	367,20	329,40		
Agro-Małydy sp. z o.o	zł/dt	299,00	180,00						161,00		290,00							60,00	55,00
Zaopatrzenie Rolnictwa i Ogrodnictwa „Agroplon” Bartoszyce	zł/dt	270,00	165,00		142,00							340,00					54,00		
Chemiol Bartoszyce	zł/dt	270,00	168,00		144,00	120,00		135,00		245,00	270,00	338,00							
Alfa Agri Michalak P.A.Michalak Szczytno	zł/dt																	72,00	
AMIGA MRAŃOWO	zł/dt	390,00	360,00			330,00				310,00				375,00			78,00		
Roślinna Apteka Teresa Nowak Ełk	zł/dt																	125,00	125,00
„Banaszewski Edwin Magazyn Biskupiec”	zł/dt		265,00	250,00		280,00			298,00				430,00			394,00			59,00
„Amiga” sp. z o.o Kętrzyn”	zł/dt	390,00	350,00						310,00				375,00					78,00	
ROL-BART FU-H S.Bartkowski, Lidzbark	zł/dt	Na dzień sporządzania zestawienia, brak w sprzedaży nawozów mineralnych.																	
Agro-Produkt M. Zelma Nowe Miasto Lubawskie	zł/dt		185,00	150,00	150,00	300,00	398,00		330,00						345,00	70,00	60,00	67,00	
„MAZUR” sp.j. R. i M. Mazur Kurzętnik”	zł/dt		180,00	150,00	168,00	300,00	400,00		340,00					350,00	70,00	60,00	65,00		
Nazwa																			
Mocznik 46%																			
Saletra amonowa 34%																			
Saletrzak																			
Saletrosan NS 26 (13)																			
Siarczan amonu																			
Superfosfat wzbog. 40% P ₂ O ₅ gran.																			
RSM																			
Amofoska NPK 4:16:18																			
Amofoska 5:10:25																			
Polifoska 6:20:30																			
Sól potasowa granulowana 37% K																			
NPK 5:10:21																			
NPK 7:20:30																			
NPK 5:15:25																			
Lubofoska 4:12:12																			
NP(S) 8:28:(9)																			
wapno kredowe																			
wapno granulowane (wapniowe)																			
Wapno magnezowe																			
Wapno magnezowe (sympie)																			
Wapno tlenkowe CaO+MgO 75%																			
Wapno magnezowe (sympie)																			

CENY USŁUG ROLNICZYCH (12.06.2023 r.)

Usługa/firma (zł/godz)	SKR Rybno	SKR Rudzienice	Agroperfekt Kielice
Orka pług 4-skibowy	200,00	300,00	300 zł/ha
Orka pług obrotowy 4-skibowy		360,00	
Roztrzaskanie obornika		225,00	
Transport 1-przyczepa		200,00	
Transport 2-przyczepy	150-200	230,00	
Siew kukurydzy, siewnik 6 rzędowy (GPS, kontrola sekcji)		250 zł/ha	220 zł/ha
Najem ciągnika		210,00	
Siew nasion kukurydzy (siewnik Gaspardo 6-rzędowy)		330 zł/ha	
Siew zbóż			210 zł/ha
Wysiew nawozów		210,00	
Rozwożenie wapna z załadunkiem			900 zł/ 24 t
Kultywator	200,00		
Agregat 2 kultywatory z wałkiem		360,00	
koszenie kosiarką rotacyjną		235,00	
Zbiór prasą Z 224 słomy i siana		19,37-23,72 zł/ha	
Wypożyczenie ciągnika		125,00	
Podsiew traw siewnikiem APV		320 zł/ha	250 zł/ha
Talerzowanie	200,00	320,00	
Ładowarka/cyklop	200,00	210,00	
Koparka	250,00		
Równarka	150,00		
Zestaw niskopodwoziowy	200,00		
kombajn Bizon Zo 58 (szarpacz słomy)		550,00	
Odwóz kiszonki 4 t		200,00	
Prasowanie słomy na bele prostopadłościowe			55 zł/szt
Zbiór zielonek		700-750	330 zł/przyczepa
Sieczkarnia 8 rzędowa ha+2 odwozy		1400 zł/ha	
Sieczkarnia 6 rzędowa+ 2 odwozy		1400 zł/ha	
Sieczkarnia 6 rzędowa godz.		1650,00	
Sieczkarnia 8 rzędowa godz.		1650,00	
Roboczogodzina warsztat		100,00	
Rębak z obsługą		200,00	
Rębak wynajem		500,00	
Wywóz + rozrzutnik		225,00	
Gnojowica 2000 l		210,00	
Gnojownica 4000 l		245,00	
Wysiew nawozu-wapno		210,00	
Prasowanie bel (McHale 120-160 cm)			28 zł/120 cm

Nostalgiczne wspomnienia z dawnej wsi

Eugeniusz Kowaluk

(wspomnienia spisała Czesława Orłowska-Staniszevska)

Praca zgłoszona do konkursu wspomnień pn. „W kręgu ogniska domowego na Warmii i Mazurach. Osoby, przedmioty, relacje na warmińsko-mazurskiej wsi XX wieku. Opowiadania wybrane”. Opublikowana w wydanym przez WMODR tomiku wspomnień.

Nazywam się Eugeniusz Kowaluk, od urodzenia mieszkam w swojej rodzinnej wiosce Gudniki na Mazurach. Jestem dzieckiem rolników i sam również prowadziłem gospodarstwo. Obecnie syn gospodarzy na mojej ojcowiznie.

Życie na wsi bardzo zmieniło się od początku lat 50. XX w. Rozwijająca się technologia spowodowała, że czynności wykonywane przez nas wszystkich, zarówno w domu, jak i w polu, stały się dla człowieka prostsze, mniej wymagające i wykonywane są szybciej. Jednak wszystkie wiejskie tradycje, obrzędy i obyczaje przekazane mi przez rodziców, na zawsze pozostaną w mojej pamięci.

Plug jednoskibowy

Wspomnieniem, które wciąż żyje w mojej pamięci jest mój ojciec klepiący kosę. Zresztą, nie tylko on, ale cała wioska. Bardzo miło przywołać w głowie przedmioty, których się już nie używa, a które kiedyś były niezbędne do pracy na gospodarstwie. Kosę użytkowało się od wczesnej wiosny do późnej jesieni. Do pomocy służył sierp. Tradycją było na rozpoczęcie żniw skosić pierwszy snopek zboża właśnie sierpem. Z czasem jednak odchodziło się od wszystkich manualnych narzędzi, które teraz są relikami przeszłości, by dojść do miejsca, w którym jesteśmy dziś.

Podobnie jak ze żniwami sprawa ma się z uprawą pól. Pługi, których używaliśmy, gdy byłem mały, bardzo różniły się od używanych teraz. Jednoskibowy plug był ciągnięty przez konie, trzeba było na nim zachować równowagę.

Później były dostępne pługi dwuskibowe, gdzie rolnik był zajęty ciągnięciem za lejce, a pługiem już nie kierował. Tutaj na podwórku mam pługi.

Pługi jedno- i dwuskibowe

Mieliśmy dwa takie pługi. 1 hektar orało się jednoskibowym pługiem około jeden dzień. Po zaoraniu ziemi trzeba było siać. Do siewu służyła płachta przerzucona przez ramię, wschody takiego zasiewu były różne, ponieważ ziemia była nieuprawiona.

Jeśli chodzi o karmienie bydła to pasza była pozyskiwana przez siewczarkę, którą ciągnął koń. Natomiast po wymłóceniu młocarnią zboża, słomę składało się na robienie paszy dla bydła i trzody. Gdy przyszła jesień, zwoziło się snopki zboża z pól. Rolnicy robili tzw. młócki. Po skończonej młócce na rolników zawsze czekała obfita kolacja, oczywiście zakrapiana domowymi trunkami. Pamiętam jak ojciec przed żniwami zawsze szykował w specjalnych butelkach trunków na kolację na zakończenie młócki. I tak było w każdym gospodarstwie, chłopcy zbierali się razem i młócili w każdym gospodarstwie po kolei. Młocarnie nie były napędzane na prąd, tylko były takie specjalne motory spalinowe, tzw. esy (na ropę). Był to spadek po mieszkańcach zamieszkujących dawne tereny Mazur.

W pamięci utkwiał mi moment, gdy w naszym domu pojawiła się pierwsza pralka „Frania”. Moja mama wciąż narzekała na tę „nowoczesność”. Wciąż powtarzała, że za długo pierze, i że sama ręcznie szybciej zrobiłaby pranie.

W przypadku jedzenia, nie zdziwię chyba nikogo, jak powiem, że wszystko również wyglądało inaczej niż dzisiaj. Moja mama zawsze sama ubijała świeże masło. Śmietanę i mleko mieliśmy swoje – od krowy. Z nostalgią wspominam smaki, których dzisiaj próżno szukać – swojski chleb z domowym masłem. Już nieliczni mają w pamięci ten zapach pieczonego chleba roznoszący się po całym domu. Na stole co niedzielę królował rosół z makaronem własnej roboty oraz ciasto. Święta natomiast zawsze były wielkim wydarzeniem w moim domu. Wszyscy razem chodziliśmy do kościoła. Nawet odświęt-

nie ubrani mieszkańcy z dalszych miejscowości przyjeżdżali furmankami.

W mojej rodzinnej miejscowości jest kościół, jednak do 1951 roku był nieużytkowany. Po II wojnie światowej z kościoła zrobiono stajnię i magazyn. Jednak w 1951 roku nastąpiła jego konsekracja – poświęcono kościół i od tamtego czasu jest on pod wezwaniem św. Andrzeja Boboli. Te wspomnienia zostały spisane tydzień przed świętem 70. rocznicy konsekracji kościoła. W swoim archiwum znalazłem dwa zdjęcia, jedno jak cała wieś stawiała przy kościele krzyż przyozdabiając go i drugie z uroczystości konsekracji.

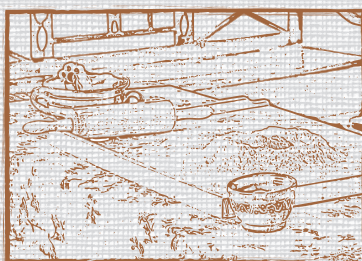

Stawianie krzyża

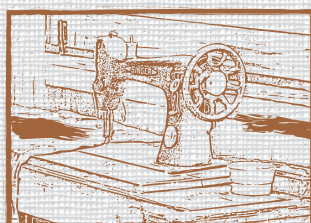

Uroczystość konsekracji

Z nostalgią i radością wspominam stare czasy. Masa przeżyć, które odcisnęły swoje piętno nie tylko na mnie, ale na wszystkich, którzy żyli w tych (wydaje mi się) niedawnych czasach. Jednak zdaję sobie sprawę, że niedawne dla mnie czasy, dla innych mogą być bardzo odległe, a dla młodszych pokoleń moje wspomnienia mogą brzmieć jak stara bajka. Na pewno jednak wszystko przez co przeszedłem i czego nauczyli mnie rodzice na gospodarstwie, w pewnym stopniu ukształtowało mnie jako człowieka, którym jestem dzisiaj. Każdemu życzę tak pięknych wspomnień.

W kręgu ogniska domowego na Warmii i Mazurach

Osoby, przedmioty, relacje
na warmińsko-mazurskiej wsi XX wieku

Opowiadania wybrane

Wpływ stosowania chemicznych środków ochrony roślin na żywotność pszczół i jego skutki uboczne

Pszczoły odgrywają kluczową rolę w zapyłaniu roślin, co przyczynia się do utrzymania zdrowego ekosystemu i produkcji żywności. Niestety, w ostatnich latach zaobserwowano spadek populacji pszczół na całym świecie. Wpływ na ich zdrowie i żywotność może mieć wiele czynników, w tym stosowanie chemicznych środków ochrony roślin.

Alicja Kubisiak

Doradca Zespołu Doradców w Elblągu

W tym artykule przyjrzymy się temu zagadnieniu i omówimy skutki uboczne stosowania tych środków na populację pszczół. Chemiczne środki ochrony roślin, takie jak insektycydy, fungicydy i herbicydy, są szeroko stosowane w rolnictwie do ochrony plonów przed szkodnikami, chorobami i chwastami. Niestety, wiele z tych substancji może mieć negatywny wpływ na zdrowie pszczół, w szczególności na pszczoły miodne.

Insektycydy, takie jak neonicotynoidy i piretroidy, są często stosowane do zwalczania szkodników. Badania wykazały, że te substancje mogą być toksyczne dla pszczół, prowadząc do ich śmierci w przypadku bezpośredniego kontaktu lub spożycia zanieczyszczonego nektaru lub pyłku. Dodatkowo, neonicotynoidy mogą wpływać na układ nerwowy pszczół, osłabiając ich zdolność do nawigacji i zbierania pokarmu, co zwiększa ryzyko utraty pszczół matek i osłabia zdolność kolonii do przeżycia.

Fungicydy, używane do zwalczania grzybów, mogą również negatywnie wpływać na pszczoły miodne. Niektóre z tych substancji są toksyczne dla pszczół i mogą osłabiać ich odporność na choroby. Ponadto, niektóre fungicydy mogą mieć działanie synergistyczne z insektycydami, zwiększając ich toksyczność dla pszczół.

Herbicydy, stosowane do zwalczania chwastów, mają także negatywny wpływ na pszczoły miodne. Niektóre z tych substancji mogą być toksyczne dla pszczół, zwłaszcza jeśli pszczoły zbierają pyłek z roślin, które zostały niedawno poddane opryskom herbicydowym.

Niektóre substancje chemiczne stosowane w środkach ochrony roślin, zwłaszcza insektycydy, mogą być toksyczne dla pszczół. Pszczoły mogą być narażone na te substancje poprzez kontakt z opryskiwanymi roślinami, spożycie zanieczyszczonego nektaru lub pyłku, lub przez zanieczyszczenie wody pitnej. Toksyczne działanie tych substancji może prowadzić do śmierci pszczół, co powoduje spadek populacji i osłabia zdolność pszczół matek do rozmnażania się. Chemiczne środki ochrony roślin, w tym fungicydy, mogą osłabić odporność pszczół. Zdolność pszczół do zwalczania chorób i patogenów może zostać osłabiona, co sprawia, że są bardziej podatne na infekcje i choroby. Osłabiona odporność pszczół może prowadzić do ich obumierania i utraty zdolności do skutecznego zapyłania roślin. Substancje chemiczne, takie jak neonicotynoidy, mogą wpływać na układ nerwowy pszczół. Powoduje to zaburzenia zachowania, osłabienie zdolności do nawigacji i zbierania pokarmu, oraz utratę zdolności pszczół do powrotu do ula. Te działania mogą prowadzić do dezorientacji pszczół i zwiększać ryzyko ich zgubienia, a także osłabiać zdolność kolonii do przeżycia.

Wiele substancji chemicznych może mieć wpływ na rozwój i reprodukcję pszczół. Mogą zakłócać procesy rozrodu, takie jak produkcja jaj i rozwój larw, co może prowadzić do zmniejszenia populacji pszczół. Zaburzenia rozwojowe mogą również wpływać na zdolność pszczół do wykonywania zadań w ramach kolonii, takich jak zbieranie pyłku i nektaru, utrzymywanie gniazda i opieka nad potomstwem.

Stosowanie chemicznych środków ochrony roślin może prowadzić do akumulacji tych substancji w środowisku, w tym glebie, wodzie i roślinach. Pszczoły mogą być narażone na te substancje poprzez zbieranie zanieczyszczonego nektaru i pyłku lub korzystanie z zanieczyszczonych źródeł wody. To z kolei może prowadzić do ich narażenia na działanie toksycznych substancji przez dłuższy okres czasu, co może wpływać na ich zdrowie i zdolność do przetrwania. Wpływ stosowania chemicznych środków ochrony roślin na pszczołki miodne i inne gatunki pszczół jest istotny i nie można go lekceważyć. Narażenie pszczół na toksyczne substancje może prowadzić do śmiertelności, osłabienia odporności, zaburzeń zachowania i nawigacji, zaburzeń rozwoju i reprodukcji, a także do akumulacji substancji chemicznych w środowisku. Dlatego ważne jest, aby zwracać uwagę na alternatywne metody ochrony roślin, które są bardziej przyjazne dla pszczół i innych zapyłaczy, takie jak zrównoważone rolnictwo, uprawa różnorodnych roślin, stosowanie biologicznych metod kontroli szkodników oraz ograniczanie użycia chemicznych środków ochrony roślin do niezbędnego minimum. Tylko poprzez ochronę pszczół i zapewnienie im zdrowego środowiska możemy zapewnić utrzymanie zdrowego ekosystemu i zrównoważonej produkcji żywności.

Aby minimalizować skutki uboczne stosowania chemicznych środków ochrony roślin dla pszczół, istnieje kilka zaleceń dotyczących czasu ich stosowania. Należy unikać stosowania środków ochrony roślin w czasie kwitnienia roślin. Pszczoły są najbardziej aktywne i zależne od pożywienia w okresie kwitnienia roślin. Dlatego warto unikać stosowania chemicznych środków ochrony roślin w tym czasie, aby ograniczyć narażenie pszczół na toksyczne substancje. Jeśli możliwe, należy stosować środki ochrony roślin przed lub po kwitnieniu roślin, kiedy aktywność pszczół jest mniejsza. Należy wybierać odpowiednie pory dnia, jeśli konieczne jest stosowanie chemicznych środków ochrony roślin w czasie kwitnienia, należy starać się to robić wczesnym rankiem lub późnym wieczorem. W tych porach dnia pszczoły miodne są mniej aktywne, a większość pszczół wraca już do ula. To zmniejsza ryzyko bezpośredniego kontaktu pszczół z opryskiwanymi roślinami.

Przed zastosowaniem środków ochrony roślin konieczne jest sprawdzenie prognozy pogody. Należy unikać stosowania ich w czasie deszczu, gdy substancje chemiczne mogą spływać z roślin do ziemi i wód, które mogą być źródłem pożywienia dla pszczół. Deszcz również może utrudniać pszczołkom zbieranie pyłku i nektaru zanieczyszczonego chemikaliami. Należy dobierać środki ochrony roślin z uwagą, stosować środki ochrony roślin, które mają mniejsze ryzyko dla pszczół. Istnieją produkty oznaczone jako „pszczelarzom przyjazne”, które są mniej toksyczne dla pszczół. Należy czytać etykiety środków ochrony roślin i zwracać uwagę na zalecenia dotyczące pszczół. Należy też korzystać z metod alternatywnych: stosować alternatywne metody ochrony roślin, które są mniej szkodliwe dla pszczół. Można zastosować biologiczne metody kontroli szkodników, takie jak wprowadzenie naturalnych wrogów szkodników lub użycie pułapek feromonowych. Można również stosować naturalne środki ochrony roślin, takie jak oleje roślinne lub preparaty na bazie roślinnych ekstraktów.

Ważne jest, aby pamiętać, że ochrona pszczół i innych zapylaczy powinna być priorytetem przy stosowaniu chemicznych środków ochrony roślin.

Należy edukować się na temat bezpiecznego stosowania środków ochrony roślin i ich wpływu na pszczołki miodne. Świadomość problemu oraz wiedza na temat alternatywnych metod ochrony roślin pomogą podejmować bardziej odpowiedzialne decyzje. Należy regularnie monitorować swoje uprawy pod kątem obecności szkodników i chorób. Jeśli konieczne jest zastosowanie chemicznych środków ochrony roślin, oceniaj ryzyko dla pszczół na podstawie rodzaju i toksyczności stosowanych substancji oraz aktualnych warunków środowiskowych. Stosuj się do zaleceń producentów odnośnie do stosowania i dawkowania środków ochrony roślin. Używaj odpowiedniego sprzętu ochronnego, takiego jak rękawice i maski, aby minimalizować narażenie na substancje chemiczne. Jeśli w Twojej okolicy działają pasieki, nawiąż kontakt i komunikuj się z pszczelarzami. Informuj ich o planowanym stosowaniu środków ochrony roślin, aby mogli podjąć odpowiednie środki ostrożności i chronić swoje kolonie pszczół.

Podsumowując, stosowanie chemicznych środków ochrony roślin jest nieodłączną częścią rolnictwa, ale możemy podejść do tego w sposób odpowiedzialny, minimalizując negatywny

wpływ na pszczołki miodne. Świadomość, edukacja, właściwy dobór środków ochrony roślin, odpowiednie pory stosowania, korzystanie z alternatywnych metod ochrony roślin i komunikacja z pszczelarzami to kluczowe kroki w dążeniu do zrównoważonej i bezpiecznej ochrony roślin, przy jednoczesnym zachowaniu zdrowych populacji pszczół.

Kary za uśmiercenie rodziny pszczelej przez stosowanie chemicznych środków ochrony roślin mogą się różnić w zależności od jurysdykcji i obowiązujących przepisów prawa. W wielu krajach istnieją uregulowania dotyczące ochrony pszczół oraz środków ochrony roślin, które mają na celu minimalizowanie ryzyka dla pszczół i innych zapylaczy.

W niektórych państwach członkowskich Unii Europejskiej, wprowadzono restrykcje dotyczące stosowania niektórych pestycydów, szczególnie tych uznawanych za szczególnie niebezpieczne dla pszczół. Naruszenie tych przepisów może prowadzić do kar finansowych dla rolników lub innych użytkowników tych środków. W przypadku uśmiercenia rodziny pszczelej w wyniku stosowania chemicznych środków ochrony roślin, dochodzi do naruszenia przepisów o ochronie pszczół i może być podstawą do wszczęcia postępowania prawnego. Kara może być nałożona przez odpowiednie organy i sądy w zależności od okoliczności, dowodów oraz przepisów obowiązujących w danej jurysdykcji. Należy podkreślić, że ochrona pszczół jest istotnym aspektem dla zachowania zdrowego ekosystemu i zrównoważonego rolnictwa. Dlatego coraz większa uwaga jest poświęcana ochronie pszczół i innych zapylaczy, a przepisy prawne starają się odpowiednio regulować stosowanie chemicznych środków ochrony roślin, aby minimalizować ryzyko dla pszczół i innych owadów zapylających. W Polsce obowiązuje ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku, która ma na celu ochronę różnorodności biologicznej, w tym pszczół i innych owadów zapylających. Ustawa ta zawiera przepisy dotyczące ochrony gatunkowej i ochrony siedlisk pszczół. Jeśli rodzina pszczoła zostaje uśmiercona w wyniku stosowania chemicznych środków ochrony roślin w Polsce, może to być uznane za naruszenie przepisów o ochronie przyrody. Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody, za takie naruszenie grozi kara grzywny lub kara pozbawienia wolności do 2 lat. Wysokość kary zależy od okoliczności sprawy, takich jak skala szkody, świadomość działań i celowe działanie. Jednak konkretne kary za uśmiercenie rodziny pszczelej w wyniku stosowania chemicznych środków ochrony roślin będą zależały od oceny konkretnego przypadku przez sąd oraz od dowodów zgromadzonych w trakcie postępowania.

Należy również wspomnieć, że w Polsce istnieje ogólna świadomość znaczenia pszczół i ich ochrony dla ekosystemu i rolnictwa. W związku z tym, w ostatnich latach wprowadzono również dodatkowe regulacje dotyczące ochrony pszczół, takie jak zakaz stosowania niektórych pestycydów w okresie kwitnienia roślin, które przyciągają pszczoły miodne.

W przypadku podejrzenia naruszenia przepisów dotyczących ochrony pszczół, zalecamy skontaktowanie się z lokalnymi organami ścigania lub instytucjami odpowiedzialnymi za ochronę środowiska w celu uzyskania bardziej szczegółowych informacji dotyczących konkretnych kar i przepisów obowiązujących w danym przypadku.

Strategia Wizja Zero w rolnictwie

VISION ZERO
Safety.Health.Wellbeing.

Rolnictwo jest jednym z najbardziej niebezpiecznych sektorów gospodarki zarówno w krajach rozwijających się jak i uprzemysłowionych. Jest zaliczane do trzech najbardziej niebezpiecznych gałęzi przemysłu, obok górnictwa i budownictwa. Wskazują na to statystyki chorób zawodowych rolników i wypadków przy pracy, w tym wypadków śmiertelnych. Tak nie musi być!

mgr inż. Urszula Anculewicz

Kierownik Działu Rolnictwa Ekologicznego i Ochrony Środowiska

Szacuje się, że około połowa światowej siły roboczej zatrudniona jest w rolnictwie. Gospodarstwo rolne to szczególny warsztat pracy a zawód rolnika jest w tym kontekście unikalny z uwagi na ilość niebezpieczeństw na jakie narażony jest gospodarz w trakcie codziennych obowiązków bądź rutynowych zajęć. Niezwykle istotna

jest znajomość przepisów i zasad bhp oraz świadomość i konieczność ich przestrzegania. Zadbanie o własne bezpieczeństwo i dobrostan to nie tylko ochrona indywidualna ale również ochrona rodziny i pracowników. To bezcenna wartość i integralny element dobrze prowadzonego gospodarstwa.

Wypadki przy pracy i choroby zawodowe nie są z góry określone, ani przypadkowe, ani nieuniknione – zawsze wynikają z pewnych przyczyn. Z danych KRUS wynika, że w roku 2022 doszło do około 12 tysięcy wypadków w indywidualnych gospodarstwach rolnych, z czego aż 45 ze skutkiem śmiertelnym. I chociaż liczba wypadków spadła w porównaniu do 2021 r. to jednak wskaźnik ten jest większy w stosunku do 2020 r. Ekspertiści wskazują, że statystyki nie oddają pełnego i realnego poziomu wypadkowości w rolnictwie w ostatnich trzech latach.

Jakim wypadkom ulegali rolnicy? Najczęściej, bo aż w 49,2 %, do uszczerbku na zdrowiu dochodziło na skutek upadków. Poza tym 12,8% stanowiły uderzenia, przygniecenia, pogryzienia przez zwierzęta. Dalej 12,1% wypadków to pochwycenia i uderzenia przez części ruchome maszyn i urządzeń. Przyczyną wypadków najczęściej (57,2%) jest czynnik ludzki, czyli niewłaściwe postępowanie. Natomiast 25,7% stanowiły przyczyny techniczne – np. niewłaściwy stan podwórza.

Świat nie stoi jednak w miejscu a rolnictwo rozwija się niezwykle dynamicznie stając się coraz bardziej nowoczesne. Staje się to wyzwaniem dla prewencji rolniczej gdyż zawsze jest coś do poprawienia czy ulepszenia w kształtowaniu zasad ochrony życia i zdrowia na wsi. W tym zakresie został wypracowany cały system działań na rzecz bezpieczeństwa pracy w rolnictwie, który nawiązuje do ambitnych założeń Strategii Wizji Zero.

Czym jest Strategia Wizji Zero (SWZ)? To światowa strategia prewencji w dziedzinie bezpieczeństwa pracy, której głównym celem jest zmniejszenie a nawet wyeliminowanie wypadków przy pracy i chorób zawodowych pracowników, co wiąże się ze stworzeniem lepszych warunków pracy i poprawy zdrowia rolników. Jej założenia oparte są na przekonaniu, że wypadki przy pracy i choroby zawodowe można wyeliminować jeśli zastosuje się odpowiednie działania zapobiegawcze. Innowacją Wizji Zero jest zwrócenie uwagi na trzy wymiary pracy człowieka: bezpieczeństwo, zdrowie i dobrostan w odniesieniu do 7 Złotych Zasad.

Źródło: https://www.krus.gov.pl/fileadmin/ moje_dokumenty/obrazki/Dokumenty/Wydarzenia_2023/V_Wizja_Zero/VZ_7ZS.png

Praktyka pokazuje, że większości wypadków przy pracy można zapobiec, jeśli zostaną wcześniej podjęte odpowiednie działania profilaktyczne. W celu zwiększenia świadomości nt. zagrożeń występujących w gospodarstwie i szeroko pojętego bezpieczeństwa, Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie zaprasza do udziału w V Forum Innowacji „Bezpieczny rolnik bezpieczny konsument”.

Forum będzie integralną częścią organizowanego przez Ośrodek przedsięwzięcia pn. agroWARMA2023 i odbywać się będzie na Łądownisku Gryźliny w dniach 26-27.08.2023 r. W tegorocznej edycji Forum uważa skupiona zostanie na człowieku i jego bezpieczeństwie. Tematycznie Forum koncentrować się będzie na kwestiach szeroko pojętego zdrowia publicznego, dobrostanu rolników i mieszkańców obszarów wiejskich. Zagadnienia będą uwzględniać profilaktykę i diagnostykę medyczną, wzmocnienie przekazu prewencyjnego i dobre nawyki, które bezpośrednio wpływają na efektywność pracy rolnika, bezpieczeństwo żywnościowe oraz zabezpieczenie potrzeb konsumentów na zdrową, wysokiej jakości żywność.

Dla wzmocnienia przekazu w ramach Forum poza częścią wykładową, odbywać się będą pokazy i warsztaty z zakresu m.in. pierwszej pomocy na miarę XXI wieku. Zaprezentujemy symulatory pożarów oraz koncepcję medycyny zdalnej. Postaramy się łamać tabu i bariery związane z pierwszą pomocą i ratownictwem wykorzystując unikalny system szkoleń przy użyciu klasycznych fantomów i gogli VR, łączący aż 3 immersje – film 360-stopni, film 180-stopni oraz pełną wirtualną rzeczywistość, w którą zanurza się osoba szkolona. To będzie również miejsce promocji żywności lokalnej bezpośrednio od producenta. Wszystkie podejmowane czynności zintegrowane zostaną inicjatywą utworzenia sieci społeczno-ekspertycznej w oparciu o zasoby Międzynarodowego Stowarzyszenia Zabezpieczenia Społecznego ISSA.

Po więcej szczegółów zapraszam na stronę <https://wmodr.pl/sir/operacje-wlasne-sir/forum-innowacji>

Źródła:

- <https://www1.issa.int/pl/prevention-agriculture>
- <https://www.krus.gov.pl>

System monitorowania suszy w Polsce

Na podstawie opublikowanego raportu IUNG-PIB na terenie dziewięciu województw, w tym województwa warmińsko-mazurskiego stwierdzona została susza. Zgodnie z definicją określoną w ustawie susza oznacza szkody spowodowane wystąpieniem w dowolnym sześciodekadowym okresie od dnia 21 marca do dnia 30 września danego roku – klimatycznego bilansu wodnego poniżej określonej wartości dla poszczególnych gatunków lub grup roślin uprawnych oraz kategorii glebowych.

mgr inż. Renata Gazda

Kierownik Działu Ekonomiki i Zarządzania Gospodarstwem Rolnym

Susza rolnicza występuje, gdy obliczone wartości KBW dla gminy są niższe od wartości krytycznych klimatycznego bilansu wodnego określonych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 kwietnia 2019 r. (Dz.U. 2019 r. poz. 739) *w sprawie wartości klimatycznego bilansu wodnego dla poszczególnych grup i gatunków roślin uprawnych i gleb*. Do monitorowania suszy został opracowany system zawierający aplikacje komputerowe integrujące dane meteorologiczne, potrzebne do obliczenia klimatycznego bilansu wodnego (KBW) oraz dane z cyfrowej mapy glebowo-rolniczej, obrazującej przestrzenne zróżnicowanie retencji wodnej różnych kategorii agronomicznych gleb. Przy wyznaczaniu obszarów zagrożonych suszą rolniczą dla poszczególnych upraw uwzględniane są warunki pogodowe i podatność gleb na suszę.

Zadaniem monitorowania suszy rolniczej jest wskazanie obszarów, na których występują straty spowodowane suszą w uprawach wymienionych w ustawie z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich. W raporcie opublikowanym przez IUNG-PIB zarejestrowano suszę w uprawach zbóż jarych, ozimych, truskawek oraz krzewów owocowych. Obecne przepisy umożliwią rolnikom zgłaszanie wniosków o oszacowanie szkód powstałych w wyniku suszy jedynie za pośrednictwem aplikacji suszowej dostępnej na stronie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, link: <https://aplikacje.gov.pl/app/susza/>.

Do zgłoszenia suszy niezbędny jest numer identyfikacyjny gospodarstwa oraz login do e-wniosku o dopłaty bezpośrednie, skan polisy ubezpieczenia oraz dokumentacja fotograficzna szkód spowodowanych wystąpieniem suszy, potwierdzająca ich zakres (dopuszcza się złożenie wniosku bez dokumentacji fotograficznej). Wprowadzane przez producenta rolnego dane będą weryfikowane z danymi:

- ❑ Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w zakresie upraw rolnych zgłoszonych do wniosku o dopłaty bezpośrednie oraz danymi zawartymi w Systemie Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt,
- ❑ Instytutu Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach w zakresie zasięgu i zakresu suszy wynikającego z Systemu Monitoringu Suszy Rolniczej.

Aplikacja dokona wyliczenia utraconych dochodów gospodarstwa rolnego spowodowanych stratami w uprawach rolnych na skutek wystąpienia suszy na podstawie danych Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w Warszawie pochodzących z Systemu Zbierania Danych Rachunkowych (FADN).

Aplikacja daje możliwość weryfikacji zgłoszeń z zasięgiem Klimatycznego Bilansu Wodnego i ustalonym poziomem strat w plonach. Za pomocą aplikacji zostaje wygenerowany producentowi rolnemu protokół zawierający informacje o wysokości szkód w jego gospodarstwie powstałych w wyniku suszy. Wprowadzenie aplikacji ma na celu usprawnienie procesu szacowania i przyznania pomocy oraz ograniczenie błędów i skrócenie czasu na uzyskanie informacji o wysokości szkód stanowiącej podstawę do ubiegania się o pomoc.

Protokoły nie spełniające wymogu przekroczenia 30% strat w dochodach gospodarstwa rolnego będą przez aplikację odrzucane ze zwrotną informacją o przyczynie odrzucenia z adnotacją „Ustalony w protokole poziom strat poniżej 30% nie wypełnia wymogów do ubiegania się o pomoc publiczną”.

Aplikacja odrzuci uprawy rolne wprowadzone przez producenta rolnego jako uszkodzone przez suszę, które nie były zgłoszone do dopłat bezpośrednich oraz uprawy z obszarów nie potwierdzonych w monitoringu suszy prowadzonym przez IUNG od dnia 21 marca br.

Ponadto sama skoryguje zawyżony przez producenta rolnego poziom strat w danej uprawie do poziomu strat określonych przez IUNG.

Do skorzystania z aplikacji niezbędne jest posiadanie Profilu Zaufanego

Wprowadzane przez producenta rolnego dane są automatycznie weryfikowane przez aplikację z danymi z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w zakresie upraw rolnych zgłoszonych do wniosku o dopłaty bezpośrednie oraz danymi zawartymi w Systemie Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt.

Producent rolny ma prawo do kilkukrotnego uzupełniania strat w poszczególnych uprawach w miarę ich obejmowania suszą wskazywaną przez System Monitoringu Suszy Rolniczej – do momentu potwierdzenia ostatniego zgłoszenia poprzez podpisanie wniosku Profilem Zaufanym. Podpisanie wniosku uruchamia proces generowania protokołu strat w gospodarstwie rolnym przekazywanym do zatwierdzenia przez Wojewodę i umożliwia dokonywanie dalszych zgłoszeń.

Każdy producent rolny może otrzymać w danym roku jeden protokół oszacowania szkód w gospodarstwie rolnym spowodowanych przez suszę.

Procedura zgłaszania szkód powstałych w wyniku gradu, deszczu nawalnego, ujemnych skutków przezimowania, przymrozków wiosennych, powodzi, huraganu, pioruna, obsunięcia się ziemi lub lawiny pozostaje bez zmian czyli tak jak w latach ubiegłych, z pomocą gmin właściwych ze względu na położenie gospodarstwa.

Badanie ankietowe GUS – Zintegrowane statystyki dotyczące gospodarstw rolnych

Od 1 czerwca na terenie całej Polski są przeprowadzane badania ankietowe: Zintegrowane statystyki dotyczące gospodarstw rolnych, formularz R-SGR oraz Badanie pogłowia świń oraz produkcji żywca wieprzowego, formularz R-ZW-S.

Urząd Statystyczny w Olsztynie

Zintegrowane statystyki dotyczące gospodarstw rolnych, formularz R-SGR

Badanie jest realizowane **od 1 czerwca do 14 sierpnia 2023 roku**.

Badanie dostarcza wieloprzekrojowych informacji o strukturze gospodarstw rolnych na potrzeby Wspólnej Polityki Rolnej oraz innych polityk unijnych i krajowych. Dane z badania stanowią jedno z podstawowych źródeł danych do określenia wielkości środków przeznaczanych z budżetu Unii Europejskiej i budżetu krajowego na wsparcie polskiego rolnictwa. Badanie jest przeprowadzane obowiązkowo we wszystkich krajach Unii Europejskiej.

Zakres zbieranych informacji: użytkowanie gruntów, sady, powierzchnia zasiewów, metody uprawy, nawadnianie, zwierzęta gospodarskie, nawożenie, ochrona roślin, ciągniki, maszyny i urządzenia rolnicze, działalność gospodarcza, struktura dochodów gospodarstwa domowego z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego, aktywność ekonomiczna.

Badanie pogłowia świń oraz produkcji żywca wieprzowego, formularz R-ZW-S

Badanie jest realizowane **od 1 czerwca do 14 sierpnia oraz od 1 do 22 grudnia 2023 roku**.

Celem badania jest pozyskanie rzetelnych danych, które zostaną wykorzystane do analizy zmian zachodzących w produkcji roślinnej i zwierzęcej oraz oceny ogólnej sytuacji w rolnictwie. Otrzymane wyniki posłużą do kształtowania polityki rolnej i żywnościowej kraju. Korzystać z nich będą organy rządowe i samorządowe, naukowcy, ale także sami rolnicy, dla których mogą być one wskazówką przy podejmowaniu decyzji gospodarczych.

Współfinansowane przez Unię Europejską

ZINTEGROWANE STATYSTYKI DOTYCZĄCE GOSPODARSTW ROLNYCH

Szanowni Rolnicy!

Od 1 czerwca do 14 sierpnia 2023 r. na terenie całego kraju zostanie przeprowadzone badanie dotyczące gospodarstw rolnych.

Dane można przekazać przez formularz on-line na stronie stat.gov.pl lub ankieterowi (telefonicznie lub osobiście).

Celem badania jest dostarczenie informacji o gospodarstwach rolnych i związanych z nimi gospodarstwach domowych, koniecznej dla realizacji krajowej i regionalnej polityki rolnej. Uzyskane z badania dane stanowią również podstawę do oceny efektów Wspólnej Polityki Rolnej.

Tożsamość ankietera można sprawdzić na stronie: badania-ankietowe.stat.gov.pl/sprawdz-tozsamosc-ankietera

Szczegóły: badania-ankietowe.stat.gov.pl

Infolinia: 22 279 99 99

GUS

Obowiązek sprawozdawczy można zrealizować, przekazując dane:

■ **samodzielnie na formularzu on-line, od 1 do 16 czerwca br.**

Aby wziąć udział w badaniu on-line, należy zalogować się do aplikacji na stronie stat.gov.pl za pomocą loginu wydrukowanego w lewym, dolnym rogu pisma otrzymanego od Prezesa GUS oraz numeru PESEL użytkownika gospodarstwa rolnego.

■ **ankieterowi, od 19 czerwca do 14 sierpnia br.**

Ankieter statystyczny będzie się kontaktował telefonicznie lub osobiście. Tożsamość ankietera statystycznego można zweryfikować samodzielnie za pomocą aplikacji znajdującej się na stronie: <https://badania-ankietowe.stat.gov.pl> bądź dzwoniąc na infolinię.

Na Infolinii Statystycznej GUS, pod numerem telefonu **22 279 99 99** (opłata zgodna z taryfą operatora), można uzyskać informacje dotyczące badań rolniczych, a także potwierdzić tożsamość ankietera.

Infolinia jest czynna od 1 czerwca do 11 sierpnia w godz. 8:00-20:00 (z wyłączeniem sobót, niedziel i świąt) oraz 14 sierpnia w godz. 8:00-15:00.

Stosowane przez statystykę publiczną narzędzia oraz procedury w zakresie bezpieczeństwa gwarantują całkowitą ochronę gromadzonych informacji. Wszystkie przekazane dane objęte są tajemnicą statystyczną i wykorzystywane do sporządzania analiz statystycznych. Publikowane informacje obejmują zbiorcze wyniki badania, a nie indywidualne odpowiedzi respondentów, które są i będą należycie i starannie zabezpieczone oraz nie zostaną nikomu ujawnione.

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie

Wicemistrzowie krajowi Agroligi 2022 z Warmii i Mazur

22 czerwca 2023 r. w Pałacu Prezydenckim w Warszawie odbyło się wręczenie nagród laureatom konkursu Agroliga 2022. Na Gali przyznane zostały nagrody Agroligi – konkursu, w którym wyróżniani są najlepsi rolnicy oraz firmy z sektora rolnego w Polsce.

mgr inż. Agnieszka Wiśniewska

Specjalista Działu Technologii Produkcji Rolniczej

W uroczystości uczestniczyli prezydent Andrzej Duda wraz z małżonką Agatą Kornhauser-Dudą. Gratulacje przekazywali między innymi: Przewodniczący Rady ds. Rolnictwa i Obszarów Wiejskich przy Prezydencie RP Jan Krzysztof Ardanowski, Prezes ARiMR Halina Szymańska.

Po raz pierwszy Agroliga została zorganizowana 30 lat temu. Od tego czasu w konkursie wzięło udział 8 tys. rolników i firm związanych z branżą rolną, a polskie rolnictwo przeszło prawdziwą rewolucję na wielu płaszczyznach.

– Te trzydzieści lat to ogromna zmiana, jakiej doświadczyło polskie państwo, społeczeństwo, nasz biznes, ale przede wszystkim, jakiej doświadczyło polskie rolnictwo i polska wieś. Chcę podkreślić Państwa przemożny wkład w tę zmianę. Na polskiej wsi jest ona gigantyczna, wręcz trudna do opisanie – powiedział prezydent – Dla mnie jesteście Państwo przede wszystkim wzorem do naśladowania. Cieszę się, że dzisiejsze spotkanie stanowi okazję do zaprezentowania tak wielu sukcesów. Przyczyniły się do nich wasze umiejętności, praca i włożone w nią serce.

Andrzej Duda gratulował Krajowym Mistrzom i Wicemistrzom podczas uroczystości finałowej gali AGROLIGI 2023 - konkursu, który promuje najlepszych rolników i przedsiębiorców rolnych, którzy wyróżniają się na tle konkurencji, pracując nad wyjątkową jakością swych usług i produktów zapewniając nam, konsumentom bezpieczeństwo żywnościowe.

Jesteśmy niezmiernie dumni z faktu, iż w tym roku dwóch kandydatów zgłoszonych przez nasz Ośrodek zostało Wicemistrzami krajowymi.

W kategorii **ROLNICY**

Wicemistrzowie Krajowi – Marzena i Jacek Szulwic, Groszki, powiat działdowski, woj. warmińsko-mazurskie.

W kategorii **FIRMA**

Wicemistrzowie Krajowi – Piekarnia Cukiernia Marek Szabelski, Piecki, powiat mrągowski, woj. warmińsko-mazurskie.

Państwo Szulwic razem z synem i córką, wspólnie prowadzą 72 hektarowe gospodarstwo w pięknie położonej miejscowości Groszki w powiecie działdowskim. Głównym kierunkiem produkcji jest chów i hodowla bydła mlecznego rasy zachowawczej polska czarno-biała z nastawieniem na produkcję mleka wysokiej jakości oraz odchów cieląt. Całość produkcji roślinnej, na którą składa się uprawa kukurydzy zbóż paszowych oraz traw przeznaczona jest na pokrycie potrzeb żywieniowych zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie. Obecnie w gospodarstwie utrzymywanych jest ok. 100 krów, przy wydajności jednej sztuki ponad 7 tys. litrów mleka na rok.

Piekarnia-Cukiernia Marek Szabelski rozpoczęła działalność w 1987 roku w Pieckach, specjalizując się w produkcji lodów. Po uruchomieniu piekarni w 1996 roku nastąpił dynamiczny rozwój firmy, obecnie zakład produkuje towary o tonażu 3 tys. ton na które składają się wyroby piekarnicze i cukiernicze. Asortyment zakładu obejmuje produkcję pieczywa, ciast, ciastek a także tortów oraz wyrobów cukierniczych: pralin, czekolad. Firma wyróżnia się nowoczesną linią technologiczną oraz innowacyjnym systemem zarządzania przedsiębiorstwem. Głównym rynkiem zbytu jest województwo warmińsko-mazurskie. Obecnie zakład obsługuje 200 odbiorców, posiada 38 sklepów firmowych oraz eksportuje swoje wyroby do Belgii. Dewizą firmy jest promowanie, tego co zdrowe, regionalne i ekologiczne dlatego jednym z sztandarowych produktów jest biochleb z sokiem jabłkowym. Właściciel firmy Pan Marek Szabelski podkreśla, że w swoim rzemiośle stara się być dobrym fachowcem aby oferowane produkty stale cieszyły się dobrym zainteresowaniem i dobrą renomą.

Serdecznie gratulujemy życząc dalszych sukcesów

Relacja z wyjazdu studyjnego

W dniach 21-22 czerwca 2023 Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie zorganizował wyjazd studyjny pt. „Wymiana doświadczeń w funkcjonowaniu i zakładaniu fundacji, stowarzyszeń, spółdzielni socjalnych w województwie warmińsko-mazurskim”. Partnerem operacji była Federacja Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSA.

mgr Radosław Skudlarz

Specjalista Działu Rozwoju Obszarów Wiejskich

Celem operacji było w szczególności zainteresowanie uczestników ideą i zasadami funkcjonowania różnych form działalności, jakimi są stowarzyszenia, spółdzielnie socjalne i fundacje. Głównym założeniem było kompleksowe przekazanie informacji o możliwych do założenia formach działalności prospołecznej. Zadaniem głównym wyjazdu studyjnego była przede wszystkim wymiana doświadczeń pomiędzy uczestnikami a osobami z podmiotów odwiedzanych, jak również nabycie wiedzy merytorycznej i praktycznej z zakresu funkcjonowania form działalności, stowarzyszeń, spółdzielni socjalnych i fundacji. Działanie miało służyć wymianie wiedzy pomiędzy różnymi środowiskami uczestniczącymi w rozwoju obszarów wiejskich, promowaniu integracji i współpracy między nimi oraz aktywizacji uczestników projektu do działania prospołecznego.

Uczestnikami byli przedstawiciele działających już fundacji, stowarzyszeń i spółdzielni socjalnych, doradcy rolnicy, którzy nabyli praktyczną wiedzę na temat funkcjonowania organizacji pozarządowych, działających na najniższych szczeblach samorządów. Mieszkańcy obszarów wiejskich chcą działać, ale czasami potrzebują ukierunkowania, to wtedy mogą liczyć na pomoc doradców rolniczych.

Pierwszy dzień wyjazdu studyjnego rozpoczęła wizyta w olsztyńskiej Galerii Warte Świeczki przy ulicy Dąbrowszczyków, gdzie uczestnicy seminarium odwiedzili galerię/sklep, czyli inicjatywa społeczną prowadzoną przez Spółdzielnię Socjalną Humanus. Galeria działa w tym miejscu już od ponad trzech lat i jest pomysłem na aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych. W ramach tej aktywizacji robione są naturalne, co bardzo istotne i ekologiczne, aromatyzowane świece sojowe.

Uczestnicy mieli możliwość wykonania takich świec sojowych podczas pierwszych tego dnia warsztatów praktycznych, które odbyły się w zaprzyjaźnionej świetlicy wiejskiej w Ełdych Wielkich (tutaj ciekawostka – właśnie w tej miejscowości znajduje się najstarszy zachowany murowany kościół na Warmii).

Dlaczego Ełdy Wielkie? Ponieważ Spółdzielnia Socjalna Humanus realizuje różne projekty, głównie na terenach wiejskich.

Przed warsztatami praktycznymi Pani Agnieszka Koprucka, przedstawiła w dostępnej i ciekawej prezentacji informacje o tym, jak założyć spółdzielnię socjalną, jak działa Spółdzielnia Humanus. Przedstawiła również plusy i minusy takiej formy działalności społecznej.

Kolejnym etapem wyjazdu studyjnego było spotkanie w Fundacji Żółty Szalik, działającej we Fromborku. To tam podczas wykładu na temat funkcjonowania fundacji uczestnicy dowiedzieli się o aspektach prawnych, a także o zakresie działalności Żółtego Szalika. Warsztaty praktyczne prowadzone zostały przez Jolantę Weręgowską-Łoś, a grupa przygotowywała zdrowe maceraty olejowe pro-zdrowotne na bazie ziół, między innymi pokrzywy i rozmarynu.

Zakończeniem intensywnego dnia była kolacja sieciująca, podczas której do późnych godzin nocnych trwały dyskusje na temat funkcjonowania podmiotów społecznych na terenie Warmii i Mazur.

Drugi dzień wyjazdu studyjnego wizyta w organizacji, która pomaga zakładać organizacje, czyli w Stowarzyszeniu Teraz My, które powstało w styczniu 2019 r. Misją stowarzyszenia jest szeroko rozumiany rozwój obszarów wiejskich poprzez świetlice i lokalne podmioty, które tam działają, w tym Koła Gospodyń Wiejskich, Ochotnicze Straże Pożarne, Stowarzyszenia i Fundacje. Spotkanie z Panią Sylwią Wysznińską, wiceprezeską stowarzyszenia było doskonałym podsumowaniem dwudniowego spotkania.

Ostatnie warsztaty praktyczne odbyły się w Starych Jabłonkach, a uczestnicy mogli samodzielnie wykonać kolorowe magnesy na lodówkę, które wykonywane są przez Stowarzyszenie Teraz My. Magnesy, które są ważnym wsparciem finansowym dla stowarzyszenia.

Dwa dni wyjazdu, trzy różne warsztaty tematyczne, trzy różne formy organizowania się, przejechane prawie 400 kilometrów po terenie województwa warmińsko-mazurskiego, na-

wiązane kontakty, niekończące się dyskusje, odpowiedzi na pytania nurtujące uczestników, którzy chcą działać na rzecz swoich Małych Ojczyzn, to właśnie najkrótsze podsumowanie wyjazdu studyjnego.

Osoby zainteresowane tematem odsyłam na stronę internetową Radia UWM FM, które przez swoją przedstawicielkę Panią redaktor Anetę Pawelczyk-Piłat towarzyszyło nam z mikrofonem podczas wyjazdu. Wypowiedzi uczestników dostępne są na stronie internetowej Radia w zakładce „Podcasty”

Dziękujemy wszystkim uczestnikom za aktywny udział, dociekliwe pytania, pozytywną energię włożoną w wyjazd.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej
„Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.”
 „Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi”
 „Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej
 „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020”

Wojewódzki finał „Olimpiady Wiedzy Rolniczej, Ochrony Środowiska i BHP w Rolnictwie”

20.06.2023 r. w siedzibie Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Olsztynie, młodzi rolnicy po raz kolejny stanęli do rywalizacji podczas finału wojewódzkiego „Olimpiady Wiedzy Rolniczej, Ochrony Środowiska i BHP w Rolnictwie”.

mgr Paulina Jaskólska

Starszy Specjalista Działu Metodyki Doradztwa, Szkoleń i Wydawnictw

Czerwcową „Olimpiadą Wiedzy Rolniczej, Ochrony Środowiska i BHP w Rolnictwie” składała się z dwóch etapów: pisemnego podczas, którego uczestnicy udzielali odpowiedzi na 40 pytań testowych z zakresu produkcji roślinnej i zwierzęcej, ochrony środowiska i odnawialnych źródeł energii, organizacji i zarządzania gospodarstwem, Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, ekonomicznej eksploatacji maszyn i urządzeń rolniczych, zasad podatku VAT, rozwoju przedsiębiorczości, bezpiecznej pracy przy obsłudze maszyn, narzędzi i urządzeń rolniczych, zasad bezpiecznej obsługi zwierząt i wykonywania prac polowych oraz ustnego składającego się z 4 pytań z wylosowanych zestawów.

Po eliminacjach powiatowych przeprowadzonych od 03.04.2023 r. do 09.06.2023 r. przez 19 Zespołów Doradczych do finału wojewódzkiego zakwalifikowało się 57 osób z najwyższą liczbą punktów. Ostatecznie do finału przystąpiło 48 osób.

Uczestnikami olimpiady były osoby w wieku 18–35 lat, które prowadzą lub zamierzają prowadzić na terenie województwa samodzielnie gospodarstwo rolne, uczniowie oraz studenci warmińsko-mazurskich szkół i uczelni rolniczych. Olimpiada została zorganizowana przez Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie.

Celem olimpiady było:

- upowszechnianie wiedzy i postępu rolniczego oraz idei ustawicznego kształcenia i doskonalenia młodych rolników
- wyróżnianie i popularyzowanie młodych rolników, posiadających dużą wiedzę ekonomiczno-rolniczą i umiejętności gospodarowania w warunkach wolnego rynku
- rozwijanie idei współzawodnictwa i konkurencji
- promowanie współpracy młodych rolników z instytucjami rolniczymi i otoczeniem rolniczym w zakresie niezbędnym dla poprawy bytu rodziny wiejskiej
- propagowanie bezpiecznej pracy na wsi i ochrony środowiska naturalnego

Planowane efekty:

- wymiana wiedzy i doświadczenia pomiędzy uczestnikami olimpiady a przedstawicielami instytucji otoczenia rolniczego działających na rzecz rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich,
- wyzwolenie ducha zdrowej rywalizacji do dalszego doskonalenia zawodowego, przekazywania dobrych praktyk oraz popularyzowania osiągnięć w rolnictwie,
- zwiększenie udziału zainteresowanych stron we wdrażaniu inicjatyw na rzecz rozwoju obszarów wiejskich,
- poprawa efektywności ekonomicznej gospodarstw,
- poznanie problematyki producentów rolnych oraz możliwości rozwiązywania przeszkód.

Pomysłodawcą i inicjatorem przedsięwzięcia był Dział Metodyki Doradztwa, Szkoleń i Wydawnictw natomiast współorganizatorami finału wojewódzkiego byli: Warmińsko-Mazurska Izba Rolnicza, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział Regionalny w Olsztynie oraz Państwowa Inspekcja Pracy Okręgowy Inspektorat Pracy w Olsztynie. Nad prawidłowym przebiegiem olimpiady czuwała Komisja Oceniająca. W jej skład weszli pracownicy Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie oraz przedstawiciele instytucji współorganizujących „Olimpiadę Wiedzy Rolniczej, Ochrony Środowiska i BHP w Rolnictwie”.

Zwycięzcami olimpiady zostali:

- I miejsce – Janusz Juniewicz – powiat elbląski,
- II miejsce – Karol Bykowski – powiat bartoszycki,
- III miejsce – Jacek Wieczorek – powiat lidzbarski,
- IV miejsce – Andrzej Gałol – powiat elbląski,
- V miejsce – Piotr Dąbkowski – powiat nidzicki,
- VI miejsce – Michał Harhaj – powiat ostródzki.

Serdecznie gratulujemy

Sponsorami nagród byli:

- ❑ Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie
- ❑ Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich
- ❑ Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa Oddział Terenowy w Olsztynie
- ❑ Warmińsko-Mazurska Izba Rolnicza
- ❑ Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział Regionalny w Olsztynie
- ❑ Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Oddział Regionalny w Olsztynie
- ❑ Państwowa Inspekcja Pracy Okręgowy Inspektorat Pracy w Olsztynie

Serdecznie dziękujemy również instytucjom, jednostkom samorządu terytorialnego za zaangażowanie, wsparcie oraz sfinansowanie nagród w eliminacjach powiatowych Olimpiady, które odbywały się na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.”

„Lokalne Partnerstwa ds. Wody w woj. warmińsko-mazurskim – podsumowanie działań i kierunki rozwoju”

W obecnych czasach, gdy pogłębiające się zmiany klimatyczne powodują coraz większe problemy związane z dostępnością wody z zasobów podziemnych i powierzchniowych, wyzwaniem staje się stworzenie optymalnego systemu sprawiedliwej dystrybucji wody, tak aby zaspokoić potrzeby zarówno dużych, średnich oraz małych gospodarstw.

mgr inż. Joanna Bendyk

Starszy Specjalista Działu Rolnictwa Ekologicznego i Ochrony Środowiska

Do głównych działań należy retencjonowanie wody zarówno w zbiornikach rzecznych i podpiętrzanych jeziorach, jak również prace związane z małą retencją na obszarach wiejskich. Punktem wyjścia ku racjonalnemu gospodarowaniu wodą i zwróceniu uwagi na powagę sytuacji staje się tworzenie sieci współpracy tzw. Lokalnych Partnerstw ds. Wody (LPW), pomiędzy instytucjami, organizacjami i mieszkańcami działającymi na rzecz zarządzania zasobami wody w rolnictwie i na obszarach wiejskich.

Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie w ramach projektu pn. „Wsparcie dla tworzenia lokalnych partnerstw ds. wody” (LPW), w zakresie Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (SIR), zaplanował i zrealizował szereg działań mających na celu uświadamianie społeczeństwu, jak ważne jest utrzymanie zasobów wodnych w dobrej kondycji pod względem ilościowym i jakościowym.

W dniach 25-26 maja 2023 r. odbyła się konferencja podsumowująca działania mające na celu zacieśnienie współpracy pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w dziedzinie racjonalnej gospodarki wodnej na terenach wiejskich. Wydarzenie, powitaniem zgromadzonych gości, otworzył Dyrektor Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie, Pan Damian Godziński.

W spotkaniu udział wzięli przedstawiciele Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku,

Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego, TVP S.A. w Warszawie Oddziału Terenowego w Olsztynie, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie oraz Nadleśnictw, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Starostw Powiatowych, Urzędów Miast, Urzędów Gmin, Zarządów Spółek Wodnych, Fundacji Ochrony Wielkich Jezior Mazurskich, Żegluga Ostródzko-Elbląskiej, Stowarzyszenia LGR Wielkie Jeziora Mazurskie oraz rolnicy i mieszkańcy obszarów wiejskich.

W programie konferencji znalazły się zagadnienia związane z:

- możliwościami pozyskiwania funduszy w celu wsparcia finansowego gospodarki wodnej na obszarach wiejskich. Temat ten został poruszony przez Panią Joannę Gumulę – Naczelnika Wydziału Gospodarki Wodnej, Departamentu Nieruchomości i Infrastruktury Wsi w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
- stanem realizacji operacji pn. „Wsparcie dla tworzenia Lokalnych Partnerstw ds. Wody”, które przybliżył Dyrektor Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, Pan Ireneusz Drozdowski,
- potrzebami racjonalnego gospodarowania wodą na terenach wiejskich. Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku, Pan Andrzej Winiarski przedstawił także zasadność utworzenia i funkcjonowania Lokalnych Partnerstw ds. Wody w województwie warmińsko-mazurskim.

Po wygłoszonych prezentacjach odbyło się uroczyste podpisanie listów intencyjnych przez Dyrektora Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie oraz liderów LPW z 19 powiatów woj. warmińsko-mazurskiego. Uwzględniając zbieżności reprezentowanych poglądów i stanowisk, wszystkie podmioty zarządzające wodą na danym obszarze oraz korzystające z wody, działające w poszczególnych powiatach Warmii i Mazur zgodnie postanowiły zacieśnić współpracę w kierunku racjonalnej gospodarki wodnej. Zakres współpracy określony w liście intencyjnym obejmuje

między innymi wymianę informacji dotyczących najważniejszych działań prowadzonych przez poszczególne organizacje, współpracę z ekspertami oraz opracowywanie wspólnych stanowisk w celu zwiększenia efektywności działań zmierzających do poprawy gospodarowania wodą na terenach wiejskich.

Obecne wnioski związane z zawiązywaniem partnerstw wodnych wskazują na potrzebę dalszego wzmocnienia oraz koordynacji działań pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w zarządzaniu zasobami wodnymi na obszarach wiejskich na poziomie regionalnym, oraz lokalnym. Podstawowym warunkiem efektywnego wdrażania polityki publicznej oraz sposobem na łagodzenie skutków suszy, oraz problemu dostępności do wody na terenach wiejskich jest poprawa koordynacji prac w tym zakresie. Wszyscy interesanci zarówno zarządzający wodą na danym obszarze, jak i korzystający z wody, muszą nawiązać współpracę i wspólnie działać na rzecz zrównoważonej gospodarki wodą. Mamy nadzieję, że do powstałych 19 „Lokalnych Partnerstw ds. Wody”, będą przyłączać się nowi partnerzy, jak również to, że zainicjują one proces poszukiwania innowacyjnych rozwiązań, programów oraz metod gospodarowania wodą w rolnictwie, które pozwolą nam wykorzystać wodę w sposób bardziej racjonalny.

NOWOŚCI WYDAWNICZE

Informacje zawarte w niniejszej broszurze dotyczą interwencji „Premie dla młodych rolników”, w ramach Planu Strategicznego dla WPR na lata 2023-2027 i omówione są głównie: warunki przyznawania pomocy i zawartości biznesplanu, kryteria wyboru operacji, przyznawanie punktów umożliwiające przyznanie pomocy, warunki realizacji operacji, forma i wysokość pomocy udzielanej beneficjentowi, warunki wypłaty pierwszej i drugiej raty pomocy, zobowiązania beneficjenta. Celem tej interwencji jest pomoc osobom fizycznym/młodym rolnikom poprzez wsparcie na rozpoczęcie i rozwój działalności rolniczej w gospodarstwie. Głównym wskaźnikiem osiągnięcia tego celu – jest wzrost wielkości ekonomicznej prowadzonego gospodarstwa w roku docelowym, w stosunku do wielkości ekonomicznej w roku wyjściowym. Pomoc przyznawana jest w formie płatności ryczałtowej, w wysokości 200 tys. zł wypłacanej w dwóch ratach. Plan rozwoju gospodarstw/biznesplan, składany do ARiMR wraz z wnioskiem o pomoc, stanowi główny załącznik do umowy o przyznaniu pomocy. Po podpisaniu umowy zmiany w biznesplanie wymagają zgody ARiMR oraz zmiany umowy.

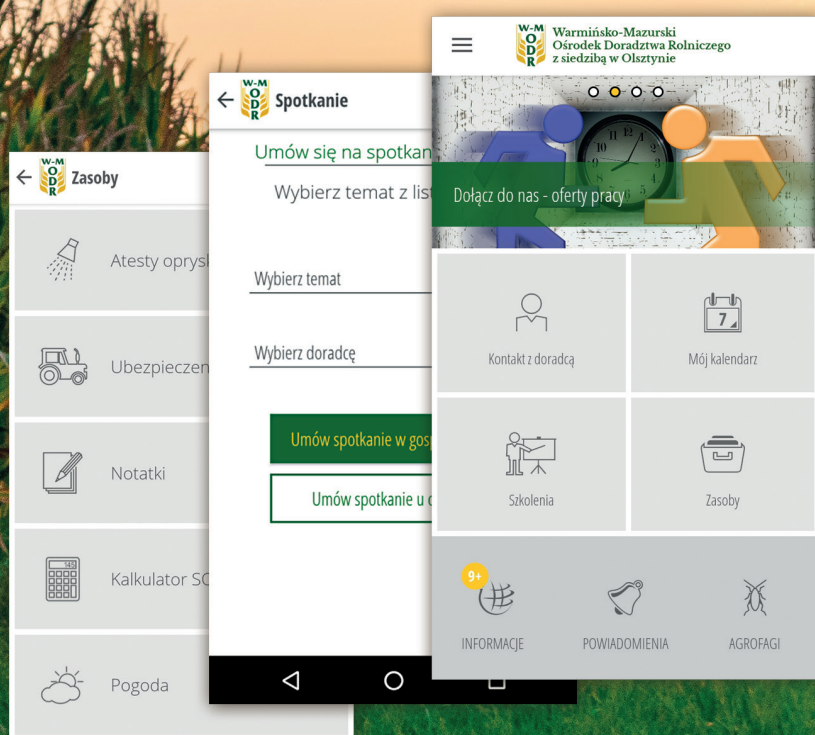
Publikacje dostępne u doradców w Zespołach Doradców oraz do pobrania na stronie www.wmodr.pl.

APLIKACJA ODR OLSZTYN NA URZĄDZENIA MOBILNE

Aplikacja ODR Olsztyn została stworzona przez Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie z myślą o rolnikach z województwa warmińsko-mazurskiego.

Dzięki aplikacji ODR Olsztyn:

- umówisz się na spotkanie z Doradcą WMODR w swoim gospodarstwie lub w siedzibie Doradcy,
- zgłosisz chęć udziału w szkoleniach i konferencjach organizowanych przez WMODR,
- zostaniesz powiadomiony o momencie wystąpienia agrofagów w Twojej okolicy (jeśli na terenie Twojego powiatu prowadzony jest monitoring agrofagów),
- będziesz miał dostęp do najświeższych informacji z branży rolniczej,
- dostaniesz powiadomienie o zbliżających się terminach upływu atestu opryskiwacza oraz polis ubezpieczeniowych maszyn, narzędzi i nieruchomości,
- weźmiesz udział w konkursach wiedzy rolniczej, a także wyrazisz swoją opinię w ankietach.

BĄDŹ NA BIEŻĄCO Z TWOIM DORADCĄ WMODR

Aplikacja możliwa jest do pobrania bezpłatnie na system Android z Google Play oraz system iOS z App Store. Aplikację można również pobrać wpisując w przeglądarce telefonu adres internetowy: aplikacja.wmodr.pl

XXIX Kongres Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu

„Wyzwania dla agrobiznesu i obszarów wiejskich”

5 – 6 – 7 września 2023 r.

W dniach 5-7 września 2023 roku w Olsztynie odbędzie się XXIX Kongres Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu pn. „Wyzwania dla agrobiznesu i obszarów wiejskich”. Głównym organizatorem tegorocznej edycji wydarzenia jest Wydział Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Wydarzenie odbywa się pod patronatem merytorycznym i przy współudziale Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie. Udział w Kongresie zapowiedziało dotychczas 140 przedstawicieli wydziałów ekonomicznych z ośrodków naukowych z całej Polski.

dr Katarzyna Andruszkiewicz

Wydział Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego

XXIX Kongres Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu odbędzie się w miasteczku akademickim Kortowo. Obrady plenarne będą prowadzone w Centrum Konferencyjno-Szkoleniowym UWM położonym na terenie największego miasteczka studenckiego w Polsce. Kongres rozpocznie sesja plenarna, podczas której naukowcy z całej Polski oraz praktycy związani z rolnictwem i agrobiznesem z województwa warmińsko-mazurskiego, dyskutować będą na temat wyzwań przyszłości oraz dobrych praktyk w systemie doradztwa rolniczego w kontekście nowej perspektywy Wspólnej Polityki Rolnej.

Drugiego dnia Kongresu odbędzie się panel dyskusyjny dotyczący współpracy nauki i praktyków biznesu działających na terenach wiejskich oraz obrady w sekcjach tematycznych, takich jak:

- ❑ Kierunki rozwoju badań naukowych i doskonalenia systemu transferu wiedzy do sektora rolno-spożywczego;
- ❑ Nowa perspektywa Wspólnej Polityki Rolnej UE;
- ❑ Globalizacja oraz regionalizacja w rolnictwie i przemyśle spożywczym;
- ❑ Bezpieczeństwo żywności i bezpieczeństwo żywnościowe;
- ❑ Odnawialne źródła energii i gospodarka zasobami naturalnymi;
- ❑ Wyzwania środowiskowe adaptacji gospodarstw rolnych oraz sektora agrobiznesu w kontekście transformacji gospodarki;
- ❑ Społeczno-gospodarcze uwarunkowania rozwoju sektora rolnego i obszarów wiejskich;
- ❑ Uwarunkowania środowiskowo-technologiczne rozwoju rolnictwa;
- ❑ Instytucjonalne uwarunkowania funkcjonowania obszarów wiejskich;
- ❑ Problemy logistyczne we współczesnym sektorze rolno-spożywczym;
- ❑ Rola spółdzielczości w kreowaniu rozwoju lokalnego;
- ❑ Rozwój turystyki na obszarach wiejskich;
- ❑ Rynki finansowe i bankowość w agrobiznesie;
- ❑ Rozwój rynku surowców rolnych;
- ❑ Działalność gospodarcza na obszarach objętych różnymi formami ochrony;
- ❑ Społeczno-ekonomiczne uwarunkowania funkcjonowania gospodarstw domowych;
- ❑ Challenges for the development of agribusiness and rural areas.

Na zakończenie Kongresu, Organizatorzy zaproszą uczestników do udziału w wyjeździe studyjnym: **Wykorzystanie tożsamości regionalnej w tworzeniu unikalnych produktów turystycznych – MAZURY ZACHODNIE**. Podczas wyjazdu uczestnicy odwiedzą Muzeum Budownictwa Ludowego – Park Etnograficzny w Olsztynku oraz Garncarską Wioskę w Kamionce, gdzie odbędzie się prezentacja – tradycje kulturowe i unikalne produkty, zwiedzanie wybranych zakątków Rajskiego Ogrodu – największego ogrodu edukacyjno-pokazowego na Mazurach, obiad regionalny, zwiedzanie garncarskiej wioski z warsztatami rękodzielniczymi.

Korzystając z lokalizacji w bezpośrednim sąsiedztwie olsztyńskiej Starówki, po zakończeniu obrad, w programie Kongresu zaplanowano również spacer ze zwiedzaniem oraz dodatkowe atrakcje wieczorne, umożliwiające uczestnikom integrację oraz wymianę doświadczeń, uatrakcyjnione występem Zespołu Pieśni i Tańca KORTOWO.

Wydarzenie skierowane jest do naukowców oraz praktyków prowadzących działalność w obrębie tematyki związanej z rozwojem terenów wiejskich oraz działających na nich podmiotów gospodarczych, stowarzyszeń, jednostek naukowych i samorządu lokalnego.

Więcej informacji związanych z programem i warunkami udziału: http://www.seria.com.pl/images/Pliki/XXIX-Komunikat_Nr_1.pdf.

KOMITET ORGANIZACYJNY XXIX KONGRESU SERIA:

- ❑ Przewodnicząca: dr hab. Mariola Grzybowska-Brzezińska, prof. UWM;
- ❑ Z-ca przewodniczącej: dr hab. Mirosław Gornowicz, prof. UWM;
- ❑ Sekretarz: dr hab. Małgorzata Grzywioska-Rapca;
- ❑ Sekretarz: dr Katarzyna Andruszkiewicz; oraz
dr Joanna Florek, dr Dominika Jakubowska, dr Dominika KuBERSKA, dr Jacek Michalak, dr Jarosław Mioduszewski, dr Zbigniew Nasalski, dr Marek Siemiński, dr Joanna Stanisławska, dr Tomasz Wierzejski.

Kontakt: e-mail: seria2023@uwm.edu.pl

Posadź las ze wsparciem ARiMR

Trwa przyjmowanie wniosków o przyznanie środków finansowych w ramach interwencji dotyczących inwestycji leśnych lub zadrzewieniowych. Aplikacje należy składać do 31 lipca 2023 r. Są one finansowane z budżetu Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027. Wnioski o pomoc można składać wyłącznie drogą elektroniczną – za pośrednictwem aplikacji eWniosekPlus.

dr Marcin Kazimierczuk

Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego

Zalesianie gruntów rolnych

Jest to jednorazowe wsparcie na założenie uprawy leśnej oraz ochronę jej przed zwierzyną. O tę pomoc mogą ubiegać się osoby fizyczne, osoby prawne, jednostki samorządu terytorialnego, a także jednostki organizacyjne gmin, powiatów czy województw. Oczywiście wnioskujący muszą spełnić kilka warunków. Po pierwsze, muszą być właścicielami lub współwłaścicielami gruntu, na którym chcą posadzić las. Grunt kwalifikujący się do wsparcia może być własnością małżonka wnioskodawcy. Po drugie, muszą zobowiązać się do wykonania zalesienia zgodnie z wymogami planu zalesienia opracowanego przez nadleśniczego, a jeżeli jest to przewidziane w planie, muszą zobowiązać się do zabezpieczenia drzew i krzewów przed zniszczeniem. Ponadto muszą uzyskać decyzję o uwarunkowaniach środowiskowych, o ile jest to wymagane.

Jest też kilka wymogów dotyczących samych gruntów przeznaczonych do zalesienia. I tak: grunty te muszą być wykazane w ewidencji gruntów i budynków jako grunty rolne i muszą być użytkowane jako grunty orne lub sady. Mogą to być również grunty z sukcesją naturalną, o ile planowane zalesienie będzie zgodne z planem zalesienia. Oprócz tego teren, na którym chcemy posadzić las, powinien być przeznaczony do zalesienia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. W przypadku braku takiego planu – w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, a w przypadku braku studium – w decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Pomoc przyznawana jest maksymalnie do 40 ha w danym roku.

Tworzenie zadrzewień śródpolnych

Podobnie jak wsparcie na zalesianie, jest to pomoc jednorazowa. I podobnie jak w przypadku zalesień, o dofinansowanie mogą ubiegać się osoby fizyczne, osoby prawne, jednostki samorządu terytorialnego, a także jednostki organizacyjne gmin, powiatów czy województw. Wnioskujący muszą być właścicielami lub współwłaścicielami gruntu przeznaczanego pod zadrzewienie, muszą zobowiązać się do wykonania zadrzewienia tworzącego zwarty obszar powiązany gospodarczo lub przyrodniczo o powierzchni od 10 do 50 arów, w ramach jednego wniosku. W jednym roku wsparcie można otrzymać do 40 ha.

Działka przeznaczona pod zadrzewienie musi mieć szerokość co najmniej 4 m, ale nie więcej niż 20 m. Do wsparcia mogą być deklarowane grunty będące własnością małżonka wnioskodawcy. Do zadrzewienia należy użyć co najmniej

3 różnych gatunków lub rodzajów drzew lub krzewów, przy czym udział gatunków liściastych powinien wynosić co najmniej 90 proc. Natomiast najmniej liczny gatunek lub rodzaj drzew lub krzewów spośród trzech najliczniejszych powinien wynosić co najmniej 10%. Konieczne jest zabezpieczenie wykonanego zadrzewienia przed zniszczeniem i jego utrzymanie od 3 do 5 lat od wypłaty wsparcia (w zależności od użytego rodzaju zabezpieczenia). Ponadto obszar, na którym planowane jest zadrzewienie, powinien być wykazany w ewidencji gruntów i budynków jako grunty rolne i użytkowany jako grunt orny. Co bardzo ważne, na takiej działce nie można usuwać drzew lub krzewów w okresie 24 miesięcy poprzedzających wykonanie zadrzewienia. Beneficjent tej pomocy zobowiązany jest do utrzymania przez 5 lat od wypłaty wsparcia co najmniej 51 proc. minimalnej liczby sadzonek drzew lub krzewów.

Zwiększanie bioróżnorodności lasów prywatnych

To jednorazowe wsparcie może być przyznane osobie fizycznej, osobie prawnej, stowarzyszeniu lub jednostce organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej jeżeli zobowiązała się do wykonania inwestycji zgodnie z wymogami planu inwestycji sporządzonego przez nadleśniczego. Las, w którym zaplanowano finansowaną inwestycję powinien stanowić własność podmiotu ubiegającego się o wsparcie. Może być także przedmiotem współwłasności lub własnością małżonka tego podmiotu. Wsparcie może być przyznane także do gruntów wchodzących w skład wspólnoty gruntowej. Maksymalna powierzchnia, do której można otrzymać wsparcie w jednym roku wynosi 40 ha. W przypadku zwiększania bioróżnorodności lasów prywatnych wsparcie przyznawane jest do gruntów wykazanych w ewidencji gruntów i budynków jako las, dla których sporządzono Uproszczony Plan Urządzenia Lasu lub dla którego wydana została decyzja starosty na podstawie inwentaryzacji stanu lasu. Ponadto właściciele lasów ubiegający się o wsparcie na inwestycję zwiększającą bioróżnorodność lasów prywatnych zobligowani są, jeszcze przed złożeniem wniosku o przyznanie wsparcia, do złożenia do nadleśniczego wniosku o sporządzenie planu inwestycji.

Rozwój małych gospodarstw – pierwszy nabór wniosków od 30 sierpnia br.

W ramach tej interwencji, mogą być wspierane wyłącznie operacje o wielkości ekonomicznej poniżej 25 tys. EURO, które poprzez rozwój będą przyczyniały się do zwiększenia orientacji rynkowej gospodarstwa rolnego i osiągną wzrost wartości sprzedaży wyprodukowanych lub przetworzonych produktów rolnych.

mgr inż. Maria Suszko

Kierownik Działu Rozwoju Obszarów Wiejskich

Zwiększenie orientacji rynkowej gospodarstwa może nastąpić między innymi poprzez: *zmianę profilu produkcji, poprawę jakości produkcji, zwiększenie wartości dodanej produktu; wprowadzenie nowego produktu na rynek, rozpoczęcie wprowadzania produktu na rynek w ramach krótkich łańcuchów dostaw (KŁD).*

Płatność przyznaje się w formie ryczałtowej w kwocie:

- ❑ **120 tys. zł** – na rozpoczęcie działalności w zakresie wprowadzania produktów na rynek w ramach KŁD oraz dla gospodarstwach prowadzących produkcję ekologiczną;
- ❑ **100 tys. zł** – w przypadku pozostałych operacji.

Wymogi dotyczące beneficjenta:

- ❑ Prowadzenie działalności rolniczej, z której za ostatni rok uzyskano przychód ze sprzedaży produktów rolnych wytworzonych w gospodarstwie w wysokości nie mniejszej niż 5 tys. zł;
- ❑ W przypadku produkcji ekologicznej, wysokość przychodu określa się ze sprzedaży produktów metodami ekologicznymi lub w okresie konwersji;
- ❑ **Przychód** musi być udokumentowany fakturą VAT lub fakturą VAT RR, wydrukiem paragonu fiskalnego, umową kupna-sprzedaży wraz z potwierdzeniem przelewu.

Wymogi dotyczące gospodarstwa:

W roku wyjściowym rolnik musi posiadać gospodarstwo o wielkości ekonomicznej **poniżej 25 tys. euro**, która jest ustalana na podstawie całkowitej rocznej standardowej produkcji gospodarstwa wyrażonej w euro. W roku wyjściowym bierze się pod uwagę:

- w produkcji zwierzęcej – stan średnioroczny,
- w produkcji roślinnej – uprawy w plonie głównym.

Warunki dotyczące wniosku o pomoc (WOPP):

1. **Zapewnienie zwiększenia orientacji rynkowej** gospodarstwa, w wyniku jego restrukturyzacji w obszarze:
 - produkcji rolnej, przygotowania do sprzedaży produktów wytworzonych w gospodarstwie lub
 - produkcji ekologicznej, przygotowania do sprzedaży produktów wytwarzanych metodami ekologicznymi, lub
 - rozpoczynania działalności w zakresie wprowadzania żywności na rynek w ramach KŁD.
2. **Rozwój gospodarstwa** poprzez wprowadzenie zmian, do zwiększenia orientacji rynkowej gospodarstwa. W przypadku pomocy w zakresie produkcji ekologicznej, cała produkcja w gospodarstwie musi być prowadzona zgodnie z systemem rolnictwa ekologicznego.
3. **Warunek dotyczący rozpoczynania działalności** w zakresie wprowadzania produktów rolnych na rynek w ramach KŁD, uznaje się, jeżeli w okresie 24 miesięcy poprzedzających dzień

złożenia wniosku, rolnik nie był zarejestrowany w Państwowej Inspekcji Sanitarnej lub Inspekcji Weterynaryjnej.

4. **Pomoc przyznaje się na operację** obejmującą wyłącznie inwestycje związane bezpośrednio z obszarami wsparcia:
 - która jest w sposób racjonalny dostosowana do zasobów gospodarstwa oraz planowanej koncepcji zmian;
 - spełniającą wymagania określone przepisami prawa mającymi zastosowanie do inwestycji.
5. **Operacja może uwzględniać również koszty ogólne (do 10%).**

W wyniku realizacji operacji powinien nastąpić wzrost wartości sprzedaży brutto produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie, **co najmniej o 30% w stosunku do ustalonej dla gospodarstwa wartości przychodu bazowego i nie mniej niż do poziomu odpowiadającego równowartości minimalnego wynagrodzenia w roku, w którym złożono WOPP.**

Biznesplan – zawartość/wymogi

- ❑ **Opis wyjściowej sytuacji** gospodarstwa;
- ❑ **Wykazanie przychodu** bazowego i prognozowanego w roku docelowym ze sprzedaży produktów rolnych wytworzonych w gospodarstwie, w okresie nie dłuższym niż 3 lata kalendarzowe po roku wyjściowym;
- ❑ **Szkolenia związane z koncepcją** zmian w gospodarstwie;
- ❑ **Plan marketingowy** operacji obejmujący w szczególności: *charakterystykę rynku, wybór strategii prognozy sprzedaży produktów z uwzględnieniem kalkulacji cen i wielkości sprzedaży;*
- ❑ **Wydatki na inwestycje** związane bezpośrednio z obszarem wsparcia oraz na koszty ogólne, stanowią co najmniej równowartość **100%** kosztów kwalifikowalnych pomocy (*tj. co najmniej 117,65% kwoty pomocy*).

W przypadku ubiegania się o wsparcie **na rozpoczęcie działalności w zakresie** wprowadzania produktów na rynek w ramach KŁD, na inwestycje powinna być przeznaczona pomoc w wysokości co najmniej 20 tys. zł.

Kryteria wyboru operacji:

1. **Uczestnictwo w systemach jakości** potwierdzone ważnym certyfikatem lub świadectwem jakości.
 - unijnym: rolnictwo ekologiczne – **4 pkt.**, inne – **2 pkt.**;
 - krajowym – **1 pkt.**, (razem nie więcej niż 5 pkt.).
2. **Udział lub zobowiązanie udziału** w zorganizowanych formach współpracy – do **3 pkt.**
3. **Powierzchnia UR** (co najmniej 50% pow. UR znajduje się powyżej 350 m n.p.m.) – **2 pkt.**
4. **Szkolenia** związane z zakresem operacji – do **2 pkt.**
Pomoc **nie może** być przyznana, jeżeli wnioskodawca uzyska mniej niż **3 pkt.**

Źródło:

- Wytyczne dot. interwencji I.10.5 Rozwój małych gospodarstw

Harmonogram naborów wniosków w ramach PROW 2014-2020 i PS dla WPR 2023-2027

Lp.	PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH 2014-2020 – Działanie/Poddziałanie	Termin naboru wniosków
ROZWÓJ GOSPODARSTW		
1.	„Inwestycje odtwarzające potencjał produkcji rolnej”	2 stycznia – 29 grudnia 2023
2.	„Inwestycje mające na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniem azotanami	wrzesień – październik 2023
3.	Modernizacja gospodarstw rolnych – obszar d, tj. racjonalizacja technologii produkcji, wprowadzenie innowacji, zmiana profilu produkcji, zwiększenie skali produkcji, poprawa jakości produkcji lub zwiększenie wartości dodanej produktu	5 czerwca – 19 lipca 2023
ZARZĄDZANIE RYZYKIEM		
4.	Dopłaty do składek ubezpieczenia zwierząt	24 maja – 21 czerwca 2023
ZOBOWIĄZANIA PROW 2014-2020, 2007-2013, 2004-2006		
PROW 2014-2020 – Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne		od 15 marca do 25 lipca 2023 (zmniejszone płatności – jak poniżej)
PROW 2014-2020 – Rolnictwo ekologiczne		
Zobowiązania zalesieniowe (PROW 2007-2013 oraz PROW 2014-2020) i PROW 2004-2006		

PLAN STRATEGICZNY DLA WSPÓLNEJ POLITYKI ROLNEJ na lata 2023-2027 – Nazwa interwencji		
Płatności bezpośrednie/wsparcie obszarowe	Termin naboru	
<i>I.1 Podstawowe wsparcie dochodów</i>	od 15 marca do 25 lipca 2023 Za każdy dzień roboczy opóźnienia po 30 czerwca br, stosowane będzie zmniejszenie płatności w wysokości 1% należnej kwoty płatności.	
<i>I.2 Płatność redystrybucyjna</i>		
<i>I.3 Płatność dla młodych rolników</i>		
<i>I.4.1 – I.4.6 Ekoschematy:</i> (1) Obszary z roślinami miododajnymi, (2) Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi, (3) Prowadzenie produkcji roślinnej w systemie Integrowanej Produkcji Rolnej, (4) Biologiczna ochrona upraw, (5) Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych, (6) Dobrostan zwierząt.		
<i>I.5.1 – I.5.13 Wsparcie dochodów związane z produkcją:</i> do (1) krów, (2) młodego bydła, (3) owiec, (4) kóz, (5) buraków cukrowych, (6) chmielu, (7) lnu, (8) konopi włókniстых, (9) pomidorów, (10) truskawek, (11) ziemniaków skrobiowych, (12) roślin pastewnych, (13) roślin strączkowych na nasiona.		
<i>I.8.1 – I.8.7 Interwencje rolno-środowiskowo-klimatyczne</i> (1) Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000, (2) Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000, (3) Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000, (4) Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych, (5) Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie, (6) Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie, (7) Bioróżnorodność na gruntach ornych.		
Inne płatności		
<i>I.8.8 Premie z tytułu zalesień, zadrzewień oraz systemów rolno-leśnych</i>		
<i>I.8.11 Rolnictwo ekologiczne</i>		
<i>I.9 Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi (ONW)</i>		
<i>I.10.11 Zalesianie gruntów rolnych; I.10.12 Tworzenie zadrzewień śródpolnych</i>	od 1 czerwca do 31 lipca 2023	
<i>I.10.13 Zakładanie systemów rolno-leśnych</i>		
<i>I.10.14 Zwiększanie bioróżnorodności lasów prywatnych</i>		
Współpraca / rozwój lokalny		
<i>I.13.2 Tworzenie i rozwój organizacji producentów i grup producentów rolnych</i>	7 – 31 sierpnia 2023	
Inwestycje i rozwój gospodarstw		
<i>I.10.3 Inwestycje zapobiegające rozprzestrzenianiu się ASF</i>	16 sierpnia – 15 września	
<i>I.10.5 Rozwój małych gospodarstw</i>	od 30 sierpnia do 29 września 2023	
<i>I.11. Premie dla młodych rolników</i>		

Wybrane przepisy prawne dotyczące rolnictwa i obszarów wiejskich

Jadwiga Weisbrod

Starszy Referent Działu Rozwoju Obszarów Wiejskich

- ❑ Ustawa z dnia 9 maja 2023 r. o zmianie ustawy o zwrocie podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej. Dz.U. z 2023 r., poz. 965. Ustawa weszła w życie z dniem 3 czerwca 2023 r.
- ❑ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 maja 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie realizacji przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa zadań związanych z ustanowieniem środka wsparcia w sytuacjach nadzwyczajnych dla sektorów zbóż i nasion oleistych. Dz.U. z 2023 r., poz. 928. Rozporządzenie weszło w życie z dniem 17 maja 2023 r.
- ❑ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 maja 2023 r. w sprawie udzielania z budżetu państwa pożyczki na wyprowadzanie finansowanie pomocy finansowej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027. Dz.U. z 2023 r., poz. 959. Rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 lipca 2023 r.
- ❑ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 czerwca 2023 r. w sprawie realizacji przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa zadań związanych z ustanowieniem nadzwyczajnych środków wspierania rynku w sektorach jaj i mięsa drobiowego w Polsce. Dz.U. z 2023 r., poz. 1063. Rozporządzenie weszło w życie z dniem 9 czerwca 2023 r.
- ❑ z dnia 19 maja 2023 r. w sprawie jednostek odpowiedzialnych za genetyczne zasoby roślin. Dz.U. z 2023 r., poz. 982. Rozporządzenie weszło w życie z dniem 24 maja 2023 r.
- ❑ z dnia 24 maja 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty i zwrotu pomocy finansowej na realizację operacji w ramach Priorytetu 3. Wspieranie wdrażania Wspólnej Polityki Rybołówstwa, zawartego w Programie Operacyjnym „Rybacko i Morze”. Dz.U. z 2023 r., poz. 1035. Rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 czerwca 2023 r.
- ❑ z dnia 19 maja 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie nabywania uprawnień do wykonywania niektórych czynności związanych z oceną jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz dokumentowania tych czynności. Dz.U. z 2023 r., poz. 1055. Rozporządzenie weszło w życie z dniem 20 czerwca 2023 r.
- ❑ Rozporządzenie Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 12 maja 2023 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na przedsięwzięcia związane z udzielaniem pomocy de minimis na dywersyfikację działalności mikroprzedsiębiorców, małych lub średnich przedsiębiorców w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności. Dz.U. z 2023 r., poz. 932. Rozporządzenie weszło w życie z dniem 30 czerwca 2023 r. .
- ❑ Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 7 kwietnia 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o produktach pochodzenia zwierzęcego. Dz.U. z 2023 r., poz. 872.
- ❑ Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 7 kwietnia 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności. Dz.U. z 2023 r., poz. 885.
- ❑ Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 kwietnia 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej. Dz.U. z 2023 r., poz. 922.
- ❑ Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 9 lutego 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o zwrocie podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej. Dz.U. z 2023 r., poz. 356.
- ❑ Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 27 stycznia 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o nawozach i nawożeniu. Dz.U. z 2023 r., poz. 569.
- ❑ Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 12 kwietnia 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o spółdzielniach socjalnych. Dz.U. z 2023 r., poz. 802.

ROZPORZĄDZENIA

MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

- ❑ z dnia 8 maja 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń. Dz.U. z 2023 r., poz. 866. Rozporządzenie weszło w życie z dniem 10 maja 2023 r.
- ❑ z dnia 26 kwietnia 2023 r. w sprawie wysokości i sposobu ustalania opłat za wykonywanie czynności kontrolnych i przeprowadzanie badań laboratoryjnych nawozów i środków wspomagających uprawę roślin. Dz.U. z 2023 r., poz. 888. Rozporządzenie weszło w życie z dniem 25 maja 2023 r.
- ❑ z dnia 21 kwietnia 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wprowadzenia „Krajowego programu zwalczania niektórych serotypów Salmonella w stadach indyków rzeźnych” na lata 2022-2024. Dz.U. z 2023 r., poz. 889. Rozporządzenie wejdzie w życie z dniem 31 grudnia 2024 r.
- ❑ z dnia 11 maja 2023 r. w sprawie określenia dłuższego terminu składania wniosków o przyznanie pomocy finansowej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 oraz zgłaszania zmian do tych wniosków w 2023 r. Dz.U. z 2023 r., poz. 907. Rozporządzenie weszło w życie z dniem 27 marca 2023 r.
- ❑ z dnia 12 maja 2023 r. uchylające rozporządzenie w sprawie szczegółowych sposobów postępowania przy zwalczaniu i zapobieganiu rozprzestrzenianiu się organizmu *Anoplophora chinensis* (Forster). Dz.U. z 2023 r., poz. 944. Rozporządzenie weszło w życie z dniem 19 maja 2023 r.

„Najlepsze gospodarstwo agroturystyczne z tradycjami” – rozstrzygnięcie konkursu

Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie po raz drugi przeprowadził konkurs dla gospodarstw agroturystycznych. Jego rozstrzygnięcie nastąpiło 27 czerwca br. w trakcie seminarium pn. „Dobre praktyki i trendy w funkcjonowaniu gospodarstw agroturystycznych”.

mgr Marta Dudek

Specjalista Sekcji Gospodarstwa Wiejskiego i Agroturystyki

Celem konkursu na „Najlepsze gospodarstwo agroturystyczne z tradycjami” była promocja gospodarstw agroturystycznych województwa warmińsko-mazurskiego, kreowanie przyjaznego wizerunku wsi oraz popularyzacja walorów krajoznawczych, kulturowych i tradycji naszego regionu.

Do konkursu zgłosiło się 17 gospodarstw agroturystycznych. Założeniem organizatora było wyłonienie gospodarstw, które zostały zgłoszone do ewidencji innych obiektów, w których świadczone są usługi hotelarskie po 01.01.2016 roku (ewidencja prowadzona przez wójta, burmistrza właściwego dla danego obszaru) oraz wynajmujące do pięciu pokoi w czynnym gospodarstwie rolnym. Komisja konkursowa, na podstawie przesłanych formularzy zgłoszeniowych oraz aktualnych zdjęć, wytypowała siedem gospodarstw, które podlegały wizytacji przez komisję konkursową złożoną z dwóch pracowników Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie oraz przedstawiciela Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddziału Regionalnego w Olsztynie. Zgodnie z regulaminem konkursu oceniono m.in. atrakcyjność oferty, standard gospodarstwa, powiązanie z tradycją i regionem, możliwość korzystania z żywności produkowanej w gospodarstwie, zagwarantowanie bezpieczeństwa i komfortu wypoczynku oraz aktywność i kreatywność kwaterydawcy w promowaniu własnego gospodarstwa.

We wszystkich odwiedzanych gospodarstwach komisję konkursową gościli przemili gospodarze, prawdziwi pasjonaci swoich agroturystyk, proponujący spędzenie wolnego czasu w przepięknym otoczeniu pól, łąk i lasów. Większość gospodarstw oferuje posiłki przygotowywane przez gospodynie, przygotowywane z lokalnych produktów: własnych warzyw, świeżo upieczonego chleba, konfitur czy wędlin. Atrakcją dla gości może być również pomoc w gospodarstwie rolnym lub korzystanie z bogatego wyposażenia rekreacyjnego (rowery, kajaki czy łódki). Każde z odwiedzanych gospodarstw to miejsce niepowtarzalne i jedyne w swoim rodzaju. Wybór laureatów konkursu był więc bardzo trudny.

Ostatecznie decyzją komisji konkursowej zwycięzcami konkursu zostali:

I miejsce – gospodarstwo agroturystyczne „Zakątek Lipowy”, Stulichy (powiat węgorzewski)

Gospodarze „Zakątka Lipowego” przyjmują gości w ponad stuletnim domu zachowanym w tradycyjnej mazurskiej zabudowie. Goście mają do dyspozycji dwa pokoje i jadalnię udeko-

rowane elementami tradycyjnej stolarki i rękodzieła. Dom otoczony jest pięknym ogrodem i sadem, z wieloma malowniczymi zakątkami stworzonymi do odpoczynku. Gospodarze oferują wyżywienie oparte o własne produkty i wyroby (chleb, wędliny, przetwory z owoców i warzyw). W pobliżu gospodarstwa przepływa urokliwa rzeka Węgorapa, na której można zorganizować spływ kajakiem. W gospodarstwie zachowany jest obraz spokojnej mazurskiej wsi, a goście bardzo chętnie biorą udział w tradycyjnych wykopkach, kiszzeniu ogórków, kapusty czy przygotowywaniu przetworów. Mają również możliwość kontaktu ze zwierzętami obecnymi w gospodarstwie: owcami, krowami, królikami, psami i kotami.

II miejsce – gospodarstwo agroturystyczne „Gierszówka”, Woryty (powiat olsztyński)

Gierszówka to klimatyczne siedlisko z końca XIX wieku leżące na uboczu wsi. Wystrój wewnątrz, wzbogacony o przedmioty odnowione przez właścicieli i produkty rękodzielnicze, doskonale odzwierciedla klimat domu. Do dyspozycji gości jest przepiękny duży ogród, zarybiony staw z pomostem i łódką, klimatyczne miejsce ogniskowe, zewnętrzna sauna i balia z jacuzzi. Posiłki w Gierszówce przygotowywane są własnoręcznie. Gospodarze specjalizują się w przygotowywaniu wędzonek (wędliny, ryby a nawet sery), kupują również produkty lokalnie. W pobliżu gospodarstwa przebiegają dobrze oznakowane trasy rowerowe – na miejscu dostępne są rowery dla wszystkich zainteresowanych. W Gierszówce jest naprawdę pięknie.

III miejsce – Zagroda Edukacyjna „Warmińska Pszczoła”, Purda (powiat olsztyński)

Zagroda Edukacyjna Warmińska Pszczoła to rodzinne gospodarstwo pszczelarstwo-turystyczno-edukacyjne. Oferuje swoim gościom dwa całoroczne domki, każdy wykończony w odrębnym stylu. Łączy je dbałość o wygodę i elementy tradycyjnego rękodzieła, wykonywane przez właścicielkę z naturalnych materiałów: dywany, siedziska czy koszyki. Gospodarstwo położone jest w spokojnej, urokliwej okolicy, położone z widokiem na jezioro, łąki i lasy. Do dyspozycji odwiedzających jest m.in. wiata rekreacyjna, miejsce ogniskowe i domek do apiterapii. Goście witani są koszykiem regionalnych wyrobów oferowanych przez okolicznych rolników. W trakcie pobytu korzystają z możliwości zakupu lokalnych produktów. Biorą również udział w atrakcjach i warsztatach oferowanych przez Zagrodę Edukacyjną, której oferta oparta jest na pszczołach i ich produktach. W „Warmińskiej Pszczole” panuje cudowna atmosfera, budowana przez okoliczną naturę i pełnych pasji gospodarzy.

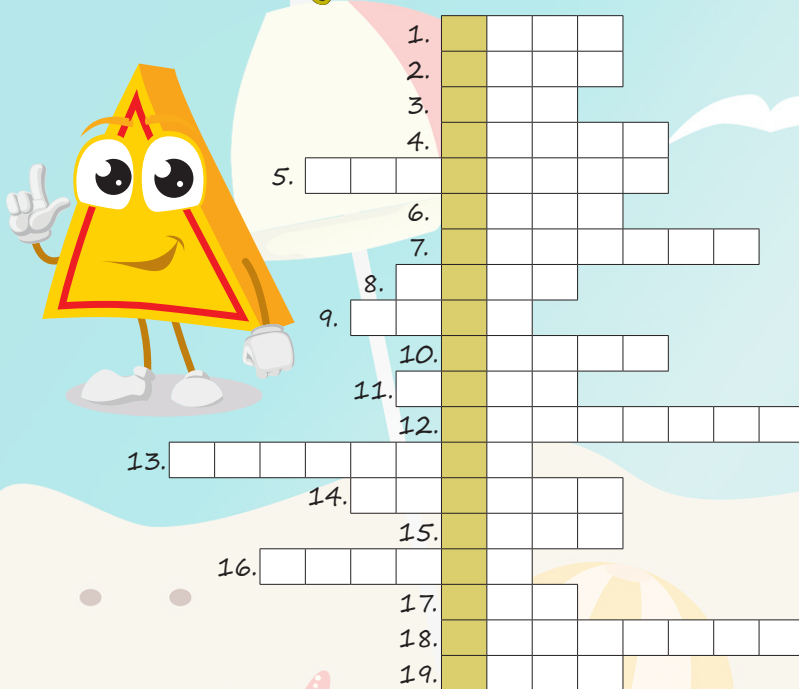
Wyróżnienie – agroturystyka Chata Skrzata, Żelwagi, powiat mrągowski

Agroturystyka Chata Skrzata to malowniczy dom położony w Krainie Wielkich Jezior Mazurskich. Oferuje pokoje o niepowtarzalnych aranżacjach, pełne tradycyjnych sprzętów i własnoręcznie przygotowanych przez gospodarza mebli. O atrakcyjności agroturystyki stanowi jednak przede wszystkim osobowość właściciela – Pana Skrzata. Pełen pasji, w bardzo atrakcyjny sposób organizuje swoim gościom czas – wyprawy do lasu, gry i zabawy w pięknym ogrodzie, a nawet wspólne pisanie zabawnych wierszyków o tematyce „skrzaciej”. Pan Skrzat inspiruje gości i angażuje ich we wspólne przedsięwzięcia, zapewniając niezapomniane wakacyjne przeżycia.

Dziękujemy wszystkim uczestnikom za udział w konkursie. Składamy również serdeczne podziękowania Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddziału Regionalnego w Olsztynie za ufundowanie nagrody za zajęcie III miejsca oraz zaangażowanie w prace komisji konkursowej. Laureatom serdecznie gratulujemy!

Krzyżówka BEZPIECZNE WAKACJE

1. Nocny ptak
2. Budują ją bobry
3. Ma 12 miesięcy
4. Inne określenia przejścia dla pieszych
5. Chroni głowę przed słońcem
6. Przysmak bociana
7. Trzeba go nosić, gdy zapadnie zmrok
8. Np. Drogowy
9. Najleprzy przyjaciel człowieka
10. Inne określenie kamizelki ratunkowej
11. Pasą się na niej krowy
12. Mieszka w ulu
13. Dbą o bezpieczeństwo na plaży
14. Ma pierszeństwo na pasach
15. Obecna pora roku
16. Uprawia ziemię
17. Sygnał ratunkowy
18. Kosi trawę
19. Nie można z nim rozmawiać

Odpoczywając na wsi, pamiętaj:
 Maszyny rolnicze to nie zabawki.
 Zwierząt gospodarskie boją się obcych
 i czasem reagują agresywnie.
 Nie warto ich drażnić.

Telefony alarmowe 112

Policja 997

Pogotowie Ratunkowe 999

Staraż Pożarna 998

Cudze chwalicie, swego nie znacie...

Zgodnie z frazą utworu Stanisława Jachowicza, warto znać produkty i potrawy tradycyjne, które świadczą o bogatej historii i tradycjach kulinarnych danego regionu.

mgr inż. Marta Bieciuk

Kierownik Sekcji Gospodarstwa Wiejskiego i Agroturystyki

Ogólnie rzecz ujmując, za „produkt tradycyjny” uznaje się taki, który jest wytwarzany tradycyjnymi metodami z użyciem lokalnych surowców. *Określenie to należy przede wszystkim utożsamiać z Listą Produktów Tradycyjnych prowadzoną przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.* Jest to rejestr produktów tradycyjnych, który ma służyć propagowaniu i kulturowaniu tradycji wytwarzania oraz podkreśleniu tożsamości z lokalną społecznością oraz danym regionem. Ma na celu wyłącznie identyfikację tradycyjnych produktów, a nie producentów. Rejestracja produktu nie wiąże się z ochroną produktu lub producenta.

Ministerialna lista jest narzędziem służącym identyfikacji tradycyjnych produktów regionalnych. Dotyczy produktów, których jakość lub wyjątkowe cechy i właściwości wynikają ze stosowania tradycyjnych metod produkcji, stanowiących element dziedzictwa kulturowego regionu oraz tożsamości lokalnej społeczności. Przy czym za tradycyjne metody produkcji uważa się metody wykorzystywane od co najmniej 25 lat.

Wymogiem ustawowym jest złożenie wniosku wraz z załącznikami w wersji papierowej i elektronicznej do właściwego miejscowo Urzędu Marszałkowskiego, który dokonuje oceny formalnej i merytorycznej złożonej dokumentacji. Pozytywne rozpatrzone wnioski są przysyłane do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Producenci nie są zobowiązani do poddawania się dobrowolnej kontroli, mającej na celu potwierdzenie zgodności produkcji z metodą wytwarzania zadeklarowaną we wniosku. Wpis produktu nie podlega żadnej opłacie i ma głównie aspekt promocyjny. Równie dobrze może to być „pierwszy krok” do podjęcia starań o oznaczenie unijne.

Na Liście Produktów Tradycyjnych znajduje się 2087 wpisów, w tym 48 produktów i potraw z województwa warmińsko-mazurskiego (poniżej wykaz na dn. 14.06.2023 r.). Pozwalają one zachować dziedzictwo kulturowe, w tym kulinarne danego regionu. Warto ich poszukiwać i smakować w kulinarnej podróży po naszym województwie, zarówno w restauracjach i gospodarstwach agroturystycznych, jak również lokalnie podczas festynów, targów, kiermaszy czy jarmarków.

Produkty i potrawy tradycyjne województwa warmińsko-mazurskiego

PRODUKTY MLECZNE Mleko zsiadłe Ser welski Ser salami mazurski	Fefernuszki Gofry pruskie Olsztyneckie jagodzianki Anielskie ruchańce Chleb żytnio-orkiszowy z kminkiem Sękacz z Puszczy Rominckiej Marcepan królewiecki
PRODUKTY MIĘSNE Mazurska szynka wędzona Mazurska kielbasa wędzona Mazurski boczek wędzony Mazurska polędwica wędzona Mazurska słonina wędzona Mazurska karkówka wędzona Polędwica wędzona z mazurskiej masarni Baleron wędzony z mazurskiej masarni Boczek wędzony z mazurskiej masarni Kielbasa jałowcowa z mazurskiej masarni Kielbasa wiejska pieczona z mazurskiej masarni Szynka z mazurskiej masarni Szynka dylewska dojrzewająca Warmińska szynka wołowa wędzona Kielbasa polska wędzona z Mazur	MIODY Miód Mazur Garbatych Miód lipowy z Barcji Miód wielokwiatowy z Barcji Miody Ziemi Oleckiej Miód lipowy z Puszczy Boreckiej
PRODUKTY RYBOŁÓWSTWA Kawior ze szczupaka	GOTOWE DANIA I POTRAWY Smarowidło z gęsi Marchew po mazursku Plince z pomoćką Kartoflanka po wschodnioprusku Farszynki Dzyndzałki z hreczką i skrzeczkami Klopsy królewieckie Skrzydła indycze po pańsku Kielbasa w piwie Ślimaki nadziewane
WARZYWA I OWOCE Syrup buraczany Mąka żytnia z Rynku	NAPOJE Niedźwiedziówka mazurska nalewka Okowita miodowa warmińska Porter warmiński
WYROBY PIEKARNICZE I CUKIERNICZE Sękacz mazurski Brukowiec mazurski	

Źródło: www.gov.pl/web/rolnictwo

SPRZEDAM:

- Sprzedam działkę w Szylenach koło Braniewa o powierzchni 0,8 ha. Nr działki 45. Kontakt 509 111 451.
- Drzewo 60 m³ liściaste oraz dąb i buk przetarty na stolarkę. Czesław Bertel, Rogiedle 8A, 11-135 Lubomino. Tel. 660 997 614.
- Sprzedam gospodarstwo rolne wraz z siedliskiem w m. Jeziorko (gm. Pieniężno) o powierzchni ok. 15 ha, stanowiącej łąki i pastwiska oraz stary las o pow. 1,20 ha. Istnieje możliwość kupna samej ziemi. Tel. 533 410 366.
- Sprzedam ciągnik Ursus 1614 rok 1993 stan bdb., ciągnik zetor 16245 rok 1997 przyczepa hw8011 wywrotka ładowność 10 ton przyczepa tandem wywrotka ładowność 12 ton, agregat talerzowy uprawowo siewny Vaderstadt rapid szer. 4 metry z nawozem rok 2005, opryskiwacz ciągnany pojemność 2500 litrów i 4000 litrów, ładowarkę teleskopową Merlo rok 2007, prasę do balotów Sipma 120x120 rok produkcji 2013, czyszczalnię Petkus. Tel. 500 419 229.
- Sprzedam łubin słodki i gorzki czyszczony w workach Big Bag. Tel. 500 419 229.
- Sprzedam ciągnik rolniczy Zetor 16245 rok prod. 1997, ciągnik rolniczy Ursus 1634 rok produkcji 1996, ciągnik rolniczy Ursus 1614 rok prod. 1993, opryskiwacz ciągnany pojemność 2000 l, szerokość 18 m, opryskiwacz ciągnany pojemność 4000 l, szerokość 24 m, ładowarka teleskopowa Merlo rok prod. 2007 wysokość 7 m, agregat uprawowo siewny Vaderstad Rapid talerzowy z nawozem, szerokość 4 m, rok prod. 2005, przyczepa tandem wywrotka Vaia ładowność 12 t, wywrot do tyłu. Tel. 500 419 229.
- Sprzedam jałówkę rasy Galloway wysokocielną, termin wycielenia 4.11.2021 r. Tel. 604 194 791
- Sprzedam czyszczalnię nasion dokładnego czyszczenia produkcji niemieckiej Petkus K-531 Gigant z sitami (30 szt. w cenie 70 zł/szt, sita w dobrym stanie) oraz instrukcją obsługi czyszczalni, możliwy transport, cena 6600 zł (mała negocjacja) woj. dolnośląskie, gmina Żmigród. Tel. 668 793 926.
- Sprzedam prasę do bel (produkcja WARFAMA), pług pięcioskibowy, Cyklop, rozrzutnik czteroosiowy, przetrząsarcko-zgrabiarki siedmiorzędowe, przyczepę 4,5 tonową, przyczepę 6 tonową. Gamerki Wielkie, gm. Jonkowo, pow. olsztyński. Tel. 660 997 614.
- Sprzedam brony pięciopolowe, lej nawozowy, pług 2-skibowy, kultywator sprężynowy. Tel. 665 860 868.
- Sprzedam ziemię rolną 40 ha z zabudowaniami: dom, obora, stodoła, świnia, wiata, silosy 2szt. Tel. 506 406 035.
- Sprzedam gęsi tulskie ze stad zachowawczych. Tel. 604 194 791.
- Sprzedam wycinak do kisonki, noże ruchome w 100% sprawny, cena 1990 zł. Tel. 601 392 805; 785 392 805.
- Działkę o powierzchni 1,00 ha w miejscowości Bobrowiec, gmina Braniewo. Cena do uzgodnienia. Tel. 603 678 540.
- Jarlice z dopłatami rasy kamieniecka długowłnista. Józef Nieścior, 11-041 Gutkowo 33. Tel. 797 286 383.
- Sprzedam kosiarkę rotacyjną, polska 3 letnia. Tel. 508 498 004.
- Gospodarstwo rolne w m. Wodukajmy (gm. Sępólno) o pow. 12 ha, w tym stary las 0,74 ha. W gospodarstwie znajdują się: dom 1-rodzinny parterowy z poddaszem użytkowym (72 m²), obora (253 m²), chlewnia (128 m²), 2 x garaż (35 m² i 42 m²). Istnieje możliwość kupna samego siedliska (budynki) usytuowane na pow. gruntów od 0,90 ha do 1,36 ha (jedna bądź dwie działki ewidencyjne) lub samej ziemi ornej w jednym kawałku 9,9 ha (2 działki ewidencyjne). Tel. 508 323 512.

- Sprzedam haki do wędzenia wędlin wykonane ze stali nierdzewnej przeznaczonej do kontaktu z żywnością. Tel. 508 908 069.
- Schładzalnik do mleka 650 l oraz ciągnik S-320. Tel. 513 661 525.
- Ciągnik PONAR 82A, rok pr. 2004 r., 3600 Mth, z TUREM bez osprzętu, zarejestrowany, ubezpieczony, pierwszy właściciel, cena 51 000 zł. Tel. 513 447 485.
- Ciągnik Case JX90 (2010) 3300 mtg tur (2011) bez osprzętu I wł. Stan bdb kupiony w kraju u dealera pełny serwis dokumentacja opony oryginał przód 70% tył 90% szerokie ogumienie komplet obciążników przód i tył cena 110 tys. zł, gm. Goldap. Tel. 600 096 165.
- Dużą przyczepę kempingową dwuosiową, ciągnik Same Antares II 130 KM Turbo. Rok produkcji 2000. Ciągnik cały w oryginale, sprawny. Stan bardzo dobry. Tel. 512 479 979.
- Rozrzutnik obornika 2-osiowy; siewnik do nawozów Piast (olejak); śrutownik bijakowy; ciągnik Zetor 6-cylindrowy z przednim napędem; pług Kverneland 4-skibowy; kosiarkę rotacyjną; żmijkę do zboża-4 metry lub dmucharkę do zboża; 2 przyczepy 3,5 tonowe do zboża; kombajn Bizon na szerokich kołach; owijkę do balotów. Tel. 55 244 81 89 (dzwonić wieczorem), gm. Lelkowo.
- Sprzedam: ciągnik Ursus 1614 sześciocyndrowy Turbo, zarejestrowany, stan bardzo dobry; przyczepę rolniczą D-50 zarejestrowaną, stan bardzo dobry; przyczepę kempingową, dwuosiową, dużą, sprowadzoną z Niemiec. Tel. 512 479 979.
- 2 działki rolne 15- i 30-arewe z warunkami zabudowy, maszt do ciągnika 3,5 m na tył do balotów, brony ciężkie zawieszane 4 polowe, rozsiewacz do nawozów, śrutownik, kultywator oraz kopaczkę gwiazdzistą 1-rzędową. Cena do uzgodnienia. Tel. 668 478 407.

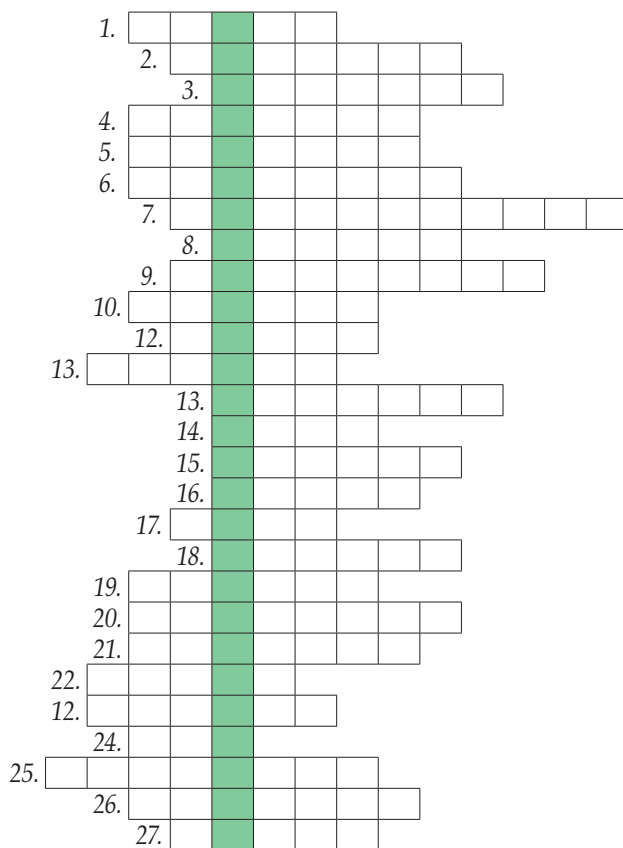
KUPIĘ:

- Kupię ciągnik Zetor, przystawkę do kukurydzy, siewnik do kukurydzy i rozsiewacz nawozu. Tel. 728 032 907.
- Kupię ciągnik Zetor Forterra, agregat uprawowy 3 m, formownicę do redlin ziemniaków i sadzarkę do ziemniaków talerzową. Tel. 795 807 728.
- Kupię Bizon Rekord, BS, Claas, sortownik do ziemniaków i pług obrotowy Kverneland famarol, siewnik zbożowy, agregat siewny i opryskiwacz ciągnany na kołach pilmet. Tel. 790 318 118.
- Kupię rozsiewacz wapna RCW Unia Brzeg, dmuchawę do zboża ssąco-tłoczącą pom augustów i przyczepę rolniczą. Tel. 511 924 809.
- Kupię prasę kostkującą, gm. Świątki. Tel. 516 168 355.
- Kupię ciągnik Zetor lub John Deere, przyczepę Pronar, rozsiewacz nawozu Brzeg, Amazone 1600l, sadzarkę talerzową do ziemniaków i kosiarko-rozdrabniacz. Tel. 795 807 728.
- Rozsiewacz Amazone, pług Kverneland Amarol 4-skibowy, opryskiwacz Pilmet ciągnany od 2-2,5 tys. l i kosiarkę bijakową. Tel. 511 924 809.
- Pług obrotowy, agregat siewny Zetor Forterra, felgi 38 cali Ursus, rozsiewacz 1600 l Bizon Record. Tel. 795 807 728.
- Ciągnik Zetor ok. 100 KM z przednim napędem, model 10540 lub Ursus 1224. Rozsiewacz do nawozów i przyczepę rolniczą. Pług Famarol wahadłowy lub pług obrotowy. Tel. 511 907 139.

INNE:

- Naprawa pękniętych bloków silników spalinowych. Pęknięcia płaszczy, dziury (dojazd do klienta, bez wyjmowania silnika, udzielanie gwarancji). Tel. 601 859 884; www.peklblok.pl

KRZYŻÓWKA

1. Do wbijania pali
2. Aeroplan
3. Podstawowy składnik spaghetti
4. Szczegółowe badanie jakiegoś zjawiska
5. Medyczna, pracy lub osobista
6. Potocznie żona
7. Może być również dolistne
8. Królewska gra
9. Koszenie trawy na siano
10. Wielki pożar
11. Wyniosłość lub bardzo smaczne
12. Najślynniejsza to „Om”
13. Kwestionariusz z zestawem pytań
14. Pieniądże, gotówka
15. Kwaśny, zasadowy lub obojętny
16. Długotrwały brak opadów
17. Fochy
18. Czarownik
19. ...pokaż rogi
20. Przy nim chłosta
21. Kawaleria, jazda
22. Mieszanka wody sodowej z chininą
23. Naczynie na owoce
24. Trzmiel
25. Dawniej Gizerek albo Jezierzycy
26. Do unieruchomienia dużego zwierzęcia
27. Dawniej do koszenia żyta

Wśród osób, które prześlą na adres redakcji prawidłowe rozwiązanie krzyżówki rozlosujemy trzy zestawy najnowszych publikacji WMODR z siedzibą w Olsztynie. Na rozwiązania czekamy do 31 sierpnia 2023 r. Adres: „Bieżące Informacje”, WMODR z siedzibą w Olsztynie, ul. Jagiellońska 91, 10-356 Olsztyn, z dopiskiem „krzyżówka”.

Adresy Zespołów Doradców:

- **BARTOSZYCE**, ul. Kętrzyńska 45A, tel. (89) 762 22 05
- **BRANIEWO**, ul. Kościuszki 118, tel. (55) 243 28 46
- **DZIAŁDOWO**, ul. Polna 6/20, kom. 665 890 160
- **ELBLĄG**, ul. Nowodworska 10B, tel. (55) 235 32 36
 - Pasłęk, ul. Bankowa 25, tel. (55) 248 55 04
- **EŁK**, ul. Zamkowa 8, tel. (87) 621 69 67
- **GIŻYCKO**, ul. Przemysłowa 2, tel. (87) 428 51 99
- **GOŁDAP**, ul. Wolności 20, tel. (87) 615 19 57
- **IŁAWA**, ul. Lubawska 3, tel. (89) 649 37 73
 - Lubawa, ul. Gdańska 26, tel. (89) 645 24 22
- **KĘTRZYN**, ul. Powstańców Warszawy 1 (budynek Społem), tel. (89) 751 30 93
- **LIDZBARK WARMIŃSKI**, ul. Krasickiego 1, tel. (89) 767 23 10
- **MRAĞOWO**, ul. Boh. Warszawy 7A/2, tel./fax (89) 741 24 51
- **NOWE MIASTO LUBAWSKIE**, ul. Kazimierza Wielkiego 5, kom. 665 690 332
- **NIDZICA**, ul. Słowackiego 17, tel. (89) 625 26 50
- **OLECKO**, Al. Zwycięstwa 10, kom. 665 910 617
- **OLSZTYN**
 - Biskupiec, ul. Niepodległości 4A, tel. (89) 715 22 59
- **OSTRÓDA**, Grabin 17, tel. (89) 646 24 24
 - Morąg, ul. Dworcowa 13, tel. (89) 757 47 61
- **PISZ**, ul. Wojska Polskiego 33, kom. 695 990 247
- **SZCZYTNO**, ul. Józefa Narońskiego 2, tel. (89) 624 30 59
- **WĘGORZEWO**, Plac Wolności 1B, tel. (87) 427 12 21

OGŁOSZENIA I REKLAMY W MIESIĘCZNIKU W 2022 r.

reklama na okładce kolor:

- II, III str. – 1 540 zł brutto
- IV str. – 1 845 zł brutto

reklama wewnątrz numeru kolor:

- format A4 – 1 230 zł brutto
- format 1/2 A4 – 770 zł brutto
- format 1/4 A4 – 615 zł brutto

artykuł sponsorowany format A4 – 923 zł brutto

wkładkowanie gotowych materiałów reklamowych:

- Kartka A4 lub A3 złożona do formatu A4 – 770 zł brutto
- Kartka A4 lub A3 złożona do formatu A4 od 2 do 8 stron – 1 540 zł brutto
- Kartka A3 złożona do formatu A4 od 8 do 16 stron – 2 306 zł brutto

Treść reklam wraz ze zleceniem i danymi do wystawienia faktury VAT, należy przestać do 15 dnia miesiąca poprzedzającego emisję reklamy. Redakcja nie odpowiada za treść zamieszczonych ogłoszeń i reklam.

Ogłoszenia drobne dla rolników zamieszczamy bezpłatnie!

BADANIE OPRYSKIWACZY

UMÓW SIĘ NA BADANIE

Diagnosta	Telefon	Obsługiwane powiaty	
Jerzy Bancewicz	697 632 064	Szczytno	N. Miasto Lubawskie
Arkadiusz Grędziński	665 992 220	Elbląg	Braniewo
Karol Siennicki	665 892 079	Elk	Węgorzewo
Grzegorz Jędrzejek	665 990 472	Działdowo	Olsztyn
Artur Jankowski	665 960 371	Nidzica	Olsztyn
Grzegorz Kasprowicz	665 920 536	Ława	Ostróda
Wojciech Staniszewski	697 632 492	Lidzbark Warm.	Bartoszyce
Emil Kobiela	695 990 251	Giżycko	Pisz
Maria Kapuścińska	665 892 311	Olecko	Gołdap
Czesława Orłowska-Staniszevska	665 910 634	Kętrzyn	Mragowo

► **KONTROLA** ► **KALIBRACJA** ► **ATESTACJA**

**Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
z siedzibą w Olsztynie**

ul. Jagiellońska 91, 10-356 Olsztyn, tel. 89 535 76 84, fax 89 526 44 39
e-mail: sekretariat@w-modr.pl, www.wmodr.pl

Agrowarmia 2023

W-M O D R

26-27
sierpnia
2023
Ładowisko
Gryźliny